

ΠΑΡΕΜΒΟΛΗ

Τεύχος 122 • Τιμή τεύχους: 3,5€

Ραδιοκαταγραφές

για νέους ακροατές που
δεν παραμένουν θεατές

Συνεντεύξεις

Ρεπορτάζ

Απόψεις

Γκάλοπ

...η ραδιοφωνική
συντροφιά της Χ.Φ.Ε.
καταγράφει
την επικαιρότητα!

Κάθε Σάββατο, 7-7.30μμ,
στους 91,2 fm της
Πειραικής Εκκλησίας!

...εδώ η φωνή μας
ακούγεται δυνατά!

www.xfe.gr
σταθερά στο μέλλον

Αναζητήστε μας και στο facebook:
"Χριστιανική Φοιτητική Ένωση"

επικοινωνία
xfe@xfe.gr

+ ηλεκτρονικές
εγγραφές στην
ΠΑΡΕΜΒΥΛΗ

Η ΥΠΟΣΧΕΣΗ

Μερικές φορές τα λόγια του Χριστού είναι περιέργα. Είναι συμβολικά ή όχι; Τι εννοούσε όταν τα είπε;

Κάνοντας έναν βραδινό περίπατο στον όμορφο πεζόδρομο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου, μια από αυτές τις «περιέργες» φράσεις στριφογύριζε στο νου του· η διαβεβαίωση του Κυρίου προς τους μαθητές Του ότι θα είναι πάντα παρών, μεταξύ τους, κάθε φορά που θα συνάγονται δύο ή τρεις στο Όνομά Του [«οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἔμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18, 20)]. Γιατί επιμένει στο συναγμένοι; Και γιατί τόσο ἔμφαση σ' αυτή τη διαβεβαίωση ότι θα είναι εκεί και μάλιστα μεταξύ τους;

Η κιθάρα ενός πλανόδιου μουσικού διέκοψε προς στιγμήν τις σκέψεις του. Συνέχισε τον περίπατό του μέχρι που άκουσε μια χαμπλόφωνη ψαλμωδία από ένα όμορφο εκκλησάκι, πιο κάτω, να τνύνει τη σιωπή της βραδιάς και να ζεσταίνει τον παγωμένο αέρα. «Ας ανάψω ένα κερί», σκέφθηκε και χωρίς πολλή σκέψη κινήθηκε κατά 'κει.

Άνοιξε την παλιά ξύλινη πόρτα και, για λίγα δευτερόλεπτα, μέχρι να συνθηθίσουν τα μάτια του, βρέθηκε από το έντονο φως του δρόμου στο ημίφως του ναού.

Όταν η ματιά του προσαρμόστηκε, αντίκρουσε κάτι αντιφατικό: Λιγοστούς ανθρώπους που ήταν «μαζί» με μια σειρά από «χωρίς»· χωρίς φώτα, χωρίς μικρόφωνα, χωρίς να μιλούν, χωρίς να ξεχωρίζουν, παρά οι σιλουέτες τους. Κι όμως γυρνώντας το βλέμμα πίσω, ξεχώριζε φωτεινούς ωσειδείς κύκλους, τα πρόσωπά τους που, καθώς κοιτούσαν εμπρός, αποκτούσαν ταυτότητα από την κοινή αναφορά· το ιλαρό φως των, αντίστοιχα, λιγοστών αναμμένων κεριών.

Η ώρα περνούσε ασυναίσθητα γρήγορα... Η μυρωδιά του θυμιάματος, η καθαρή ανάγνωση των ευχών, το φως των κεριών που τρεμόπαιζε... «Ίσως αυτό είναι μυσταγωγία», σκέφτηκε. «Να συντονίζονται οι αισθήσεις σου όλες, αρμονικά, ισόρροπα. Να μην μένει καμία ατραφής καμία υπερτραφής. Να τι εννοούσε, αλληγορικά, ο Χριστός όταν έλεγε στους μαθητές Του ότι θα είναι μεταξύ τους όταν συνάγονται στο Όνομά Του. Ότι δηλαδή θα νιώθουν αυτή την κατάνυξη, την παρουσία Του, ακόμα κι αν δεν Τον βλέπουν».

Καθώς πλησίαζε η ώρα της Θείας Κοινωνίας, όλο και περισσότεροι άνθρωποι έμπαιναν στο ναό, ανάβοντας ένα κερί και δυναμώνοντας την εκκωφαντική σιωπή των προσευχών. Ο ψάλτης άρχισε να διαβάσει με χαμπλόφωνη, αλλά

σταθερή φωνή, κάποιες ευχές της Μεταλήψεως... «Δέσποτα Κύριε Ιησού Χριστέ, ... που για την πολλή Σου αγάπη, όταν ήρθε η κατάλληλη ώρα, έγινες Άνθρωπος, σταυρώθηκες και θυσιάστηκες για μας τους αχάριστους και αγνώμονες, που με το δικό Σου Αίμα έδωσες καινούργια ζωή στη φθαρμένη από την αμαρτία ανθρωπότητα· Εσύ αθάνατε Βασιλιά, πρόσδεξε και τη δική μου μετάνοια, και άκουσε και πρόσδεξε τις προσευχές μου. Γιατί αμάρτησα, Κύριε· αμάρτησα προς τον ουρανό και σε Σένα τον Ίδιο ... υπέταξα όλον τον εαυτό μου στην αμαρτία και τον υποδούλωσα στις μάταιες ηδονές, και έτσι αμαύρωσα την εικόνα Σου...» («Δέσποτα Κύριε Ίησού Χριστέ, ... ὁ διὸ ὑπερβολὴν ἀγαθότητος ... σάρκα φορέσας, καὶ σταυρωθεὶς καὶ τυθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀχαρίστων καὶ ἀγνωμόνων ἡμῶν, καὶ τῷ οἰκείῳ σου Αἵματι ἀναπλάσας τὴν φθαρθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας φύσιν ἡμῶν, αὐτὸς ἀθάνατε Βασιλεῦ, πρόσδεξε καὶ κάμου τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὴν μετάνοιαν καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου ἐπ' ἐμοὶ καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου· ἥμαρτον γάρ, Κύριε, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου... ὅλον ἑμαυτὸν ὑποτάξας τῇ ἀμαρτίᾳ καὶ ταῖς ἡδοναῖς δουλώσας καὶ τὴν σὴν ἀχρειώσας εἰκόνα»)¹.

Δεν καταφέρνει να συγκρατήσει τα δάκρυά του, αυτές τις μικρές πρισματοειδείς τελείες που σαν αποσιωπητικά ξεφυτρώνουν απ' τα μάτια όταν εκείνα, θέλοντας να πουν πολλά, αντιδρούν στο εμπάργκο του στόματος.

Ο ναός έχει γεμίσει. Κάθε πιστός κι ένα επιπλέον κερί. Το φως αυξάνει και στριμώχνει ολοένα και περισσότερο το σκοτάδι στις γωνίες. Η σύναξη στο ίδιο μέρος όλο και περισσότερων πιστών κάνει ορατά αυτά που και πριν υπήρχαν, αλλά δε φαίνονταν. Το φως των κεριών αποκαλύπτει πλέον και τη μορφή του Εσταυρωμένου που ήταν τοποθετημένος παραδίπλα και παρέμενε σιωπηλός στο σκοτάδι. Η χάρη που έχει το «μαζί» σαρκώνεται.

Σαστίζει. Κοιτάζει την γλυκιά μορφή Του και είναι σαν να ακούει να του ψιθυρίζει χαμογελώντας: «στο είπα βρε, εδώ εμί, εν τω μέσω υμών»...

1 Ακολουθία της Θείας Μεταλήψεως, Ευχή Α' Μεγάλου Βασιλείου.

Ιδιοκτήτης: Χριστιανική Φοιτητική Ένωση
Ορθόδοξο Χριστιανικό Σωματείο

Καρύτση 14 - 105 61 Αθήνα, Τηλ. - Fax: 210 32.37.154

www.xfe.gr • e-mail: xfe@xfe.gr

www.paremboli.gr • paremboli@xfe.gr

Διευθύνεται από συντακτική επιτροπή.

Η Σύσταση διατηρεί το δικαίωμα να μη δημοσιεύει
ή να συντέμνει τα κείμενα κατά την κρίση της

Εκδότης - Υπεύθυνος κατά νόμο: Αλέξανδρος Γκανάς

Διευθυντής Σύστασης: Αγγελική Καλκάνη

Συντακτική επιτροπή: Μαρία Γούλα, Κλεάνθης Νιζάμης

Συντάκτες:

Διονυσία Αραβοπούλου, Αλέξης Βλάχος, Μαρία Γούλα, Ελισάβετ Κομνηνού,
Γιάννης Μπέκος, Βασιλική Μπέκου, Σοφία Μπουγά, Μαριαλένα Μωραϊτού, Μηνάς
Ναίδος, Κλεάνθης Νιζάμης, Μαρία Παπαδημητρίου, Μόνικα Παππά, Φιλοθέη Παππά,
Γιώργος Παράρας, Χριστίνα Γούλα, Παναγιώτης Τσιάπρας, Δήμητρα Τζάφα, Φωτεινή
Τερζάκη, Κώστας Τιφκτικός, Αθηνά Χαραλάμπους, Νίκος Τριαντόπουλος, Ελισάβετ
Αντωνιάδου, Ιωάννα Κυριακούλη, Αλέξανδρος Γκανάς, Χρυσούλα Τιφκτική

Υπεύθ. Μην/ωσης: Διονυσία Μαγούλη, Γιώργος Παράρας, Δήμητρα Τζάφα

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Καλλιόπη Βγόντζα, Κυριάκος Παπαδόπουλος

Φωτογραφική επιμέλεια:

Αλέξανδρος Παλαιός, Βασίλης Λόντος, Γιάννης Σταυριανός
Δημήτρης Κρυφός, Ελένη Μαυρίδη

Δημιουργικό - Παραγωγή:

«Λυχνία Α.Ε.», Υιοί Θ. Βγόντζα

Ανδραβίδας 7, Χαμόμυθο Αχαρνών, Τηλ. 210 34 10 436, www.lychnia.com

Τιμή τεύχους: 3,5€

Συνδρομή Εξωτερικού: 20€ • Συνδρομή Εσωτερικού: 12€

Αριθμός άδειας: 868 • Κωδικός: 015475.

Η σύνθεση του εξωφύλλου είναι έργο του Στέλιου Τσαπάρα, τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά.

Οι απόψεις που διατυπώνονται στα άρθρα, τις συνεντεύξεις και τις λοιπές δημοσιεύσεις δεν απηχούν κατ' ανάγκη και απόψεις της Συντακτικής Επιτροπής.

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

- **Μην ξεχνάτε να ανανεώνετε εγκαίρως τη συνδρομή σας. Στην ετικέτα του πλαστικού φακέλου αναγράφεται η ημερομηνία λήξης της συνδρομής, π.χ. εάν γράφει 31/12/2014 σημαίνει ότι οφείλεται η συνδρομή των ετών 2015, 2016, 2017.**
- Η ανανέωση της συνδρομής μπορεί να γίνει με τέσσερις τρόπους:
 - α) στα γραφεία της Χ.Φ.Ε στην Αθήνα, οδός Καρύτση 14 (4ος όροφος) Θεσσαλονίκη (Αγ. Σοφίας 41) Πάτρα (Παντανάσσης 61) Λάρισα (Παπακυριαζή 30) Πειραιάς (Πραξιτέλους 173).
 - β) στα βιβλιοπωλεία «ΖΩΗ»: Αθήνα (Καρύτση 14), Θεσσαλονίκη, Λάρισα
 - γ) με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση του περιοδικού (Καρύτση 14 Τ.Κ. 105 61 Αθήνα)
 - δ) ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου, στην ιστοσελίδα: www.xfe.gr

Περιεχόμενα

ΙΟΥΛ.-ΑΥΓ.-ΣΕΠΤ. 2017 | Έτος ΚΘ' | Τεύχος: 122

- 1 Η υπόσχεση
- 2 Περιεχόμενα
- 3 Χριστούγεννα: με μια Αγάπη γεμάτη Ταπείνωση και Ειρήνη!
- 4 Η αυτοκενωτική διάθεση του Χριστού δείχνει σε όλους μας την υψοποιό Ταπείνωση
- 8 Το μήνυμα της Αγάπης
- 10 Η Ειρήνη προϋποθέτει απλούς και καθαρούς λογισμούς
- 12 Ένα κομμάτι ουρανό
- 14 «Πέτρα, μολύβι, ψαλίδι, χαρτί...»
- 15 Το σύνθημα εργασιών της Χ.Φ.Ε. για το 2017-18
- 18 Παιδίον νέον ο προ αιώνων
- 20 Κίνα και Ορθοδοξία: Ιστορία, Εξάπλωση, Διωγμοί
- 22 Ο μαθητής που έγινε δάσκαλος
- 25 Φύλλον γενεᾶ προσόμοιοι
- 26 Χριστιανοί: Καταδιωγμένοι και ξεχασμένοι
- 28 Ενώπιον του απείρου
- 30 Το κλισέ της κατάθλιψης
- 32 Συναντώντας τα άλλα ΕΓΩ
- 34 Ενθύμιον Γιώργου Σαραντάρη
- 37 Κοινωνική Δικαιοσύνη III
- 38 180 χρόνια Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
- 39 Ο πειρασμός της νοσταλγίας
- 40 Συμβαίνουν
- 42 Περί Ακηδίας Β'
- 43 Η χριστιανική αγάπη κινείται κυκλικά
- 44 Δραστηριότητες
- 46 Έντεχνο

Γενικά για θέματα μηχανοργάνωσης τηλεφωνείτε στο 6934491892

- Κάθε συνδρομή ισχύει για το ημερολογιακό έτος, δηλ. από 1/1 - 31/12. Αυτό σημαίνει ότι θα αποστέλλονται τα προηγούμενα τεύχη του έτους, εκτός αν υπάρχει διαφορετική δική σας υπόδειξη.
- Εάν για κάποιο λόγο επιθυμείτε να μην λαμβάνετε πλέον την «Παρεμβολή», ενημερώστε μας. Διαφορετικά το τεύχος θα αποστέλλεται και η συνδρομή σας θα εκκρεμεί.
- Εάν αλλάξει η διεύθυνσή σας, ενημερώστε μας εγκαίρως γράφοντάς μας και τα παλιά και τα νέα στοιχεία σας.
- Περιμένουμε τις παρατηρήσεις, τα σχόλια, τις αντιρρήσεις και τις προτάσεις σας για την «Παρεμβολή»!

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: ΜΕ ΜΙΑ ΑΓΑΠΗ ΓΕΜΑΤΗ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ!

«Τι θα αισθανόσουν εσύ, αναγνώστη μου, αν την ώρα που έμπαινες στην πιο λαμπρή αίθουσα ενός μοναδικού μουσείου, όπου εκτίθενται τα σπανιότερα αριστουργήματα της ανθρώπινης τέχνης, και τη στιγμή που κατάπληκτος μπροστά στο πιο υπέροχο από αυτά θαύμαζες την τελειότητά του, το έβλεπες ξαφνικά από χέρι ύπουλο να πέφτει στο έδαφος και να σπάει θρυμματισμένο σε μυριάδες κομμάτια; Αλλά και τι θα αισθανόσουν πάλι, αν ο Υπέροχος Καλλιτέχνης αυτού του αριστουργήματος, περισυλλέγοντας από τη γη τα κομμάτια του έφτιαχνε μπροστά σου, με τέχνη άγνωστη στους ανθρώπους και μεθόδους καταπληκτικές, ένα νέο αριστούργημα τέχνης πολύ πιο όμορφο από αυτό που έσπασε; Να λοιπόν τι αισθάνθηκαν οι Άγγελοι πάνω από την Εδέμ, βλέποντας την πτώση και τη συντριβή του Αδάμ και να λοιπόν τι αισθάνονται τώρα οι ίδιοι Άγγελοι πάνω από τη Βηθλεέμ, αντικρίζοντας τον νέο Αδάμ, τον Χριστό, βρέφος να σαρκώνεται για να σηκώσει και να ανυψώσει τον πεσμένο και συντετριμμένο Αδάμ...»¹

Σκεφτήκαμε πως αν θέλαμε να αποδώσουμε το νόημα της σάρκωσης Του με τρεις λέξεις, οι πιο αντιπροσωπευτικές θα ήταν η ταπείνωση, η αγάπη, και η ειρήνη.

Για το σκοπό αυτό, επιλέξαμε να προσεγγίσουμε καθεμιά από αυτές τις έννοιες, όπως αποδίδονται στα ιερά κείμενα και στους Πατέρες της Εκκλησίας μας.

Στην προσπάθειά μας αυτή, να αναδείξουμε το νόημα αυτών των εννοιών συνομιλήσαμε με τρεις κληρικούς: τον π. Αθανάσιο Μελισσόρη που μας μιλά για την ταπείνωση, τον π. Αντώνιο Πινακούλα με τον οποίο προσεγγίσαμε το μήνυμα της αγάπης και τον π. Παύλο Τόμα που βιωματικά μας αποτυπώνει το νόημα της ειρήνης. Στις σελίδες που ακολουθούν, μοιραζόμαστε μαζί σας τις συνομιλίες μας

μαζί τους, στην προσπάθειά μας να κατανοήσουμε το πραγματικό μήνυμα των Χριστουγέννων.

Αγάπη, ταπείνωση, ειρήνη... οι λέξεις αυτές αποκτούν το πραγματικό τους νόημα και την πραγματική τους διάσταση όταν βρίσκονται σε πραγματική αναφορά με το Πρόσωπο του εορτάζοντα νεογέννητου Χριστού.

Ας προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τη Γέννηση του Χριστού με περισυλλογή, προσευχή και ευγνωμοσύνη για το υπέροχο αυτό Δώρο του Θεού.

*Ευλογημένα Χριστούγεννα, με ανυπόκριτη αγάπη στην καρδιά μας, όπως την αποκάλυψε ο Ιησούς Χριστός, ο Λυτρωτής και Κύριός μας, με μια αγάπη γεμάτη ταπείνωση, ειρήνη.*²

¹ Τρεμπέλας Π. Ν., «Χριστός γεννάται, δοξάσατε», εκδόσεις Ο ΣΩΤΗΡ, Αθήνα 1993, σε μεταγλώττιση της Συντακτικής Επιτροπής της «Παρεμβολής» .

² Μήνυμα του Αρχιεπισκόπου Αναστάσιου Χριστούγεννα 2017: Αλλοίωση και ουσιαστικό νόημα των Χριστουγέννων

«Η ΑΥΤΟΚΕΝΩΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΔΕΙΧΝΕΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΜΑΣ ΤΗΝ ΥΨΟΠΟΙΟ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ»

Συνέντευξη με τον
π. Αθανάσιο Μελισσάρη*

«Παρεμβολή»: π. Αθανάσιε, το μήνυμα της κένωσης του σπαργανωμένου Βρέφους, της ταπείνωσης του Θεού που σαρκώνεται, είναι ίσως το σημαντικότερο μήνυμα των Χριστουγέννων. Θα θέλαμε να μας οριοθετήσετε λίγο την έννοια της ταπείνωσης, όπως την αντιλαμβάνεται η Εκκλησία μας.

π. Αθανάσιος Μελισσάρης: Το Μέγα Μυστήριο της ενσάρκου επιφανείας του Υιού και Λόγου του Θεού ως ιστορικό γεγονός είναι αποκλειστικά ένα μυστήριο ταπείνωσης και αγάπης. Ο Κύριος, που έγινε νήπιο για τη σωτηρία μας, αποτελεί το κατεξοχόν πρόσωπο ταπείνωσης και είναι το μεγαλύτερο και πολυτιμότερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο. Ο Ιησούς Χριστός υποστασιάζει σε όλο το πλάτος, το ύψος και το βάθος της αγάπης Του την άκρα ταπείνωση. Ο Κύριος «ήταν πλούσιος κι έγινε... φτωχός» (Β' Κορ. 8, 9), «γιός του ξυλουργού» (Μτθ. 13, 55), «καθώς νόμιζαν, ήταν γιός του Ιωσήφ» (Λκ. 3, 23), «από τη Ναζαρέτ» (Ιω. 1, 47), «ελκυστικός δεν ήταν ούτε ωραίος» (Ησ. 53, 2), χωρίς κανένα υλικό πλούτο δεν είχε «που να γείρει το κεφάλι» (Ματθ. 8, 20), χωρίς «να έχει σπουδάσει» (Ιω. 7, 15), που δεν έπραξε ποτέ κατά το θέλημά Του (Ιω. 5, 30), «ακόμα και τα αδέρφια του δεν πίστευαν σ' αυτόν» (Ιω. 7, 5) μας καλεί να προσέξουμε επάνω Του, απευθυνόμενος σε κάθε πιστό: «... διδαχτείτε από το δικό μου παράδειγμα, γιατί είμαι... ταπεινός στην καρδιά» (Μτθ. 11, 29).

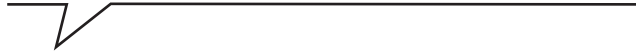
Εάν θέλουμε να βρούμε την αληθινή έννοια της ταπείνωσης μέσα στα Χριστούγεννα δεν έχουμε παρά να διαβάσουμε και να μελετήσουμε βαθειά τη διήγηση για την γέννηση του Ιησού Χριστού. **Η αυτοκενωτική ταπείνωση του δευτέρου προσώπου της αγίας Τριάδος («αν και ήταν Θεός... τα απαρνήθηκε όλα... ταπεινώθηκε**

θεληματικά» Φιλ. 2, 6-8) «γιατί ενώ εμείς ζούσαμε ακόμα στην αμαρτία» (Ρωμ. 5, 8) έδειξε σε κάθε ψυχή, έργω και λόγω, την υποποιοί ταπείνωση.

Η άρρητη εξουθένωση Του, αλλά και η μέχρι σταυρικού θανάτου θυσία Του αποβαίνει ο τύπος και ο υπογραμμός για τη ζωή κάθε πιστού. Με τον τρόπο αυτό της ταπείνωσης ο Χριστός αποκαλύπτει τον εαυτό Του σε μας. **Κατά ανάλογο τρόπο ο αγωνιζόμενος πιστός οφείλει ως τέλειος μιμητής του Ιησού Χριστού και απόλυτα αφοσιωμένος στην ακεραιότητα του μηνύματος των Χριστουγέννων, του ιερού Ευαγγελίου και της Εκκλησίας μακριά από οποιοδήποτε συναίσθημα εγωισμού και υπερηφάνειας, γοητείας, υπεροχής και εξουσίας να καθίσταται δια της ταπεινώσεως αισθητή παρουσία του Χριστού στο κόσμο. Να φανερώνει με το χαριτωμένο πρόσωπο της ταπείνωσης τον Κύριο. Να λειτουργεί ως πρόσωπο εκούσιας ταπείνωσης.**

Κοντολογίς, η έννοια της ταπείνωσης, ως το αντίθετο της υπερηφάνειας, είναι η συνειδητή υποτίμηση του εαυτού μας. Η ταπείνωση αποτελεί βασική προϋπόθεση πνευματικής προόδου και ευλογίας. Στο ταπεινό άνθρωπο «αναπαύεται το πνεύμα του Θεού», έλεγε ο Όσιος Παΐσιος ο Αγιορείτης. Σύμφωνα με την Αγία Γραφή ο Θεός είναι «Θεός των ταπεινών» (Ιδθ. 9, 11), ο Οποίος δεν ανέχεται ούτε την υπερήφανη διάθεση ούτε το αλαζονικό πνεύμα. Σύμφωνα με το πνεύμα της Εκκλησίας **στο ταπεινό πρόσωπο του χριστιανού πρέπει να ψηλαφείται αισθητά ο Χριστός. Ταπείνωση δεν σημαίνει οποιαδήποτε μορφή ακύρωσης, κατάργησης, ευτελισμού, αισχύνης, ξεπεσμού, μηδαμινότητας και αναξιοπρέπειας.** Δεν μιλάμε για μια ταπεινόσχημη εξωτερική εικόνα. Ένα ψευδεπίγραφο, ένα επιφανόμενο, ένα ερζάτς ταπείνωσης.

‘Όλοι οι Πατέρες της Εκκλησίας θεωρούν την υπερηφάνεια το μεγαλύτερο κίνδυνο της ψυχής. Έλεγε, μάλιστα, ο όσιος Παΐσιος ο αγιορείτης χαριτολογώντας ότι αυτή είναι «το Γενικό Επιτελείο των παθών».

Τα Χριστούγεννα ως «μπτρόπολη των εορτών» και ιδιαίτερα με την αρετή της ταπεινοφροσύνης «ως μπτέρας των αρετών» μακριά από οποιαδήποτε παρεξήγηση μας υπενθυμίζουν ότι πρέπει να αποφεύγουμε κάθε σκέψη προβολής, εγωκεντρισμού, αλαζονείας και υπερηφάνειας και μέσα από μια συνεχή διαδικασία ενδοσκοπήσης, αυτοεξέτασης, αυτοελέγχου, αυτοδιαχείρισης και αυτογνωσίας να οδηγούμεθα στην τελείωση και την θεογνωσία. Να αναγνωρίζουμε την υπολειπόμενη και ελλειμματική διάσταση του είναι και της συμπεριφοράς μας και χωρίς καμιά συγγνωστή υπερτίμηση του προσώπου μας να πορευόμαστε προς την πνευματική πρόοδο μας. Η ταπεινοφροσύνη είναι εκ των ων ουκ άνευ για την διατήρηση μιας ισορροπημένης προσωπικότητας όσο το δυνατόν άρτιας και πληρέστερης. Δεν είναι τυχαίο που όλοι οι Πατέρες της Εκκλησίας θεωρούν την υπερηφάνεια το μεγαλύτερο κίνδυνο της ψυχής, που όπως έλεγε χαριτολογώντας ο Όσιος Παΐσιος ο Αγιορείτης, είναι «το Γενικό Επιτελείο των παθών».

«Π»: *Σύμφωνα με τον άγιο Γρηγόριο Σιναΐτη «η ταπείνωση είναι δωρεά άνωθεν παρεχόμενη». Ποια είναι όμως η εργασία, η προσπάθεια του ανθρώπου στην απόκτησή της;*

«π. Αθ. Μ.»: Όλες οι αρετές είναι άνωθεν παρεχόμενες με πρώτη την ταπείνωση. Η μόνη εργασία ή καλύτερα η μόνη προσπάθεια του ανθρώπου πρέπει να είναι η ένωση του με τον ίδιο το Χριστό. Εδώ όμως εντοπίζεται και ένα τραγικό λάθος, που χαρακτηρίζει την εξωτερική μας θρησκευτικότητα· ή, θα έλεγα ακριβέστερα, ένα λάθος που οδηγεί στη θρησκευτικοποίηση της Εκκλησίας μας και μας κάνει τυπολάτρες. Με άλλα λόγια, εκείνο που θέλω να πω, είναι ότι οι θρησκευόμενοι, όπως λέμε, άνθρωποι νομίζουν ότι εφαρμόζοντας και μάλιστα με ακρίβεια κάποιους κανόνες, τύπους, διατάξεις, συνήθειες, έθιμα και κυρίως κάποιες απαγορεύσεις, «καταφέρνουν» να μειώσουν την υπεροψία τους· για παράδειγμα, λέμε «τα κατάφερα και νήστεψα τη Σαρακοστή, δεν έφαγα» κλπ. Ταυτόχρονα όμως δεν κατάφερα να συγχωρήσω, η νηστεία μου δηλαδή ήταν μάλλον μια δίαιτα!

Για να καταφέρει ο άνθρωπος να μη βιώσει ένα επιδερμικό θρησκευτικό γεγονός, αλλά να στοχεύσει στην αλήθεια της ύπαρξής του και να τη μεταβάλει, χρειάζεται να επιτρέψει στο Χριστό να μπει στην καρδιά του. Αυτό, ενώ ακούγεται δύσκολο, είναι ένα βήμα· ένα συγκλονιστικό πρώτο βήμα ταπείνωσης στο θέλημα του Θεού. Επομένως, **η πρώτη κίνηση του ανθρώπου είναι να κατανοήσει το ατελές της φύσης του·** ότι από μόνος του δεν είναι

τίποτα, γιατί «όποιος φαντάζεται πως είναι κάτι, εξαπατά τον εαυτό του» (Γαλ. 6, 3). Αυτό ακριβώς το ατελές θέλει όχι απλά να το συμπληρώσει, αλλά να το πληρώσει ο ίδιος ο Χριστός.

Αυτό κατά τη ταπεινή μου γνώμη είναι η ανακεφαλαίωση της διδασκαλίας του Ευαγγελίου, των αγίων Πατέρων και των αγίων της Εκκλησίας μας. Η ταπείνωση, λοιπόν, μέσα από τα παραδείγματα τόσο του Μ. Βασιλείου όσο και του αγίου Γρηγορίου του Σιναΐτη και από το σύνολο της πατερικής εμπειρίας, βρίσκεται κρυμμένη μέσα σ' αυτό το συγκλονιστικό βήμα, που αν ο άνθρωπος δεν το κάνει, δεν έχει ερμηνεύσει καν το σκοπό της ύπαρξής του. Κι αυτό το βήμα δεν είναι άλλο από το να υποτάσσει το θέλημά του στο θέλημα του Θεού. Αυτό πρωτίστως φανέρωσε ο Χριστός στον κόσμο σε κάθε ανθρώπινο πλάσμα.

«Π»: *Έχοντας ζήσει αρκετά χρόνια στην Αμερική, τη «μητρόπολη» του δυτικού κόσμου αλλά και με την εμπειρία σας στην Ελλάδα, ο άνθρωπος και, δη, ο νέος άνθρωπος των social media (με ό,τι αυτά καλλιεργούν σε επίπεδο αυτοπροβολής, ναρκισσισμού κλπ.), της ανταγωνιστικότητας που καλλιεργείται από το οικογενειακό, έπειτα στο σχολικό και ακολούθως στο εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον, πόσο εύκολο και πόσο εφικτό είναι να αντιληφθεί το νόημα της ταπείνωσης, όπως την σαρκώνει ο Χριστός και να την ποθήσει;*

«π. Αθ. Μ.»: Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από μια φυγόκεντρη στάση ιδιαίτερα του νέου ανθρώπου να απαλλαγεί από τους «ψυχαναγκασμούς» του Χριστιανισμού και της «δήθεν» αλήθειας του Ευαγγελικού μηνύματος ή πολύ περισσότερο τα «ψέματα» των παπάδων. Πολλοί νέοι πιστεύουν ότι η Εκκλησία με τα κηρύγματά της οδηγεί σε μειωμένη αυτοεκτίμηση και κάνει τους ανθρώπους πτοπαθείς και κομπλεξικούς.

Από την άλλη η κυριαρχία των κοινωνικών μέσων δικτύωσης (social media) προσφέρει στους νέους προϊόντα ψηφιακής τεχνολογίας και **υποκατάστατα διαπροσωπικών σχέσεων** μέσα από τον «ονειρικό» κόσμο της **εικονικής πραγματικότητας** του διαδικτύου. Στην πραγματικότητα όμως έχουμε την διαμόρφωση μιας **ψευδούς αίσθησης πληρότητας**, ελκυστικής μεν για τα νεανικά μυαλά, αλλά γεμάτης **ατομικισμού, απομόνωσης, ανασφάλειας και υπερηφάνειας**.

Τώρα με ρωτάτε πόσο είναι εφικτό για τον νέο άνθρωπο μέσα σε μια τέτοια πραγματικότητα να αντιληφθεί κανείς και να ποθήσει το νόημα ή καλύτερα την αναγκαιότητα της ταπείνωσης, έτσι όπως τη σαρκώνει ο Χριστός... Προσωπικά, πιστεύω ότι **η αυτιστική εγωπάθεια θυματοποιεί τον νέο σήμερα. Τον εγκλωβίζει μέσα στις φανταστικές ανάγκες του, στη ναρκισσιστική του επιβεβαίωση και στην πλασματική αίσθηση της αυτάρκειάς του. Αυτή ακριβώς η εγωπάθεια τον οδηγεί σε μια έκδηλη ελλειμματικότητα και σε έναν νεφελώδη μετεωρισμό. Τον κάνει ανίκανο να κατανοήσει το νόημα της ζωής και την απόλυτη ανάγκη του να ταπεινωθεί, για να μπορέσει να ανεβεί.**

Ειλικρινά, θεωρώ ότι για έναν νέο σήμερα, που έχει όλες αυτές τις προσλαμβάνουσες, είναι πάρα πολύ δύσκο-

Ο Κύριος που έγινε νήπιος για τη σωτηρία μας, αποτελεί το κατεξοχήν πρόσωπο ταπεινώσεως, το μεγαλύτερο και πολυτιμότερο δώρο του Θεού στον άνθρωπο.

λο να ποθήσει την ταπείνωση έτσι όπως την προτείνει ο Χριστός. Τόσο στην Αμερική που έζησα όσο και στον τόπο μας -ζούμε εξάλλου σε μια παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα-, το κοσμοειδίωλο που προτείνεται είναι ο εαυτός μας ως κέντρο του κόσμου. Θα σας έλεγα, μάλιστα, ότι στις μέρες μας οι ψυχολόγοι προβάλλουν και προκρίνουν την ατομικότητά μας και την άνευ όρων ικανοποίηση της προσωπικής μας ευδαιμονίας. Κατανοείτε, λοιπόν, γιατί ο κόσμος γίνεται όλο και πιο άρρωστος και οι άνθρωποι, ειδικότερα οι νέοι, περισσότερο απελπισμένοι.

Παρόλα αυτά, θα ήταν παράλειψή μου να μην υπογραμμίσω και κάποια μικρά έστω, αλλά παρήγορα βήματα που γίνονται στο να ξαναβρούμε την **κοινότητα** και κυρίως τον άλλον, το συνάνθρωπό μας. Το ζήτημα όμως είναι αν θα καταφέρουμε τελικά να διαλύσουμε το είδίωλο «άνθρωπος» και να θέσουμε ως κέντρο μας το Θεάνθρωπο, δηλαδή το Δημιουργό, που δε συνάντησε απλά το δημιουργημά Του, αλλά το προσέλαβε, με σκοπό να μη χαθεί τίποτα από αυτό το ασύλληπτο δώρο της ζωής.

«Π.»: Παρατηρούμε στη ζωή της Εκκλησίας, οι όντως ταπεινόφρονες άνθρωποι να μην έχουν συναίσθηση της ταπείνωσής τους, αλλά μάλλον συναίσθηση της αμαρτωλότητάς τους, συνάμα όμως, τα πρόσωπά τους να αποπνέουν χαρά! Γιατί συμβαίνει αυτό;

«π. Αθ. Μ.»: Κατ' αρχάς οι ταπεινοί άνθρωποι δεν έχουν συναίσθηση της ταπείνωσής τους, αλλά επίγνωση της αμαρτωλότητάς τους. Η ταπείνωση είναι το μεγάλο δώρο της κατανόησής μου ότι δεν τα κατάφερα και ότι δεν πρόκειται να τα καταφέρω, γι' αυτό ανοίγομαι στη χάρη του Θεού. Όσο, λοιπόν, ο άνθρωπος αποζητά το έλεος του Θεού κι αυτό έρχεται να τον χαριτώσει, να τον γεμίσει δηλαδή από τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, τόσο αυτός γεμίζει με χαρά. Αυτό που εκ πρώτης όψεως φαίνεται αντιφατικό, θλίψη δηλαδή και οδύνη για την επίγνωση της αμαρτωλότητάς μου και συνάμα χαρά και αγαλλίαση για το ότι εγκαινιάζεται μέσα μου η Βασιλεία του Θεού, είναι το ίδιο ακριβώς που συμβαίνει και στο ενιαίο μυστήριο της Σταύρωσης και της Ανάστασης. Αυτό, λοιπόν, δε θέλει να το κατανοήσει ο πολύς ο κόσμος. «Κατανοεί» μόνο την επίπλαστη χαρά ενός ευδαιμονισμού. Όταν όμως καθούν τα υλικά αγαθά και οι δόξες απολαύσεις, τότε η απελπισία γίνεται ασθένεια προς θάνατον. Αντίθετα, στον πραγματικά πιστό, σ' αυτόν που θέλει να γιορτάσει αληθινά Χριστούγεννα, η χαρά είναι πεπληρωμένη, γιατί δεν πρόκειται για συναισθηματική κατάσταση· έρχεται ως αναγκαιότητα, να νεκρώσει τον παλιό άνθρωπο μαζί με τα πάθη και τις επιθυμίες του και να ντυθεί τον νέο εν Χριστώ άνθρωπο. Λάμπει το πρό-

σωπό του, κι αυτό γιατί δε ζει πλέον αυτός· ζει μέσα του ο Χριστός, σύμφωνα με τα λόγια του Αποστόλου Παύλου.

«Π.»: Ως κληρικός αλλά και ως ψυχοθεραπευτής, θα θέλαμε να μας πείτε αν η αυτογνωσία σχετίζεται με την ταπεινοφροσύνη.

«π. Αθ. Μ.»: «Πόσο ανακουφιστικό θα ήταν να νιώθω, έστω μια φορά, ότι ξέρω ακριβώς τι κάνω στην ψυχοθεραπευτική μου δουλειά -για παράδειγμα, πως διατρέχω ευσυνειδητά και με τη σωστή σειρά τα ακριβή στάδια της θεραπευτικής διαδικασίας. Βέβαια, όλα αυτά δεν είναι παρά ψευδαίσθηση». Είναι τα λόγια του Irvin David Yalom (1931-), αμερικανού ψυχοθεραπευτή, διακεκριμένου συγγραφέα και ομότιμου καθηγητή της Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, με αφορμή μια αληθινή ιστορία ενός περιστατικού ψυχοθεραπείας από την κλινική του εμπειρία. Λόγια φορτωμένα με πολλή ταπείνωση και αυτογνωσία αλλά και με περισσή αλήθεια.

Με είχε παραξενέψει που σε ένα σεμινάριο μας παρουσίασαν τον ομιλητή όχι με την ιδιότητα του παπά, αλλά με την ιδιότητα του σπουδαίου ψυχιάτρου. Η ίαση της ψυχής μας όμως και η θεραπεία μας βρίσκονται στη συγκλονιστική φράση του Κυρίου μας «οι αμαρτίες σου συγχωρήθηκαν» (Λουκ. 7, 48). Και όχι μόνο σ' αυτή, αλλά και στην άλλη φράση, αυτή που επαναλαμβάνει πάντοτε η Εκκλησία μας στο Βάπτισμα, όταν ξαναγεννιέται ο άνθρωπος: «ευτυχισμένοι είναι αυτοί που συγχωρήθηκαν οι αμαρτίες τους και καλύφθηκαν τα παραπτώματά τους». Εδώ, λοιπόν, έγκειται και η λύση στο δράμα αυτού του τόσο σπουδαίου ψυχιάτρου και εδώ βρίσκεται και η διέξοδος στο αδιέξοδο της ψυχοθεραπείας· για να μη ζει σε ψευδαίσθηση ούτε ο θεραπευτής, ούτε ο θεραπευόμενος, αλλά και ο ένας και ο άλλος και όλοι μας να ζούμε την πραγματική ίαση-θεραπεία. **Η πραγματική θεραπεία βρίσκεται στο γεγονός που απαξιώσαμε όλοι: ότι μόνο η Εκκλησία σώζει και κανένα ανθρώπινο σχήμα ή γνώση.** Τα ανθρώπινα σχήματα (οι επιστήμες, οι τέχνες και η ανθρώπινη γνώση), αν δεν ξεκινούν από το Δημιουργό και δεν

Η ταπείνωση αποτελεί βασική προϋπόθεση πνευματικής προόδου και ευλογίας.

κατατείνουν σ' Αυτόν, είναι όλα δαιμονικές ψευδαισθήσεις.

Παλιότερα οι άνθρωποι, με τα ίδια βάσανα και με τους ίδιους καημούς, ζούσαν με την πίστη τους χαρούμενοι, χωρίς να καταναλώνουν ψυχοφάρμακα και χωρίς να έχουν ανάγκη ψυχοθεραπευτών. Βίωσαν το μυστήριο του θανάτου ως ετοιμασία για το πέρασμά τους στην αιώνια ζωή. Για τους ανιόντες συγγενείς μας, τις γενιές που προηγήθηκαν, η ταπείνωση ήταν περισσότερο ψηλαφητή και άρα η εμπειρία της πραγματικότητας δεδομένη. Δεν χρειάζονταν κάποιον να τους πει «ζήστε την πραγματικότητα» (θεωρώ ότι αυτή η διαφήμιση είναι ό,τι πιο αληθινό έχω δει τελευταία).

Για να καταφέρει ο άνθρωπος να μη βιώσει ένα επιδερμικό θρησκευτικό γεγονός χρειάζεται να επιτρέψει στο Χριστό να μπει στην καρδιά του.

Ζούσαν ή καλύτερα ήθελαν να ζουν τη μόνη πραγματικότητα, το μυστήριο της όντως ζωής, τον ίδιο το Χριστό. Σήμερα σε μας αυτή η ψευδαίσθηση της πραγματικότητας είναι η μετοχή μας σε μια καθολική αρρώστια, σε ένα βαθύτατο νόσημα, που μας οδηγεί αργά αλλά σταθερά στην απελπισία. Εξαιτίας αυτής της απελπισίας τα συντρίμια της ζωής μας τα αφήνουμε στο αποτεφρωτήριο. Και **πίσω μας μένει μόνο η στάχτη μας, ως αποτύπωμα μιας θλιβερής παρένθεσης του ότι περάσαμε κι εμείς απ' αυτή τη ζωή.** Πλείστοι όσοι άνθρωποι, που δεν ξέρουν τι τους φταίει, αισθάνονται την ανάγκη να καταλήγουν στην ψευδαίσθηση που προσφέρουν οι κάθε λογής εξαρτήσεις. Δε θέλω να πάει ο νους σας μόνο στις εξαρτήσεις από ουσίες. Σκεφτείτε λίγο και τις «πνευματικές» εξαρτήσεις, δηλ. την αναζήτηση «ηρεμίας» και εσωτερικής διερεύνησης του νου σε κάθε λογής παραθρησκείες και «ομάδες ψυχοθεραπευτικές». **Οι άνθρωποι σήμερα, και μάλιστα με μια μανία δαιμονική, αναζητούν ψεύτικους κόσμους, ψευδαισθήσεις και φυγή από το βάρος της πραγματικότητας, ακριβώς επειδή δεν έχουν ταπείνωση και αυτογνωσία.** Μόνο η γνωριμία με την αλήθεια της ύπαρξής μας θα μας ελευθερώσει, για να μας θεραπεύσει τελικά ο ίδιος ο Χριστός.

Σας απαντώ, λοιπόν, ως παπάς που διαλέγεται με τον πάσχοντα, καταναλωτή, μετανεωτερικό άνθρωπο. Και ως μέθοδο προσέγγισης σ' αυτό το ον που περιπλανιέται στο χάος χρησιμοποιώ τη ψυχοθεραπεία, ως έναν τρόπο να μη με απορρίψει κι εμένα μαζί με όλα τα άλλα που έχει

απορρίψει. Για να μη χρειαστεί κάποια στιγμή να φτάσω κι εγώ ταπεινωμένος να προσυπογράψω την ομολογία ότι τελικά ο άνθρωπος ως πλάσμα του Θεού αυτονομήθηκε από την πραγματικότητα. Ο άνθρωπος είναι ζώνον θεούμενον. Η αναφορά του είναι ο ουρανός. Και είναι το μόνο έμβιον που φέρει αυτή την ευθύνη: να παρουσιάσει την κτίση ενώπιον του Κτίστη.

«Π»: π. Αθανάσιε, σας ευχαριστούμε θερμά για την επικοινωνία!

Επιμέλεια:

Μαρία Γούλα
Ασκούμενη Δικηγόρος

* Ο π. Αθανάσιος Γ. Μελισσάρης υπηρετεί ως εφημέριος του μητροπολιτικού Ι. Ναού Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Άμφισσας. Είναι θεολόγος, ψυχολόγος-ψυχοθεραπευτής. Διδάκτωρ Ποιμαντικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου της Βοστώνης. Έχει διατελέσει Λέκτορας στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης και Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Επικοινωνία στη διεύθυνση drdrmeliss@yahoo.com

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ «ΑΓΑΠΗΣ»

Συνέντευξη με τον π. Αντώνιο Πινακούλα

Νομικό, θεολόγο, εφημέριο του Ιερού Ναού Αγίου
Παντελεήμονος Χαλανδρίου.

«Παρεμβολή»: «*Ἰδὼν ὁ Κτίστης ὀλλύμενον, τὸν ἄνθρωπον κερσὶν ὃν ἐποίησε, κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται τοῦτον δὲ ἐκ Παρθένου, θείας ἀγνῆς, ὄλον οὐσιοῦται, ἀληθεία σαρκωθείς· ὅτι δεδοξασται*», γράφει ο υμνωδός. Γιατί ο Θεός επέλεξε να σαρκωθεί για να σώσει τον άνθρωπο;

«π. Αντώνιος Πινακούλας»: Το ερώτημα γιατί ο Θεός επέλεξε να σαρκωθεί για να σώσει τον άνθρωπο απασχολεί τη χριστιανική θεολογία από την εποχή της Καινῆς Διαθήκης. Οι απαντήσεις κινήθηκαν από την απροϋπόθετο κίνηση του Θεού, μια κίνηση που είναι η ίδια με εκείνη της δημιουργίας του ανθρώπου, μέχρι την εμπροϋπόθετο, δηλαδή την κίνηση του Θεού που προϋποθέτει την πτώση, την αμαρτία του ανθρώπου. Ο ύμνος αναφέρεται και στα δύο. Βλέποντας ο Θεός το δημιούργημα των χεριών του να καταστρέφεται κατέβηκε όχι απλά, αλλά «κλίνας ουρανοὺς». **Κατέβηκε διευρύνοντας ταπεινωτικά τον χώρο της παντοδυναμίας, του απείρου και του απερίγραπτου. Και έγινε ασθενής, πεπερασμένος και περιγραπτός. Αναζήτησε τον άνθρωπο εκεί που κατάντησε, στην αμαρτία και στο θάνατο. Έγινε όπως λέει ο Παῦλος «αμαρτία» χωρίς να διαπράξει αμαρτία και πέθανε πάνω στο Σταυρό. Άρα επέλεξε να σαρκωθεί από αγάπη.**

«Π»: «*...γεννήθηκε η ευσπλαχνία*» [...] **Γιατί θα περνούσαν αιώνες και αιώνες και δε θα ‘χαμε να πούμε τίποτα ωραιότερο απ’ αυτό**», γράφει ο Τ. Λειβαδίτης. **Στη σημερινή εποχή, τι έχει να πει στον άνθρωπο η γέννηση του Χριστού; Τι απαιτεί η προσέγγιση στο σπήλαιο, στην ουσία του Χριστιανισμού;**

«π. Α.Π.»: Το να μην έχουμε να πούμε «τίποτε ωραιότερο απ’ αυτό» στο πέρασμα των αιώνων είναι μια εκ των υστέρων αισθητική παρατήρηση. **Η γέννηση του Χριστού στο σπήλαιο περιορίζει δραματικά τις αισθητικές προσεγγίσεις του μυστηρίου ή μάλλον μας αναγκά-**

Αναζήτησε τον άνθρωπο εκεί που κατάντησε, στην αμαρτία και στο θάνατο. Έγινε όπως λέει ο Παῦλος «αμαρτία» χωρίς να διαπράξει αμαρτία και πέθανε πάνω στο Σταυρό.

ζει να δούμε την ουσία της αισθητικής. «Τι γαρ ευτελέστερον σπηλαίου», εξάλλου διαπιστώνει ο υμνωδός. Η σωτηρία του ανθρώπου είναι έγνοια του Χριστού «εξ άκρας συλλήψεως» και δια της γεννήσεως σε σπήλαιο. Ο Χριστός αντιμετωπίζει από την πρώτη στιγμή την αρρώστια του ανθρώπου που υφίσταται, λειτουργεί και εκδηλώνεται στην προσπάθεια του καθενός μας για αυτοσυντήρηση. Η διαδικασία της αυτοσυντήρησης γίνεται ανάμεσα στη Χρεία και στον Αγώνα: «Όποιος παραιτείται από την αυτοσυντήρησή του δεν είναι δυνατόν να βρεθεί σε κατάσταση χρείας», γράφει ο φιλόσοφος. **Ο Χριστός γεννιέται σε σπήλαιο αντί να γεννηθεί σε παλάτι και παραιτείται από την αυτοσυντήρησή του. Την αφήνει στο Θεό, δεν έχει ούτε το σπίτι των αλεπούδων, ούτε τις φωλιές των πουλιών και ζεί «επί παντί ρήματι εκπορευομένω διά στόματος Θεού».** Θέτει τέρμα στον φαύλο κύκλο χρείας και αγώνα. Αγώνας για την αύξηση του εξοπλισμού για την αντιμετώπισή της χρείας που απαιτεί όλο και μεγαλύτερο εξοπλισμό ούτως ώστε να ξεπερνά κάθε φορά το κατώτερο επίπεδο ασφάλειας που βεβαιώνει την αυτοσυντήρηση. Αυτό δεν είναι και το μεγαλύτερο πρόβλημα του σύγχρονου έλληνα – ευρωπαϊού ανθρώπου; Πώς γίνεται μαζί με τους άλλους κατοίκους του πρώτου κόσμου να ξοδεύει το 80 % του παραγόμενου παγκόσμιου πλούτου, ενώ ανήκει στο 20 % του παγκόσμιου πληθυσμού, η χρεία του να μην ικανοποιείται και ο ίδιος να βρίσκεται σε οικονομική κρίση ή οικονομική ανάκαμψη και τα τοιαύτα; Η γέννηση του

Η γέννηση του Χριστού στο σπήλαιο περιορίζει δραματικά τις αισθητικές προσεγγίσεις του μυστηρίου ή μάλλον μας αναγκάζει να δούμε την ουσία της αισθητικής.

Χριστού στο σπήλαιο δείχνει πως η επιδίωξη λιγότερου πλούτου, λιγότερης ηδονής και η επιδίωξη της νοοτροπίας και πρακτικής του Χριστού δείχνει αφενός την ουσία του χριστιανισμού και αφετέρου προσφέρει τη λύση στα προβλήματα του κόσμου μας σήμερα.

«Π.»: *«Τα Χριστούγεννα είναι μια προσωπική συνάντηση και μία εγκάρδια προσκύνηση. Μια οδυνηρή και γι' αυτό χαρούμενη αναγέννηση», σημείωσε ο π. Ηλίας Μαστρογιαννόπουλος στο περιοδικό «Ανάβασις» τον Δεκέμβρη του 1974. Τι εμποδίζει τον σύγχρονο άνθρωπο να αποδεχθεί την αγαπητική Του πρόσκληση;*

«π. Α.Π.»: Οι Ποιμένες και οι Μάγοι είχαν «προσωπική συνάντηση» με τον νεογέννητο Χριστό. Οι Ποιμένες αξιόθηκαν το «θαύμα» μετά την επίσκεψη του αγγέλου και της καλής αγγελίας του. Αυτό συνέβη όταν και επειδή «ήσαν εν τη χώρα τη αυτή αγραυλούντες και φυλάσσοντες φυλακάς της νυκτός», ακολουθώντας την αρχαία παράδοση των φίλων του Θεού. Των Πατριαρχών, του Μωυσή και του Δαβίδ. Οι Μάγοι έφτασαν στον νεογέννητο Χριστό οδοιπορήσαντες και ακολουθώντας τον αστέρα Του. Η «εγκάρδια προσκύνηση» που φαίνεται στην επιστροφή των δοξαζόντων και αινούντων τον Θεόν Ποιμένων και στην ολόθερμο προσφορά των Μάγων με το άνοιγμα των θησαυρών των, σημαίνει ταυτόχρονα και την «οδυνηρή και χαρούμενη αναγέννηση» τους. Η αναγέννηση τους ήταν έργο-χάρη του Θεού, ανταπόκριση στη δική τους δοξαστική αγρύπνια και την κοπιαστική και γεμάτη πίστη οδοιπορία. Αυτά τα τελευταία λείπουν από τον σύγχρονο άνθρωπο που θέλει να αναγεννηθεί, αλλά δεν αγρυπνεί, δεν οδοιπορεί και δεν προσφέρει.

«Π.»: *«Εγώ ο σταλαγμίτης ολοένα πλησιάζω το σταλαχτίτη που με κράζει απεγνωσμένα για να εγγίσουν κάποτε τα στάγματα τη μεγάλη ένωση...», γράφει ο ποιητής Νίκος Καρούζος. Κινείται πάντα ο Θεός προς τον πλάσμα του ή η κραυγή του τελευταίου είναι προϋπόθεση αυτής της κίνησης (δεδομένου ότι ο άνθρωπος μπορεί να μην Τον έχει γνωρίσει για να τον αναζητήσει απεγνωσμένα);*

«π. Α.Π.»: Η «μεγάλη ένωση» έγινε τη νύχτα των Χριστουγέννων. Σταλαγμίτης έγινε ο σταλαχτίτης, ο ίδιος ο Θεός, ο Χριστός που ανέλαβε την κραυγή του ανθρώπου σιωπών. Ανέλαβε την απεγνωσμένη εγκατάλειψη, τον ίδιο τον θάνατο. Τα «στάγματα» άγγιξαν το ένα το άλλο και ενώθηκαν «ατρέπτως και αναλοιώτως, αδιαιρέτως και ασυγχύτως». Η κραυγή η δική μας έγινε κραυγή του Χριστού, απέκτησε νόημα και

περιεχόμενο, αλλά περισσότερο απ' όλα έγινε και γίνεται εισακουστή από τον Θεό. Ο Χριστός «εν ταις ημέραις της σαρκός αυτού δεήσεις τε και ικετερίας προ τον δυνάμενον σώζειν αυτόν εκ θανάτου μετά κραυγής ισχυράς και δακρύων προσενέγκας και εισακουσθείς από της ευλαβείας», «δια του ιδίου αίματος εισήλθεν εις τα Άγια, αιωνίαν λύτρωσιν ευράμενος». Δέηση, ικεσία και κραυγή - δάκρυα, αναζήτηση και εύρεση έγιναν του Χριστού. Μετά τα Χριστούγεννα λοιπόν η ίδια η αναζήτηση, η απόγνωση και η αυτοσυνειδησία των ποιητών έχασε το δραματικό χαρακτήρα της. Ακόμη και οι μη προνομιούχοι του πνεύματος, έχουν μερίδα στον πλούτο του Θεού εν Χριστώ Ιησού τω τεχθέντι εν Βηθλεέμ της Ιουδαίας.

«Π.»: *Αν σας ζητούσαμε να ξεχωρίσετε έναν στίχο από την Ακολουθία της εορτής, ποιος θα ήταν αυτός;*

Ο Χριστός γεννιέται σε σπήλαιο αντί να γεννηθεί σε παλάτι και παραιτείται από την αυτοσυντήρησή του. Την αφήνει στο Θεό.

«π. Α.Π.»: Θα ξεχώριζα τον στίχο «**Λαθών ετέχθης υπό το σπήλαιον**» από το τροπάριο των αναγνωσμάτων του εσπερινού. Θα επέμεινα στη μετοχή «λαθών» που επαναλαμβάνεται στο δ' τροπάριο της α' ωδής του κανόνα του μεγάλου ποιητού, του Κοσμά του Θεοπεσίου. Είναι μετοχή ρήματος με πολεμική – αγωνιστική σημασία. **Ο Χριστός γεννιέται «λαθών», διαφυγών, κρυπτόμενος και παλαίων τους αντιπάλους του. Η αγάπη κερδίζεται σε έναν αγώνα που έχει όλα τα στοιχεία του πολέμου.** Εχθρούς και φίλους, συμμάχους και αντιπάλους για να τους συμπεριλάβει όλους στην «κατάκτηση» του Θεού που πλούτισε με την δική μας πτωχεία γενόμενος άνθρωπος.

«Π.»: *π. Αντώνιε, σας ευχαριστούμε πολύ!*

Επιμέλεια:

Αγγελική Καλκάνη
Μετάπτ. Φοιτ. Τεχνο-οικονομικών
Συστημάτων Ε.Μ.Π.

«Η ΕΙΡΗΝΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΤΕΙ ΑΠΛΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΟΥΣ ΛΟΓΙΣΜΟΥΣ»

Συνέντευξη με τον π. Παύλο Τόμα

Θεολόγο, εφημέριο του Ιερού Ναού
Αγίου Γεωργίου Γλυκών Νερών

«Παρεμβολή»: π. Παύλε, όταν ο Θεάνθρωπος Χριστός αντίκριζε ως βρέφος τον κόσμο, σύμφωνα με την ευαγγελική διήγηση, οι άγγελοι έψαλαν για την ειρήνη: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκάς 2, 14). Από την άλλη ο ίδιος ο Χριστός αναφέρει «Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν» (Ματθ. 10, 34). Πώς εξηγείται αυτή η αντίφαση και ποιο είναι τελικά το νόημα της ειρήνης για την οποία μιλά ο αγγελικός ύμνος;

«π. Παύλος Τόμα»: Στο ερώτημα αυτό απάντησε ο Άγιος Νικόλαος Βελιμίροβιτς σε μια από τις επιστολές του με τρόπο απλό και σαφή. Ο Κύριος δεν ήρθε στη γη για να συμφιλιώσει την αλήθεια και το ψέμα, τη σοφία και την ανοησία, το καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο, τη βία και την κτηνωδία, την αγνότητα και την ασωτία. Με την ενανθρώπισή Του έφερε μαζί το ξίφος του Λόγου του Θεού, το ξίφος της αληθείας για να κόψει το ένα από το άλλο, για πιάσουν τα άκρα να ανακατεύονται και να μας μπερδεύουν. Στην Αποκάλυψη ο Ευαγγελιστής Ιωάννης οραματίζεται τον Υιό του Ανθρώπου «εν τω μέσω των επτά λυχνιών ὁμοιον υἱῷ ἀνθρώπου... και εκ του στόματος αυτού ρομφαία δίστομος οξεία εκπορευομένη» (Αποκ. 1, 13-16). Παρόμοια εικόνα συναντάμε στον Απόστολο Παύλο, ο οποίος συμβουλεύει τους Εφεσίους να πάρουν «τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὁ ἐστὶ ρήμα Θεοῦ» (Εφ.6, 17)

Αυτό το σωτήριο ξίφος έφερε ο Χριστός στη γη για να μας βοηθήσει να βρούμε την ξεκάθαρη αλήθεια. Γι' αυτό και ο Ίδιος τολμάει να πει «ἦλθον γὰρ δικάσαι ἀνθρώπων κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ και θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς και νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς» (Ματθ.10,35): Αν ο γιός ακολουθήσει το Χριστό και ο πατέρας παραμένει στο σκοτάδι του ψεύδους, το ξίφος της αλήθειας του Κυρίου αναγκαστικά θα τους χωρίσει, γιατί η Αλήθεια είναι πιο αγαπητή από το να ακολουθήσει κανείς έναν συγγενή όταν αυτός παραμένει επίμονα στην άρνηση του Χριστού.

Στην Καινή Διαθήκη η έννοια της ειρήνης έχει κατ' εξοχήν πνευματικό χαρακτήρα. Ειρήνη δεν είναι απλώς η απουσία πολέμου, αλλά η εσωτερική εκείνη κατάσταση της ψυχής όπου ο άνθρωπος, όποιες κι αν είναι οι εξωτερικές συνθήκες της ζωής του, αισθάνεται συμφιλιωμένος με τους γύρω του.

Τα λόγια για το ξίφος, λοιπόν, με τρόπο παράδοξο και όντως ξένο προς την κοσμική μας αντίληψη, αντιστοιχούν σ' ένα Χριστό κατ' εξοχήν ειρηνοποιό και ειρηνοδότη. Ο Κύριος, όμως, δεν ήρθε να παρουσιάσει μια πλαστή, ψεύτικη «ειρήνη» ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, αλλά να μας γνωρίσει την εσωτερική, ουράνια ειρήνη και την απουσία ταραχής που κατακτά όποια ψυχική ακολουθεί της θεϊκές εντολές όποιες και αν είναι οι εξωγενείς συνθήκες της βιοτής.

«Π.»: Μιλώντας στους μαθητές Του ο Χριστός μας γνωρίζει ότι «ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί» (Ματθ. 15, 19). Πώς μπορούμε να διατηρήσουμε καθαρή την καρδιά μας από πονηρούς λογισμούς ώστε να παραμείνουμε ειρηνικοί;

«π. Π.Τ.»: Καθαρή καρδιά σημαίνει πρώτιστα καλές σκέψεις για τον οποιονδήποτε πλησίον, προσπάθεια να μπω στη θέση του, να κατανοήσω τις δυσκολίες, τα κίνητρα και τις συνθήκες της ζωής του, με λίγα λόγια να επιδείξω ενσυναίσθηση. Ο Άγιος Πορφύριος έλεγε πως η κακή σκέψη (ακόμα κι αν δεν ακολουθείται από κακές πράξεις) δεν κρύβεται και επηρεάζει αρνητικά κι αυτόν που την κουβαλάει καθώς και εκείνον για τον οποίο σκεπτόμαστε αρνητικά.

Η εμπάθεια και η μνησικακία προσθέτουν βαρίδια στο μυαλό και στην ψυχή μας και οδηγούν σε μόνιμη ταραχή υποδηλώνοντας προκατάληψη και αρνητική στάση. Συνεπώς, η ειρήνη που ευαγγελίζεται ο αγγελικός ύμνος της Γεννήσεως προϋποθέτει απλούς και θετικούς λογισμούς που καθαρίζουν την καρδιά.

Τα Χριστούγεννα στη Συρία δεν γιορτάζονται με λαμπρότητα, καθώς οι ενορίες συρρικνώθηκαν, οι αγρυπνίες σχεδόν καταργήθηκαν, ενώ και οι ακολουθίες τελούνται παρουσία του κρατικού τακτικού στρατού. Πρόκειται για Χριστούγεννα μαρτυρικά, γεμάτα πόνο καθώς δεν υπάρχει οικογένεια που να μην έχει θρηνήσει κάποιο συγγενή, γείτονα ή φίλο. Παρόλ' αυτά, οι εκκλησίες, όσες και όπως λειτουργούν, είναι πάντα γεμάτες. Οι εικόνες των γάμων και βαπτίσεων σε βομβαρδισμένους, ασκεπείς ναούς είναι εικόνες πόνου και ταυτόχρονα ελπίδας πως η Ορθοδοξία δεν θα χαθεί.

«Π.»: Στους Μακαρισμούς του ο Κύριος αναφέρεται στους «ειρηνοποιούς», με τόση έμφαση που διαβεβαιώνει ότι αυτοί θα κληθούν «υιοί Θεού» (Ματθ. 5, 9). Τι σημαίνει να είναι κάποιος κατά Χριστόν ειρηνοποιός;

«π. Π.Τ.»: Στους Μακαρισμούς ο Κύριος ανατρέπει τελείως την κοσμική αντίληψη και λογική και μας εισάγει σ' ένα άλλο ήθος, ένα ήθος που αρμόζει στη Βασιλεία του Θεού και που προσδοκά με καρτερία την αντιστροφή της οδυνηρής τρέχουσας πραγματικότητας στο μέλλον. **Δίνεται έμφαση στην ακεραιότητα της εσωτερικής διάθεσης**, γι' αυτό και οι άνθρωποι που καταπολεμούν τις έριδες και τα μίση αμείβονται πνευματικά στην Ουράνια Βασιλεία και καλούνται «υιοί Θεού».

«Π.»: π. Παύλε, κατάγεσθε από τη Συρία, ένα μέρος που αποτελεί κοιτίδα του Χριστιανισμού, ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχει γίνει πεδίο των πιο σφοδρών διωγμών κατά της πίστης στον Χριστό. Μιας και η πατρική σας οικογένεια διαμένει ακόμα εκεί και η επικοινωνία σας με τη Συρία είναι συνεχής, θα θέλαμε να μας μιλήσετε για το πώς βιώνουν οι Χριστιανοί της Συρίας τα Χριστούγεννα τα τελευταία χρόνια.

«π. Π.Τ.»: Όπως γνωρίζετε ο εμφύλιος στη Συρία που ξεκίνησε το 2011 ανέτρεψε όλα τα μέχρι τότε δεδομένα προνόμια του ενός και πλέον εκατομμυρίου Ορθόδοξων που ζούσαν σε αρμονία και με αλληλοσεβασμό με τις διάφορες μουσουλμανικές κοινότητες. Τα επτά χρόνια πολέμου, όμως, είχαν ως αποτέλεσμα την μαζική φυγή Ορθόδοξων πληθυσμών σε χώρες ασφαλείς, τον βομβαρδισμό πολλών ναών, το κλείσιμο μοναστηριών, την αναγκαστική φυγή πολλών μοναχών σε Ορθόδοξες μονές άλλων χωρών, όπως για παράδειγμα την προσφυγή της γυναικείας αδελφότητας της Ιεράς Μονής Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Χαλεπίου στην Ιερά Μονή Αγίας Κυριακής Βεροίας.

Ενδεικτικά θα αναφέρω τον Ορθόδοξο έγγαμο ιερέα π. **Φάντι Χαντάντ** από τη Δαμασκό, ο οποίος το 2012 μαρτύρησε με αποκεφαλισμό, ενώ στις 27/12 του ίδιου έτους ακολούθησε έξω από ναό η εν ψυχρώ δολοφονία του π. **Βασίλειου Νασάρ**, αριστούχου της Ορθόδοξης Θεολογικής Σχολής Μπάλαμαντ του Λιβάνου με τον οποίο υπήρξαμε συμφοιτητές, ενώ μείζονος σημασίας για την εκκλησιαστική κατάσταση στη Συρία υπήρξε η απαγωγή και ομηρία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χαλεπίου και Αλεξανδρέττας κ.κ. Παύλου Γιάζιτζι (κατά σάρκα αδελφού του νυν Πατριάρχη Αντιοχείας Ιωάννη Ι'), ο οποίος αγνοείται από τις 22/4/2013.

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, πως τα Χριστούγεννα στη Συρία δεν γιορτάζονται με λαμπρότητα, καθώς οι ενορίες συρρικνώθηκαν, οι αγρυπνίες σχεδόν καταργήθηκαν, ενώ και οι ακολουθίες τελούνται παρουσία του κρατικού τακτικού στρατού. Πρόκειται για Χριστούγεννα μαρτυρικά, γεμάτα πόνο καθώς δεν υπάρχει οικογένεια που να μην έχει θρηνήσει κάποιο συγγενή, γείτονα ή φίλο. Παρόλ' αυτά, οι εκκλησίες, όσες και όπως λειτουργούν, είναι πάντα γεμάτες. Οι εικόνες των γάμων και βαπτίσεων σε βομβαρδισμένους, ασκεπείς ναούς είναι εικόνες πόνου και ταυτόχρονα ελπίδας πως η Ορθοδοξία δεν θα χαθεί.

«Π.»: π. Παύλε, σας ευχαριστούμε θερμά για την επικοινωνία!

«π. Π.Τ.»: Κι εγώ σας ευχαριστώ και ζητώ και τις δικές σας προσευχές ώστε τα επόμενα Χριστούγεννα στη δοκιμαζόμενη Συρία να είναι ειρηνικά.

Επιμέλεια:

Κλεάνθης Νιζάμης
MSc Βιολόγος & Φοιτ. Θεολογίας ΑΠΘ

ΕΝΑ ΚΟΜΜΑΤΙ ΟΥΡΑΝΟ

Φωτογραφία: Ανδρομάχη Φραγκουλίδη

Απ' το πρωί χτες σε περίμενα,
Οι άλλοι το 'χανε μαντέψει πως δε θά 'ρθεις,
Κι ο καιρός; Θυμάσαι;
Γιορτινός! Χωρίς να βάλω το παλτό μου βγήκα έξω.

Ήρθε το σήμερα, και έφερε
Μια μέρα θλιβερή και μελαγχολική,
Κι έχει βροχή, και πέρασαν οι ώρες,
Και τρέχουν οι σταγόνες στα παγερά κλαδιά.

Και δεν υπάρχουνε λόγια παρηγοριάς ούτε μαντίλι για τα δάκρυα...

Αύγουστος 1941
Αρσένι Ταρκόφσκι,
Απ' το πρωί χτες σε περίμενα¹

Είναι φορές που Τον περιμένουμε να φανεί. Να μας δώσει ένα σημάδι της ύπαρξής Του. Ένα σημάδι της αγάπης Του. Ένα σημάδι πως μας ακούει. Πως δεν στέκει βουβός. Ένα σημάδι πως οι προσευχές μας εισακούονται. Ένα σημάδι πως μας απαντά.

Τον περιμένουμε... Τον γνωρίζουμε όμως; Τον είδαμε ποτέ; Και αν θα έρθει πώς θα τον αναγνωρίσουμε; «Δεν γνωρίζω τον Θεό. Εκείνος όμως με γνωρίζει κι αυτό είναι η ελπίδα μου», γράφει η Μάρω Βαμβουνάκη.

Κι όμως, δεν γίνεται να μην Τον είδαμε ποτέ. Τον βλέπουμε ανάμεσα στα σπάργανα, να προσπαθεί να ζεσταθεί. Τον βλέπουμε στον Σταυρό, να ανοίγει την αγκαλιά Του για όλους μας. Τον βλέπουμε πάνω στο μνήμα Του, να πατά τον θάνατο και να μας χαρίζει τη ζωή.

Ο Θεός είναι πανταχού παρών στη ζωή μας. Και στις χαρές μας και στις λύπες μας. Ακόμα κι όταν δεν Τον νιώθουμε κοντά μας, Εκείνος συνεχίζει να στέκεται πλάι μας. Δεν συγκινείται με τον πόνο μας...γιατί είναι μόνιμα

συγκινημένος για τον άνθρωπο.²

Καθόμαστε και περιμένουμε να δούμε τον Θεό κοιτώντας ψηλά στον ουρανό, κι αργεί τόσο που ραγίζουν τα στήθη μας. Μήπως τελικά δεν είναι τόσο μακριά;³

Τον βλέπουμε στον διπλανό μας. Στον γείτονα που καλημερίζουμε. Και στον άλλο γείτονα, που δεν τον πολυσυμπαθούμε. Τον βλέπουμε στον συμφοιτητή που μας βοηθά. Τον βλέπουμε και στον άλλο, που μας τη σπάει με τις ερωτήσεις του. Τον βλέπουμε στον φίλο που μας αγαπά. Τον βλέπουμε και στον φίλο που μας προδίδει. Τον βλέπουμε στα μάτια αυτών που αγαπούμε. Τον βλέπουμε στα ίδια μάτια, όταν αυτά συννεφιάζουν.

Τον Θεό τον αντικρίζουμε, εκεί που ο ίδιος μας αποκαλύπτει ότι μπορούμε να Τον βρούμε• σε αυτούς που δώσαμε ένα πιάτο φαΐ, σε αυτούς που δώσαμε ένα ποτήρι νερό, σε εκείνους τους ξένους που περιθάλαψαμε,

¹ μτφρ. Γιώργος Πινακούλας, τον οποίο ευχαριστούμε θερμά, για την παραχώρηση.

² π. Αντώνιος Πινακούλας, από ομιλία του στη σύναξη νέων του Αγ. Παντελεήμονος Χαλανδρίου, 2/11/17

³ π. Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, Θεός καθημερινός, www.plibyos.blogspot.com, 6/2/17

σε εκείνους που δώσαμε ένα ρούχο για να σκεπαστούν, στους άλλους που είπαμε μια κουβέντα παρηγοριάς στην δύσκολη ώρα της αρρώστιας τους, σε αυτούς που ζουν φυλακισμένοι και τους επισκεφθήκαμε. Τον συναντούμε όμως και σε όσους τους αρνηθήκαμε τα παραπάνω.

«Πείνασα και μου δώσατε να φάω. Δίψασα και μου δώσατε να πιώ». Και δεν είναι μόνο η υλική τροφή. Είναι και η πνευματική. Είναι η αποδοχή από εμάς Εκείνου ως του Άρτου της Ζωής που νικά κάθε πρόσκαιρη, απολλυμένη βρώση. Είναι η αποδοχή από εμάς Εκείνου ως του αλλομένου εις ζωήν αιώνιον ύδατος, που δεν ξεδιψά πρόσκαιρα, αλλά δίνει αιωνιότητα. Και θα συνεχίσει: «ήμουν ξένος και με περιμαζέψατε, γυμνός και με ντύσατε». Και δε θα εννοεί μόνο την ξενιτιά της προσφυγιάς ή την γυμνότητα της απουσίας ρούχων. Θα εννοεί και το σκέπασμα της αμαρτωλότητας του άλλου από αγάπη. Την αποδοχή του ιδιόρρυθμου πλησίον. Του μοναχικού. Του άγνωστου σε μας. Του μη οικείου. Ακόμη και του εχθρού μας. Και θα συνεχίσει: «ήμουν άρρωστος και με επισκεφθήκατε, φυλακισμένος και ήρθατε να με δείτε». Δεν φοβηθήκατε για το καλό σας όνομα, την ακεραιότητά σας, την σπατάλη

του χρόνου, τις εργασίες που είχατε, την απόρριψη από την κοινωνία του κάθε περιθωριακού. Τον συγχωρέσατε ό,τι κι αν έχει κάνει και τον αποδεχτήκατε όπως είναι.⁴

Η έννοια της σχέσης με τον πλησίον δεν εξαντλείται στο άνοιγμα της τσέπης μας ή στις καλές μας πράξεις, αλλά στο να είμαστε πρόθυμοι να τον ακούσουμε, να κάνουμε λιγότερη την μοναξιά του και να του δείξουμε ένα κομμάτι ουρανό,⁵ έχοντας τον στην προσευχή μας, χαρίζοντάς του την αγάπη μας. Συγχωρώντας τον. Κοινωνώντας του με λόγια, αλλά κυρίως με τις πράξεις μας, τον Θεό.

Επιμέλεια:

Αγγελική Καλκάνη
Μεταπτ. Φοιτ. Τεχνο-Οικονομικών Συστημάτων Ε.Μ.Π.

4 π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Όσπερ ο ποιμὴν ἀφορίζει τα πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐριφίῳν, www.themistoklismourtzanos.blogspot.gr,17/2/17

5 π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Ποιοὺς εἶναι ὁ πλησίον μου, www.themistoklismourtzanos.blogspot.gr,13/11/10

«ΠΕΤΡΑ, ΜΟΛΥΒΙ, ΨΑΛΙΔΙ, ΧΑΡΤΙ...»

Μία πέτρα ενθύμιο απ' το νφαιστειο της Νισύρου, το ψαλίδι μου από το Γυμνάσιο, ανάμνηση κι αυτό, πλάι τους ένα φύλλο χαρτί με ακουμπισμένο επάνω ένα μολύβι που μόλις κατέβασα απ' το χέρι μου... Απέναντι σ αυτά... εγώ. Απόγευμα στο γραφείο μου και γύρω μου αφημένα ένας σωρός από χαρτιά, απόπειρες της προσπάθειας μου να βρω την αρχή. Αναζητούσα από κάτι να πιαστώ, μιαν αφορμή, θες, μια έστω πρόφαση. Στέκομαι ακίνητος και παρατηρώ ξανά εκείνα που σημασία δεν τους έδωσα ποτέ...

«Πέτρα, ψαλίδι, μολύβι, χαρτί...» και αμέσως κάμω εικόνα το παιδικό παιχνίδι που έδινε τη λύση στο ποιος θα κάνει την αρχή. Να πώς ξεκινούσαν τα παιχνίδια μου όλα κάποτε. «Ξεκινάω πρώτος!»... Και δώστου χαρά και γέλιο και κυνηγητό και κρυφτό.

Και να που τώρα πιάνω το μυαλό μου να τρέχει και το χέρι μου να κυνηγάει τη σκέψη μου να την προφτάσει. Άλλες τις πιάνει· τις γράφει. Άλλες κρύφτηκαν, κάπου ίσως ξέφυγαν. Με λίγο καρτέρι, πού θα πάει, θα βρεθούν. Με το γραφείο μου καλά δεν τα πήγαινα ποτέ. Μελάνια, στυπόχαρτα, τετράδια, φύλλα τετραγωνισμένα, όλα τους τόσο χειροπιαστά ... Χώρια που οι ομορφότερες μου σκέψεις έγιναν σε περιπάτους ή κοιτώντας την θάλασσα κι ακόμα παραπέρα κολυμπώντας. Και έτσι, μιας και δεν είχα εύκαιρο χαρτί και στυλό, έκλεινα τη σκέψη μου στην εικόνα που είχα μπροστά μου εκείνη την στιγμή και εκεί έμεινε. Στους πολύωρους περιπάτους μου τις συναντώ όμως ξανά. Σε γωνιές εδώ και εκεί, σκαλοπάτια, στοές, σταθμούς μετρό, ναούς και παρεκκλησία, άλλοτε δρομάκια, παραλίες, μέχρι το βυθό της θάλασσας. Σκέψεις, αναμνήσεις, συμπεράσματα, αφημένα από εμένα εκεί, μυστικά και αόρατα.

Θεέ μου, τα ξέρεις μόνο Εσύ! Μέσα στην πόλη, στους ανθρώπους, είσαι μέσα στα πρόσωπα που χαμογελούν, περιμένουν το λεωφορείο, στα πουλιά που πετούν, στην βουή των περαστικών, Θεέ μου είσαι παντού. Κι όμως εγώ θα σε ψάξω στα πιο απίθανα μέρη. Την ξέρεις την λόξα μου να κλείνω σκέψεις μου σε μέρη όπου αγάπησα κι έτσι να τα κάνω δικά μου. Μεγαλώνω τη γη μου, την έκταση του νου μου.

Θεέ μου, έχω τόσες σκέψεις, δεν χωρούν σε τετράδια

ούτε μπλοκ. Και το σπίτι μου είναι κι αυτό μικρό. Μην παρεξηγείς που τις θέλω αφημένες, την καθεμία, στο μέρος που γεννήθηκε, το δικό της μέρος. Καθεμιά απ' αυτές, είναι, θες, μια μικρή προσευχή. Σαν τα βότσαλα που αφήνω πίσω για να μη χάσω το δρόμο μου. Να επιστρέφω πάντοτε σε Σένα. Να πατώ στα μονοπάτια Σου, να μην λοξοδρομώ και να σε κρατώ στο νου μου, όπως πρώτη φορά σε άκουσα μέσα από παραμύθι.

Κι όμως, στον Άγιο Νικόλαο Καλλισίων, εκεί δεν άφησα ούτε μία σκέψη. Από κει πήρα τις πιο όμορφες. Μοναχά στο θάμνο, έχω αφήσει κρυμμένο ένα ξύλο να βαστώ στο δρόμο, να στηρίζομαι καθώς θα περπατώ στο μονοπάτι. Εκεί, στα όρη, στο τέρμα της ασφάλτου, με το λιγοστό σελινόφως, θωρώ τη σκιά της Πεντέλης να περιβάλλει τη μικρή αυτή κορυφή και το καντηλάκι αναμμένο να μου δείχνει το δρόμο. Μέσα στο απόλυτο σκοτάδι, μου φανερώνεσαι. Στρίβω δεξιά, κατηφορίζω το πρανές και ανιχνεύω με τα βήματά μου, ένα-ένα, συρτά, το δρόμο. Βιάζομαι, όμως δεν παραπατώ.

Έφτασα. Τοίχοι αφιλοτέχνητοι, στο υπόλευκο επίχρυσμα, λιγοστές οι εικόνες και μπροστά το παλιό τέμπλο. Και τα κεριά όσοι και οι πιστοί, καίνε όπως και οι ψυχές που προσεύχονται για Σένα.

Αφήνουμε τα δάκρυά μας να κυλήσουν, βλέποντάς Σε στο Σταυρό να ελεείς για όσα και όσους άθελα πληγώσαμε. Σ' αυτή την προσευχή, άλλο από δάκρυα δεν έχω. Κάθε λέξη, κάθε Ψαλμός, κάθε δοξολογία, κάθε ανάσα μου, όλα γίνονται δάκρυ. Γιατί δεν μ' άφησες αιώνια υπαίτιο. Ανασταίνεσαι και μας λυτρώνεις. Είσαι τόσο γλυκός και τόσο Ελεήμων που δεν ψάλω. Ύμνώ. Τραγουδώ και χαίρομαι. Λάθρα ήρθες μες στον κόσμο, λάθρα γεννήθηκες, κρυπτόμενος και φεύγεις μαζί μου στο σκοτάδι κι έτσι θα γίνει ξανά. Η αγρυπνία τελείωσε. Τα βήματά μου γοργά, γεμάτος χαρά, θα πηδήξω πάνω στην καρότσα ενός αγροτικού, και πάλι λάθρα γυρνώ πίσω.

Πετρά ψαλίδι μολύβι χαρτί... Κι Αυτή τη φορά την αρχή την έκανες Εσύ!

Ένας Ευτυχής Παραβάτης

«ΕΜΟΙ ΔΕ ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΟ ΚΑΥΧΑΣΘΑΙ ΕΙ ΜΗ ΕΝ ΤΩ ΣΤΑΥΡΩ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ» (ΓΑΛ. 6, 14)

π. Ευάγγελου Γκανά,
Ηλεκτρολόγου Μηχανικού, Θεολόγου, εφημέριου Ι.Ν. Οσίου Μελετίου Σεπολίων

ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2017-2018

Τι θα σήμαινε να διαμορφώσουμε τη ζωή μας σύμφωνα με τα λόγια αυτά του αποστόλου Παύλου; Το πρώτο που ίσως περάσει από το μυαλό μας είναι πως οι ευσεβείς δεν καυχώνται. Αν αναγκαστούν να το κάνουν, αντιπαραρασώμενοι στην αντίστοιχη καύχηση των μη χριστιανών για ισχύ, δόξα, πλούτο ή ηδονές, θα επικαλεστούν τον Χριστό και ό,τι αυτός έκανε για μας. Κατ' αυτό τον τρόπο όμως ίσως πέσουν στον πειρασμό, τόσο μα τόσο ανθρώπινο, να θέσουν τον εαυτό τους από τη μεριά των δυνατών, αυτών που βρίσκονται υπό τη διαρκή εύνοια ενός παντοδύναμου και μεροληπτικού Θεού. Πιστεύω πως μόνο αυτό δεν θα ήθελε ο απόστολος Παύλος να σκεφτούμε διαβάζοντας τα λόγια της επιστολής του στους Γαλάτες.

Αλλά ας δούμε λίγο το πλαίσιο μέσα στο οποίο γράφτηκαν αυτά τα λόγια τα οποία συνήθως τα ακούμε απομονωμένα. Οι Γαλάτες συγκροτούν μια νέα εκκλησία. Έχουν προσφάτως ακούσει κι αποδεχθεί το ευαγγέλιο του Χριστού, όπως τους το κήρυξε ο απόστολος Παύλος, αλλά τώρα έρχονται αντιμετώπι με καινούργια ερωτήματα και δυσκολεύονται να τα διαχειρισθούν. Τα ερωτήματα αυτά μπορούν να συνοψισθούν σε ένα βασικό: είναι αναγκαίο να τηρούν τις διατάξεις του

ιουδαϊκού νόμου προκειμένου να γίνουν χριστιανοί; Και πιο αναλυτικά: είναι απαραίτητη η περιτομή, αυτό το ορατό σημείο της πρώτης διαθήκης, της πρώτης αποκάλυψης του θεϊκού θελήματος προς τους ανθρώπους; Είναι δεσμευτικές για τους χριστιανούς οι διατάξεις του ιουδαϊκού νόμου, διατάξεις που καθορίζουν όλες τις λεπτομέρειες του καθημερινού βίου από το πώς διαχειριζόμαστε τα υλικά αγαθά έως το πώς μαγειρεύουμε και ποιους καλούμε στο γιορτινό τραπέζι; Με άλλα λόγια πρέπει να εμβαπτισθούν στον ιουδαϊκό τρόπο ζωής όσοι χριστιανοί προέρχονται από ένα άλλο θρησκευτικό και πολιτισμικό περιβάλλον, αυτό που ονομάζουμε παγανιστικό ή εξ εθνών; Κάποιοι Γαλάτες απαντούν καταφατικά σ' αυτά τα ερωτήματα και καυχώνται όταν οδηγούν σε περιτομή ανθρώπους που δεν διαθέτουν εβραϊκή καταγωγή.

Απαρχαιωμένες διαμάχες θα πει κάποιος, αδιάφορες για τον σημερινό πιστό. Το θέμα λύθηκε τότε άπαξ διαπαντός: οι απόστολοι αποφάσισαν πως δεν χρειάζεται να διέλθουν οι εξ εθνών χριστιανοί τον ιουδαϊκό βίο με όλα όσα τον χαρακτηρίζουν. Ο απόστολος Παύλος όμως συνεχίζει να ανησυχεί γιατί διακρίνει έναν πολύ βαθύτερο κίνδυνο. Θα τον διατυπώσει ευθέως στους Γαλάτες: «Απομακρύνεστε από

Ο σταυρός που μας καλεί ο Χριστός να σηκώσουμε προκειμένου να τον ακολουθήσουμε δεν είναι οποιοσδήποτε πόνος, βάσανο ή κακοτυχία ενσκήψει στη ζωή μας. Ο σταυρός χαρακτηρίζεται από το κόστος της μαθητείας, το τίμημα που πληρώνουμε επειδή ακολουθούμε τον Χριστό και όχι το πνεύμα του κόσμου.

τον Θεό και ακολουθείτε άλλο ευαγγέλιο». Με άλλα λόγια κάνετε την ουσία του ευαγγελίου και εστιάζετε σε λάθος πράγματα. Κάνετε μάλιστα την εκτροπή σας αυτή αιτία καυχίσεως. Καυχάστε γιατί οι άλλοι σας ακολουθούν σε ένα δρόμο που είναι προσωπικός και αυθαίρετος.

Αντιθέτως, ο απόστολος Παύλος δεν ζητά από τους Γαλάτες να τον ακολουθήσουν σε κάτι που συνέβη στον ίδιο. Δεν μιλά καν για την προσωπική του εμπειρία συνάντησης με τον αναστημένο Ιησού στην πορεία προς Δαμασκό. Τη μοναδική φορά που θα αναφερθεί στο γεγονός μιλά γι' αυτό σε τρίτο πρόσωπο, σαν να αφορά κάποιον άλλο. Είναι από τις Πράξεις των Αποστόλων που μαθαίνουμε την ακριβή διήγηση. Για τον απόστολο Παύλο αυτό που συνιστά το ευαγγέλιο είναι το αδιαμφισβήτητο γεγονός πως ο Μεσσίας (η εβραϊκή λέξη για την ελληνική Χριστός) (επί τέλους) ήρθε και (παραδόξως) σταυρώθηκε και (θαυμαστώ τω τρόπω) αναστήθηκε. Ο σταυρός του Χριστού είναι για τον Παύλο μια αρπαγή, όχι όμως σε μια προσωπική μυστικιστική εμπειρία, αλλά μια αρπαγή που τον βγάζει από το απονεκρωμένο φαρισαϊκό παρελθόν του και τον ενσωματώνει στον αληθινό Ισραήλ μέσω του βαπτίσματος. Μετά από αυτό ο απόστολος (πια) Παύλος νιώθει (υπο)χρεωμένος να θέσει στο κέντρο της προσοχής αποκλειστικά και μόνο αυτό το συμβάν: τον σταυρό και την ανάσταση του Χριστού.

Ο σταυρός του Χριστού γίνεται έτσι ο κατεξοχήν διαμορφωτικός παράγοντας της ζωής των χριστιανών. Ο σταυρός που μας καλεί ο Χριστός να σηκώσουμε προκειμένου να τον ακολουθήσουμε δεν είναι οποιοσδήποτε πόνος, βάσανο ή κακοτυχία ενσκήψει στη ζωή μας. **Ο σταυρός χαρακτηρίζεται από το κόστος της μαθητείας, το τίμημα που πληρώνουμε επειδή ακολουθούμε τον Χριστό και όχι το πνεύμα του κόσμου.** Και για να είμαστε ακόμη πιο σαφείς, η ανάληψη του σταυρού φανερώνεται στην *απάρνηση* του εαυτού προς χάριν του Χριστού ή για να το πούμε με θετικούς όρους στην *ανάδυση* ενός άλλου εαυτού ο οποίος δεν διαμορφώνεται από την επιδίωξη της εγκόσμιας ισχύος, της δόξας, του πλούτου ή των πάσης φύσεως ηδονών.

Ενός εαυτού που επειδή δεν σαγηνεύεται από τον **πλούτο** μπορεί να τον μοιράζεται. Ενός εαυτού που δεν επιλέγει να **πληγώσει** όταν τον πληγώνουν. Ενός εαυτού που δεν διεκδικεί με τη **βία** όσα θεωρεί δικαιώματά του, γιατί πιστεύει πως η ανταπόδοση του κακού απλώς το πολλαπλασιάζει εν είδει καρκινώματος. Ενός εαυτού που προσεύχεται για τους **εχθρούς** επιθυμώντας την μεταστροφή τους. Ενός εαυτού που αποδέχεται, όπως ο Χριστός, το **πάθος**, ακολουθώντας το θεϊκό και όχι το ίδιον θέλημα. Ο χαρακτήρας του Θεού αποκαλύπτεται στο πρόσωπο του Χριστού που αγαπά τους εχθρούς, όσο ευάλωτο κι αν τον κάνει αυτό στα ανθρώπινα μάτια, και στην απάρνηση κάθε εγκόσμιας ισχύος που θα τον καθιστούσε κυρίαρχο μέσω του τρόμου που προκαλεί η

δύναμη της βίας.

Με κάποια άλλη αφορμή ο απόστολος Παύλος γράφει προς τους Κολοσσαείς ότι χαίρεται για τα παθήματά του, μια που κατ' αυτό τον τρόπο νιώθει πως συμμετέχει στα παθήματα του Χριστού: Για την ακρίβεια τους γράφει: «Χαίρομαι τώρα που υποφέρω για χάρη σας και συντελώ έτσι με τα σωματικά μου παθήματα, ώστε να ολοκληρωθούν οι θλίψεις που πρέπει να υπομείνει το σώμα του Χριστού, δηλαδή η εκκλησία». Τα λόγια αυτά του αποστόλου σημαίνουν ότι καθώς οι πιστοί (συμ)μετέχουν στα παθήματα του Χριστού υπό μια έννοια το πάθος του Χριστού δεν έχει ολοκληρωθεί πριν και την τελευταία οδύνη του τελευταίου χριστιανού. **Η πορεία της ιστορίας της σωτηρίας είναι μια πορεία ωρίμανσης και ανάπτυξης της (συμ)μόρφωσής μας με τον θάνατο του Χριστού.** Μέσω αυτής της συμμετοχής στα παθήματα του Χριστού η εκκλησία, το σώμα δηλαδή των πιστών, μετέχει ενεργά στη νέα δημιουργία, την καινή κτίση. Όμως δεν την δημιουργεί, δεν την επιφέρει με τις δικές της ενέργειες. Μπορεί μόνο να φέρει τα σημεία της σταύρωσης πάνω στο σώμα της. Την Βασιλεία του Θεού θα την φανερώσει, τελικά και ολοκληρωτικά, μονάχα ο Χριστός, κατά τη δεύτερη παρουσία του στον κόσμο, και όχι εμείς με τις ενέργειές μας. Κι αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που ο απόστολος Παύλος μπορεί να καυχάται για το σταυρό του Χριστού και μόνο. Γι' αυτό και η εκκλησία ονομάζει την εικόνα του Χριστού που πάσχει πάνω στο σταυρό *Ο βασιλεύς της Δόξης*. Δόξα του Χριστού είναι ο σταυρός του, δόξα του είναι η εν υπακοή αυτοπαράδοσή του στο θέλημα του Πατρός, δόξα του είναι η απάρνηση κάθε μορφής βίας προκειμένου να αντιμετωπίσει τους εχθρούς του, όπως του πρότειναν οι ίδιοι οι μαθητές του. Δόξα του είναι ο σταυρός γιατί η Μεγάλη Παρασκευή είναι η προϋπόθεση της Αναστάσιμης Κυριακής. Μόνο υπ' αυτή την έννοια μπορούν να καυχώνται οι χριστιανοί για το σταυρό του Χριστού. Η συμμετοχή μας στο σταυρό του Χριστού δεν αποσκοπεί στην *αποτελεσματικότητα* αλλά στην *πιστότητα*. Η απάρνηση του εαυτού δεν επιφέρει τη θαυμαστή μεταμόρφωση του κόσμου γύρω μας, ούτε την αυτόματη καταλλαγή με τους εχθρούς μας, αλλά συνιστά έμπρακτη απόδειξη *μαθητείας* στο παράδειγμα του Χριστού και *σημείο* της μελλοντικής Βασιλείας του.

Εμείς σήμερα δεν αντιμετωπίζουμε τους πειρασμούς των Γαλατών αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν διαθέτουμε τις δικές μας απόπειρες να εγκαταλείψουμε το ευαγγέλιο του Χριστού και να ακολουθήσουμε άλλους, δικούς μας, δρόμους. Οι πειρασμοί άλλοτε προέρχονται από τον εξωτερικό κόσμο κι άλλοτε από το εσωτερικό της εκκλησίας. Από τον εξωτερικό κόσμο έρχονται διαφορές «αρχές και εξουσίες του» κόσμου τούτου, για να χρησιμοποιήσω έναν όρο του ίδιου του αποστόλου Παύλου, οι οποίες επιδιώκουν να μας πείσουν πως αυτές σώζουν τους ανθρώπους και όχι

τα έργα του Θεού όπως κορυφώνονται στο σταυρό και την ανάσταση του Χριστού. Διάφορες παραλλαγές αφενός της φιλελεύθερης φιλοσοφίας και αφετέρου του έθνους-κράτους διεκδικούν την πιστότητα, την αφιέρωση και την αφοσίωση που οι χριστιανοί οφείλουν μόνο στον ένα και μοναδικό Κύριο της ιστορίας, τον Ιησού Χριστό. Πρόκειται για αρχές και εξουσίες με ολοκληρωτικές απαιτήσεις και με ακόρεστη όρεξη. Αρχές και εξουσίες οι οποίες θεωρούν πως εκφράζουν κάτι οικουμενικό και ορθολογικό, όχι κάτι μερικό και συγκεκριμένο όπως ο η ζωή και ο θάνατος ενός Εβραίου προφήτη πριν από δυο χιλιάδες χρόνια. Κάτι πιο συμπεριληπτικό που θα αποδέχεται τους πάντες δίχως όρια και δίχως απαιτήσεις πέρα από τη απόλυτη ψυχική υποταγή σ' αυτές τις δυνάμεις.

Στο εσωτερικό της εκκλησίας εμφανίζονται όμως κι άλλοι πειρασμοί με ορατό τον κίνδυνο να αντικαταστήσουμε το ευαγγέλιο του Χριστού με κάτι άλλο. Άλλοτε με μια ιδεολογική χριστιανισμένη που καταλήγει το δεκανίκι του εκάστοτε Καίσαρα δημιουργώντας έτσι μια εκκλησία που κινδυνεύει να καταλήξει το αναγνωρισμένο πολιτικό και πατριωτικό σύμβολο που θα υπενθυμίζει τις επετείους των τραγικών θανάτων των εθνικών ηρώων και τις ένδοξες σελίδες της ιστορίας του έθνους. Άλλοτε με την άκριτη προσκόλληση στο εκκλησιαστικό τυπικό, στη γλώσσα και την τάξη, στη μορφή και όχι στο περιεχόμενο της πίστης, καταλήγοντας έτσι στη δημιουργία ενός «ασφαλούς» μέρους μακριά από τη ροή της ζωής, στην υιοθέτηση μιας επιμέρους στιγμής στην εξέλιξη της ευσέβειας, παγιωμένης για πάντα. Άλλοτε με την αισθητική εμμονή σε μια υπερέξαρση της τέχνης και του υψηλού μέσα στη λατρεία. Όμως όταν η μεγαλοπρέπεια της εκκλησίας, η ωραία ψαλμωδία, η αρμονία και η τάξη των ακολουθιών γίνονται αυτοσκοπός, τότε όλα αυτά παίρνουν τη θέση του Χριστού. Οι άνθρωποι αρχίζουν να υπηρετούν τη μεγαλοπρέπεια για χάρη της μεγαλοπρέπειας και η μεγαλοπρέπεια καταντά ένα είδωλο. Όλη η ασχήμια αυτού του κόσμου, οι θλίψεις και πόνος του στριμώχνονται σε μια γωνία και κουκουλώνονται για να μην γίνονται εμπόδιο στη «αληθινή ευσέβεια». Και άλλοτε, τέλος, με την υπερέμφαση της άσκησης που γίνεται αυτοσκοπός, μια σπουδή για την απόκτηση πνευματικών δυνάμεων που δεν εκβάλλουν στην αγάπη. Οδηγούμαστε τότε σ' έναν πνευματικό εγωκεντρισμό που αποκόβει τον άνθρωπο από την τραγωδία του κόσμου γύρω του. Και καταλήγουμε στην παράβαση ενός βασικού, και παράδοξου στη σύγχρονη ευαισθησία, νόμου της πνευματικής ζωής ο οποίος μας προειδοποιεί πως ό,τι δεν μοιράζεται εκφυλίζεται και διαφθείρεται, ενώ αντιθέτως ό,τι χαρίζεται μένει δικό μας για πάντα.

Αυτό στο οποίο καλεί ο απόστολος Παύλος τους Γαλάτες, αλλά και τους χριστιανούς κάθε εποχής είναι μια διαρκής

άσκηση στην αρετή της διάκρισης όσον αφορά την αποκάλυψη που φέρνει στον κόσμο ο Χριστός. Μιας διάκρισης ανάμεσα στο σταυρό του Χριστού και τα έργα των ανθρώπων. Αυτή η διάκριση δεν είναι ποτέ εύκολη. Γιατί ο κίνδυνος να χαθεί το κέντρο μιας παράδοσης είναι πάντοτε υπαρκτός.

Στο ποίημα του *Νέοι της Σιδώνος* ο Κωνσταντίνος Καβάφης παρουσιάζει μια σκηνή από την Ύστερη Αρχαιότητα όπου νέοι οι οποίοι εντρυφούν στην ποίηση πέφτουν πάνω σε ένα επιτάφιο επίγραμμα που αποδίδεται στον σπουδαίο τραγικό ποιητή Αισχύλο.

Τούτο το μνήμα σκεπάζει τον Αισχύλο του Ευφορίωνα, Αθηναίο, που πέθανε στην σιποφόρα Γέλα· για την ευδόκιμο ανδρεία του μπορεί να πει το Μαραθώνιο άλσος και ο Πέρσης με την πικρή καίτη — που την γνώρισε.

Το επίγραμμα προκαλεί την αντίδραση ενός από τους νέους της Σιδώνος

Α δεν μ' αρέσει το τειράστιχον αυτό.

Εκφράσεις τέτοιου είδους μοιάζουν κάπως σαν λιποψυχίες.

τι Αγαμέμνονα, τι Προμηθέα θανασιό,

τι Ορέστου, τι Κασσάνδρας παρουσίες,

τι Επιτά επί Θήβας — και για μνήμη σου να βάλεις

μ ό ν ο που μες στις στρατιωτών τες τάξεις, τον σωρό

πολέμησες και συ τον Δάτι και τον Αρταφέρνη.

Ο νέος που αγανακτεί με το επίγραμμα που διάλεξε ο Αισχύλος για τον τάφο του αδυνατεί να καταλάβει τι συγκροτούσε την αθηναϊκή πολιτεία της οποίας ο Αισχύλος υπήρξε εξέχων μέλος. Η ευδοκίμηση της πόλεως, η υπεράσπιση του πνευματικού ήθους της μπροστά στην επιδρομή των Περσών συνιστά για τον Αισχύλο την κορυφαία πράξη της ζωής του. Ήταν ακριβώς η πόλις των Αθηνών αυτή που έκανε δυνατή την ποίηση του Αισχύλου. Έτσι ο Αισχύλος δεν είχε να καυχηθεί για κάτι άλλο παρά για τη συμμετοχή του μέσα στις τάξεις των Αθηναίων οπλιτών στη νικηφόρα μάχη του Μαραθώνα.

Κατ' αναλογία, αλλά και αντιθέτως, ο απόστολος Παύλος δεν πιστεύει πως αυτό που αξίζει πάνω από όλα είναι ο εβραϊκός λαός με τα ήθη και τις παραδόσεις του. Τα τιμά, τα έχει βιώσει. Έχει διαμορφωθεί από αυτά. Η συνάντησή του όμως με τον Χριστό τον μεταμορφώνει σε τέτοιο βαθμό ώστε να μπορεί να γράψει αυτά τα λόγια στους Γαλάτες: «Όσο για μένα, δεν έχω άλλη αφορμή για καύχηση εκτός από το σταυρό του Κυρίου μας Ιησού Χριστού». Το ποια θα είναι η καύχηση του καθενός μας θα αποκαλύψει τα άδηλα και κρύφια της δικής μας ψυχής.

ΚΥΚΛΟΙ ΣΥΜΜΕΛΕΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ (ΟΔΟΣ ΚΑΡΥΤΣΗ 14, ΑΘΗΝΑ)

Φοιτητών: Δευτέρα 20.00-21.00 μ.μ.

Φοιτητριών: Δευτέρα και Πέμπτη 19.30-21.00 μ.μ.

Περισσότερες πληροφορίες: www.xfe.gr

ΠΑΙΔΙΟΝ ΝΕΟΝ Ο ΠΡΟ ΑΙΩΝΩΝ

*Ἡ ἀπολογία τοῦ Σωκράτη τελειώνει
μὲ τὴ λέξη θεὸς στὴ δοτικὴ πτώση.
Ἄπλῃ κι ὠραία ἡ χειρονομία τοῦ διδασκάλου.
Μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς λόγους περὶ ἀρετῆς
παράδωσε στὸ τέλος τὸν κόσμον στὸ θεό.
Εἶναι σὲ ὅλη της τὴ μεγαλοπρέπεια
ἡ ἱστορία τοῦ κορμοῦ, τοῦ φυλλώματος
καὶ τῶν κλαδιῶν μὲ τὴ ρίζα.
Χρωστώ νὰ τὸν ὀνομάσω τὸν Κύριό μας.
Κυρίως τὸ ἐπιθυμῶ
προκειμένου νὰ σταματήσουν οἱ συζητήσεις
καὶ νὰ στεγνώνει τὸ μέτωπό μας ἀπ' τὸν ἰδρώτα:
Ὁ Χριστὸς ὁ Κύριος.
Ὡ δειλινό, πόσο μὲ θέλγει ποὺ συμφωνεῖς!*

Νίκος Καροῦζος - Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Χριστοῦ (1953)

ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ

Ώχρη Κυρία ὕψωσα τὸ βλέμμα
καὶ στάθηκεν ἀπάνω σου κοχύλι
τὸ ἔνοχο μου πρόσωπο. Τὰ χεῖλη
λόγον ὠραῖο πρόφεραν: Πόλεμα.

Μιλοῦσεν ἡ καρδιά, τοῦ νοῦ τὸ στέμμα.
Τὸν ἔγραφεν ἄσπρου πόδου κονδύλι.
Βαθιά συλλογιζότανε τὸ δεῖλι
καὶ τοῦ Μικροῦ σου κοίταζε τὸ αἶμα.

Στ' ἀνθρώπινα χαράξεις νέο ὕφος
καὶ τὸ μειδίαμά σου ὦ μητέρα
κανένας δὲν τὸ σκοτεινιάζει γρίφος

τριγᾶ αἰώνια λάμψη, Πλατυτέρα,
κι εἶναι σαν ἓνα πέρασμα πρὸς νέους
τῆς πλανώμενης ψυχῆς Ὑμεναίους.

Νίκος Καρούζος - Νέες Δοκιμές (1954)

ΚΙΝΑ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ, ΕΞΑΠΛΩΣΗ, ΔΙΩΓΜΟΙ

Σύμφωνα με άρθρο που δημοσιεύθηκε σε γνωστή Κυριακάτικη εφημερίδα¹, η Κίνα θα αποτελέσει την πολυπληθέστερη χριστιανική χώρα μέχρι το 2030, συμπεριλαμβάνοντας όλες τις χριστιανικές ομολογίες. Με αφορμή αυτό το άρθρο μία μικρή αναζήτηση για την ιστορία του χριστιανισμού στην Κίνα, με έμφαση όμως στην Ορθοδοξία, εμφανίστηκε σαν μία λαμπρή ιδέα στο νου και «βροντοφώναξε»: Εύρηκα!

Ωστόσο, σκοπός μας δεν είναι η αναφορά στην εξάπλωση του Χριστιανισμού στην Κίνα ως ξερή ιστορική αναδρομή, αλλά να αναδειχθεί, εάν καταστεί δυνατόν, η αλήθεια της Ορθοδοξίας έναντι των άλλων ομολογιών, από τη σκοπιά των πιστών και των ιεραποστόλων που ως «αλιείς ανθρώπων», γνώρισαν στον κινέζικο πολιτισμό τον θησαυρό της Ορθοδοξίας. Ας πάρουμε όμως τα

πράγματα από την αρχή.

Ο λαός της Κίνας γνωστός για τη θρησκευτικότητα του και της μεταφυσικές του αναζητήσεις από αρχαιολογικών χρόνων (3000 π.Χ.), γνώρισε τον Χριστιανισμό κατά τον 7ο αιώνα μ.Χ. μέσω Περσών νεστοριανών. Τον δρόμο του Χριστιανισμού, είχαν οργώσει όμως νωρίτερα οι μεταφυσικές αναζητήσεις των Κινέζων, οι οποίες εκφράστηκαν με τη μορφή τριών κυρίως θρησκειών: τον Κομφουκιανισμό, τον Ταοϊσμό και τον Βουδισμό. Το εκπληκτικό του λαού τούτου είναι ότι αυτές οι διαφορετικού είδους θρησκείες δεν τους διαχώριζαν, αλλά απεναντίας τους ένωναν. Παρ' όλ' αυτά και άλλες θρησκείες όπως το Ισλάμ ή ο Ιουδαϊσμός, εμφανίστηκαν στην χώρα κυρίως μετά τον 10ο αιώνα.

Ο Χριστιανισμός λοιπόν προωθήθηκε στην χώρα από νεστοριανούς, έως τον 13ο αιώνα, και ύστερα από την παπική εκκλησία, έως τον 14ο αιώνα. Η Ορθοδοξία όμως, αποκαλύφθηκε στους κινέζους με έναν ανορθόδοξο τρόπο,

¹ <http://www.tovima.gr>, Ο Χριστός στην Κίνα, ρεπορτάζ του Αναστάσιου Βιστωνίτη

την ρωσική επεκτατική πολιτική στην περιοχή. Κατά τη διάρκεια των εχθροπραξιών μία μικρή ομάδα Ρώσων αιχμαλώτων αποτέλεσε το «μικρό ποίμνιο» για την είσοδο της Ορθοδοξίας στο Πεκίνο. Με το πέρασμα των χρόνων οι αιχμάλωτοι αυτοί ενσωματώθηκαν και διείσδυσαν στις τάξεις της αυτοκρατορικής αυλής, κέρδισαν την εύνοια του αυτοκράτορα και ο Χριστιανισμός εξαπλωνόταν.

Όπου υπάρχει όμως καλή προαίρεση υπάρχει και η ενέργεια από το ταγκαλάκι, όπως το ονόμαζε ο Άγιος Παΐσιος. Οι παπικοί ιεραπόστολοι χρησιμοποίησαν τον Χριστιανισμό ως Δούρειο Ίππο για την προώθηση των ευρωπαϊκών συμφερόντων. Αυτό το γεγονός αποτέλεσε το έναυσμα για την εκδίωξη και την πολεμική κατά των χριστιανικών πληθυσμών, η οποία διήρκεσε 120 χρόνια. Ο Κύριος όμως προφύλαξε τους Ορθόδοξους, οι οποίοι δεν εκδιώχθηκαν, μιας και δεν είχαν δώσει λαβές όπως οι παπικοί εκπρόσωποι. Ωστόσο η εξάρτηση της Ορθόδοξης Εκκλησίας από την ρωσική πολιτική δεν της επέτρεπε να ανθίσει, με αποτέλεσμα να αριθμεί μόνο 200 πιστούς όλα αυτά τα χρόνια. Ακόμα όμως και από αυτή τη μικρή ζύμη, ο Χριστός ανέδειξε την Εκκλησία Του. Από το 1864 και ύστερα το πολιτικό κλίμα άλλαξε και επιτράπη στους Χριστιανούς Ορθόδοξους να παραμείνουν στη χώρα. Πολλοί Ορθόδοξοι ιερείς, όπως ο π. Μητροφάνης Chang και ο Αρχιεπίσκοπος Ιννοκέντιος Figourovsky, αναδύθηκαν αυτή την περίοδο ως φωτισμένοι ποιμένες του λαού.

Στην Εκκλησιαστική ιστορία επιβεβαιώνεται επανειλημμένως ότι η άνθιση της Ορθοδοξίας βασίζεται στον καρπό του αίματος των μαρτύρων. Νέοι διωγμοί ακολούθησαν λόγω του κινήματος των Μπόξερ, όπου χιλιάδες χριστιανοί, διαφόρων ομολογιών, σφάχτηκαν και θυσιάστηκαν. Οι Κινέζοι Ορθόδοξοι μάρτυρες ανακηρύχθηκαν άγιοι από τη Ρωσική Εκκλησία και χάρη στις πρεσβείες τους οι Ορθόδοξοι πιστοί στην περιοχή αυξήθηκαν και έφτασαν τους 5.600 βαπτισμένους Κινέζους. Από το 1900 έως και το 1949 πολλοί άγιοι αναδείχθηκαν, όπως ο Άγιος Ιωάννης της Σαγκάης και του Σαν Φρανσίσκο (Αρχιεπίσκοπος Ιωάννης Μαξίμοβιτς) ή ο Άγιος Ιωνάς της Μαντζουρίας. Και πάλι όμως μετά το 1949 η Κινεζική Εκκλησία είναι υπό διωγμό, αυτή τη φορά λόγω της κομμουνιστικής διακυβέρνησης. Μέχρι και το 1980, ορθόδοξες Εκκλησίες καταστράφηκαν και πολύ λίγοι κληρικοί παρέμειναν ζωντανοί, με τον τελευταίο, τον π. Αλέξανδρο Du, να πεθαίνει το 2003. Η ελπίδα για το μέλλον όμως παραμένει στην Μογγολία και στην περιοχή Χιντζιαγκ Υγκυρ, όπου 8000 και 3000, αντιστοίχως, Ορθόδοξοι Κινέζοι ακόμη παραμένουν. Επιπλέον, οι Εκκλησίες της Ελλάδος και Ρωσίας, είτε με την ίδρυση Ορθόδοξης Μητρόπολης είτε με την επίσκεψη ιερέων στην Κίνα, ενθαρρύνουν την προσπάθεια ιεραποστολής στην χώρα μέχρι και σήμερα.

Εντούτοις όσο και να πληγώνεις το δένδρο του Χριστού, αυτό φουντώνει. Έτσι, οι προσπάθειες της κομμουνιστικής κυβέρνησης να σταματήσει την χριστιανική έκφραση, οδήγησαν στην αναζήτηση της χριστιανικής πίστης από πολλούς Κινέζους. Σύμφωνα με το άρθρο, ενώ το 1949 υπήρχαν μόνο ένα εκατομμύριο χριστιανοί Κινέζοι, το 2013 εκτιμάται ότι ο αριθμός αυτός είχε φτάσει τα 70 εκατομμύρια. Οι Κινέζοι προτεστάντες είναι περισσότεροι από εκείνους της Βραζιλίας και της Νότιας Αφρικής. Ενώ, μέχρι το 2025, υπολογίζεται από τον καθηγητή Φενγκάνγκ Γιάνγκ, ότι οι Κινέζοι προτεστάντες θα ξεπερνούν οριακά τους αντίστοιχους Αμερικανούς, αγγίζοντας τα 160 εκατομμύρια. Επιπροσθέτως, οι διαδικτυακές αναζητήσεις γύρω από τη χριστιανική θρησκεία, είναι περισσότερες από αυτές που αφορούν στο κομμουνιστικό καθεστώς. Η μεγάλη απήχηση του Χριστιανισμού εδρεύει στα λαϊκά και μεσαία στρώματα.

Ωστόσο τα προβλήματα δεν έχουν εκλείψει. Παρά το κατ' όνομα αθεϊστικό κομμουνιστικό καθεστώς, οι χριστιανικές δραστηριότητες επιτηρούνται στενά. Το 15% των χριστιανών της σημερινής εποχής ανήκουν σε εκκλησίες υπό κρατικό έλεγχο, ενώ οι υπόλοιποι ανήκουν σε κατ' οίκον και υπόγειες εκκλησίες. Οι τελευταίοι δε, πρέπει να κάνουν πολλές προσωπικές θυσιές (π.χ. κοινωνικές, οικονομικές), ώστε να ακολουθούν τον δρόμο του Χριστού. Τέλος, τα λάθη του παρελθόντος, συχνά έρχονται να στοιχειώσουν το παρόν, μιάς και ο Χριστιανισμός θεωρείται σαν δυτικού τύπου Δούρειος Ίππος από το καθεστώς.

Ας ελπίσουμε να αληθεύσουν τα λόγια του π. Σεραφείμ Ρόουζ, με βάση τα οποία ο κινεζικός πολιτισμός βασίζεται στην αγάπη για την ορθοδοξία και την παράδοση, οι οποίες πραγματώνονται στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό. Καθώς και ότι οι κινεζικές πνευματικές διδασκαλίες, μπορούν να συναντήσουν τις διδασκαλίες της Ορθόδοξης Ανατολής για την πνευματική ζωή, αφού και οι δύο κουβαλούν χιλιάδες χρόνια εμπειρίας και αναζήτησης.

Επιμέλεια:

Φιλοθέη Παππά
Υπ. Δρ. Σ.Ε.Μ.Φ.Ε. ΕΜΠ

Πηγές:

1. <http://www.protothema.gr>, Κίνα: Μέχρι το 2030 θα είναι η πολυπληθέστερη χριστιανική χώρα!
2. <https://filoierapostolisumatras.wordpress.com>, Η θρησκευτική Ιστορία της Κίνας
3. www.o-nekros.blogspot.com, Η Ορθοδοξία στην Κίνα, άλλοτε και τώρα

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Φωτογραφία: Αρχείο Ιωάννη Ζαρταλούδη - Χ.Φ.Ε.

*«Αδελφέ μου Ηρ, σ' αυτή την εποχή των ισχνών αγελάδων,
εμείς δεν έχουμε έναν Ιωσήφ, δεν υπάρχει για μάς Ιωσήφ,
λυτρωτής Ιωσήφ, αφέντης του κορμιού και της σκέψης.
Αδελφέ μου Ηρ, εσύ που ξέρεις γράμματα, γράψ' του κάτι για μένα:
όταν ανθίζουν οι πασχαλιές με παιδεύει η νοσταλγία·
συχνά παίρνω Κάιρο στο ράδιο ν' ακούσω τα διαγγέλματά του.
Πεθαίνω φορώντας το σπιλωμένο χιτώνα του –
η τελευταία που μ' απόμεινε ηδονή».¹*

Μα ποιος τελικά είναι ο Ιωσήφ, ο λυτρωτής Ιωσήφ, ο αφέντης του κορμιού και της σκέψης; Γιατί ο ποιητής επίμονα ζητεί και μάλιστα χρησιμοποιώντας κτητική αντωνυμία την παρουσία αυτού του Ιωσήφ στη ζωή του; Γιατί η απουσία του είναι τόσο σημαντική; Όπως και κάθε φορά που προσπαθούμε να αναλύσουμε ένα ποίημα θα μπορούσαμε να προσδώσουμε πολλές ερμηνείες. Μάλιστα γνωστός είναι ο αφορισμός ότι οι ερμηνείες της ποίησης είναι όσες και οι αναγνώστες της. Αφορμώμενοι λοιπόν κι εμείς από αυτή την ιδέα και θεωρώντας ότι η αναφορά στον Ιωσήφ είναι διακειμενική και αφορά στον βιβλικό Πάγκαλο Ιωσήφ, του οποίου τόσο γνωστή και αγαπητή μας είναι η ιστορία, μπορούμε να επιλέξουμε την προσέγγιση σύμφωνα με την οποία η απουσία του ανθρώπου αυτού αναφέρεται στην απουσία μιας μεγάλης προσωπικότητας. Στην απουσία ενός δασκάλου, ενός οδηγού, ενός ανθρώπου ο οποίος έντονα αγγίζει τις ζωές μας με τα λόγια του, τις πράξεις του φυσικά αλλά με πιο βαθύ και ουσιαστικό τρόπο με τη παρουσία του στη ζωή μας. Τη συνολική παρουσία του, τη στάση του απέναντι σε όλα τα ζητήματα που προκύπτουν, σε όλα τα προβλήματα και στον τρόπο που τα αντιμετωπίζει, σε όλα τα ευτυχήματα και τον τρόπο που τα χαίρεται και τα γιορτάζει.

Ένας άνθρωπος που να μας εμπνέει να γίνουμε καλύτεροι, να ζητήσουμε και να πετύχουμε περισσότερα, ένας άνθρωπος να θελήσουμε να του μοιάσουμε, ένας άνθρωπος που να μπορέσουμε να τον εμπιστευτούμε, να τον συμβουλευτούμε. Ένας άνθρωπος όχι απλώς να ακούσει τις φωνές μας, όπως επίμονα ζητούσε ο Ιωάννης ο Πρόδρομος, μέσα στη μέση της ερήμου, αλλά μια παρουσία που θα έρθει μέσα στην έρημο να μας βρει για να μας οδηγήσει έξω από αυτήν αλλά και πέρα από αυτό να μας δώσει τα εφόδια, ώστε ακόμα και όταν αυτός φύγει εμείς να μπορέσουμε να βρούμε το μονοπάτι για τον ουρανό.

Τέτοιος άνθρωπος υπήρξε άλλωστε και ο Πάγκαλος Ιωσήφ. Ένα από τα πλέον σημαντικά πρόσωπα της Παλαιάς Διαθήκης κατάφερε με τη βοήθεια των χαρισμάτων που του έδωσε ο Θεός να γίνει ο πιο έμπιστος σύμβουλος του Φαραώ. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι αυτός κυβερνούσε ολόκληρο το βασίλειο της Αιγύπτου, Αιγύπτου. Την λεγόμενη, μάλιστα, εποχή των ισχνών αγελάδων, όταν κυριάρχησε η ανομβρία, η μη καρποφορία, η φτώχεια, η έλλειψη φαγητού, ολόκληρη η ευρύτερη περιοχή στράφηκε προς την Αίγυπτο και τελικά τον Ιωσήφ για να επιλύσει τα προβλήματά της. Το όνομά του έγινε γνωστό και οι συμβουλές και επιταγές του είναι αυτές που σε μια σκοτεινή και δύσκολη εποχή καθοδήγησαν και έσωσαν μυριάδες ανθρώπους, ακόμα και αυτούς για τους οποίους δεν ήταν υπεύθυνος. Είναι βαθειά συμβολικό το γεγονός ότι η ακτινοβολία του και η παρουσία

¹ Από τη συλλογή «Εποχή των ισχνών αγελάδων» (1950) του Ντίνου Χριστιανόπουλου, Ποιήματα, εκδόσεις Ιανός, Θεσσαλονίκη, 2004

του άγγιξε και τους λαούς περίξ της Αιγύπτου, αυτούς που δεν ανέλαβε, αυτούς που δε τον ήξεραν, αυτούς που δε τον γνώρισαν αλλά έμμεσα, μέσα από τις πράξεις του ευεργετήθηκαν από αυτόν.

Ο Ιωσήφ αποτελεί τον οδηγό και τον ηγέτη στα πλαίσια της Παλαιάς Διαθήκης, όπως φυσικά και άλλα πρόσωπα. Ο Αβραάμ υπήρξε σπουδαία προσωπικότητα, ο Μωυσής οδήγησε τον Ισραηλιτικό λαό έξω από την Αίγυπτο και ξεκίνησε την πορεία που θα τους οδηγούσε στη Γη της Επαγγελίας. Είναι όμως αρκετά όλα αυτά; Μπορούν τα πρόσωπα αυτά να καταστούν τα απόλυτα πρόσωπα οδηγών στη ζωή άλλων ανθρώπων; Η απάντηση είναι : προφανώς και όχι. Η Παλαιά Διαθήκη συμπληρώνεται με την Καινή και ο Ιησούς Χριστός είναι το πρόσωπο που προτυπώνεται στους προπάτορές του, καθώς όλα και όλοι δείχνουν προς αυτόν. Όπως ο ίδιος δήλωσε «Εγώ είμι ή όδος και ή αλήθεια και ή ζωή». Είναι πάρα πολύ σημαντικό και καθόλου συγκυριακό το γεγονός ότι ο Χριστός ονομάστηκε δάσκαλος και όσοι τον ακολουθούν μαθητές. Μέσα από τα λόγια του, τις πράξεις του, τις διδαχές του ο Χριστός δείχνει το δρόμο στους ανθρώπους. Αλλά ακόμα περισσότερο τον ενσαρκώνει, τον κάνει πρώτα και κύρια δικό του βίωμα.

Ο Χριστός αποτελεί για τους μαθητές του μια παρουσία, δεν διδάσκει μόνο από τις συναγωγές, πάνω στο βήμα και από άμβωνες ωραίους, δεν ανεβαίνει μόνο σε βράχους και λόφους ώστε από κάποια απόσταση και από κάποιο ύψος να τον βλέπουν και να τον ακούνε όλοι. Ο Χριστός συμβιώνει με τους μαθητές, δημιουργεί έναν κύκλο ανθρώπων γύρω του με τους οποίους και για τους οποίους συνυπάρχει και συνδιαλέγεται. Το ίδιο κάνει και με όλους τους ανθρώπους που συναντάει στην πορεία του. Είναι πάρα πολλά τα περαστικά στα οποία απευθύνεται πρόσωπο με πρόσωπο στους ανθρώπους που προστρέχουν να τον γνωρίσουν, να τον συμβουλευθούν, να του ζητήσουν κάτι.

Πιο έντονα τον βιώνουν φυσικά οι δώδεκα κλητοί μαθητές και απόστολοι. Αυτοί οι άνθρωποι που στο πρόσωπό του βρήκαν έναν δάσκαλο, έναν οδηγό, έναν λυτρωτή, έναν φίλο ακόμα και έναν εκπληρωτή της ζωής τους τελικά.

Πού είναι όμως σήμερα αυτός ο Ιωσήφ διερωτάται όπως θυμόμαστε ο ποιητής. Γιατί δεν έχουμε σήμερα εμείς έναν Ιωσήφ, λυτρωτή Ιωσήφ, αφέντη του κορμιού και της σκέψης; Είναι γεγονός ότι συχνά στην εποχή μας όπως ίσως και σε κάθε εποχή διερωτόμαστε πού είναι οι μεγάλοι διδάσκαλοι, πού είναι οι σπουδαίοι πατέρες, πού είναι οι ευσεβείς άγιοι. Πιο πολύ ακόμα πού είναι οι άνθρωποι αυτοί που θα τους ζήσουμε από κοντά και θα μας οδηγήσουν, θα μας βοηθήσουν.

Σε άλλο σημείο του ποιήματος αναγράφεται το εξής:

*«Ιωσήφ, γλυκέ μου Ιωσήφ, δόξα κι ομορφιά της Αιγύπτου, συχνά ο θεός Ρουβήν μου μιλούσε για σένα:
Ην Ιωσήφ καλός τω είδει και ωραίος τη όψει σφόδρα έλεγε,
κι εγώ που κοσμούσα το καλύβι μου μ' αυτά τα παράξενα
ρόδα της ηδονπάθειας, δίχως ηλεκτρικό, με μόνα τα κηροπήγια,
κι εγώ που αναζητούσα στα μάτια του Βενιαμίν τη ματιά σου...»*

Εδώ φαίνεται ότι ο ποιητής αναφέρεται σε κάποιον θείο του (μεγαλύτερο αδελφό του Ιωσήφ, πού τον προστάτευε από την ζηλοφθονία των υπολοίπων αδελφών του, Γεν. κεφ. ΛΖ'), γεγονός που αμέσως μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για κάποιον αρκετά μεγαλύτερο ηλικιακά, έναν

άνθρωπο της προηγούμενης γενιάς, που αναφέρεται συχνά στον Ιωσήφ. Αναφέρεται δηλαδή συχνά σε κάποιον που η προηγούμενη γενιά είχε γνωρίσει, ο οποίος τώρα πια δεν υπάρχει και ο οποίος υπήρξε σπουδαίος, υπήρξε ικανός και χαρισματικός, υπήρξε ένα πρότυπο. Και συνεχίζει ο ποιητής λέγοντας ότι και ο ίδιος αναζητεί αυτόν τον Ιωσήφ, αυτό τον χαμένο πια δάσκαλο και τον ψάχνει στο πρόσωπο του Βενιαμίν, του μικρότερου αδερφού, αυτού που έμεινε πίσω, ο οποίος όμως δεν μοιάζει αρκετός. Αυτοί που έχουν μείνει, αυτοί τους οποίους έχουμε τώρα μπροστά μας συχνά μας μοιάζουν λίγοι, ανεπαρκείς, ανίκανοι να σταθούν απέναντι σε αυτούς που έχουν φύγει, αυτούς που δεν γνωρίσαμε, αλλά τόσα έχουμε ακούσει για αυτούς.

Είναι λοιπόν αλήθεια ότι στην εποχή μας μένουμε μόνοι, ότι οι δάσκαλοι έχουν πια φύγει, ότι το πρότυπο του Ιησού Χριστού ως διδασκάλου φτάνει πια στο τέλος του; Η απάντηση δεν είναι απλή. Μπορούμε εύκολα να ισχυριστούμε ότι αν κάποιος αναζητήσει ουσιαστικά μέσα στην ορθόδοξη εκκλησία θα εντοπίσει πολλούς χαρισματικούς ανθρώπους, πολλούς ανθρώπους που προσπαθούν με ό,τι δυνάμεις έχουν και ό,τι γνώσεις και προσταγές τους έχουν δοθεί και πιθανόν κάποιιοι από αυτούς να αναδειχθούν στο μέλλον και να συνειδητοποιήσουμε ότι το έργο τους ήταν πιο σπουδαίο απ' ό,τι νομίζαμε. Ο χρόνος αφήνει πάντα το σημάδι του, η νοσταλγία επίσης και συχνά εκ των υστέρων αξιολογούμε διαφορετικά τα πράγματα.

Ο χριστιανισμός όμως επιζητάει κάτι παραπάνω από τον άνθρωπο. Είναι ιδιαιτέρως συγκλονιστική η στιγμή που ο Χριστός στρέφεται στους μαθητές του και δηλώνει: «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη». Πηγαίνετε να διδάξετε όλα τα ἔθνη. **Εσείς που ήσασταν μαθητές γίνετε τώρα οι δάσκαλοι.**

Πολλές φορές στη ζωή μας αναλαμβάνουμε, άθελά μας ή και από επιλογή μας το ρόλο του μαθητή, το ρόλο του ακούλου, το ρόλο αν θέλετε του ανεύθυνου ακόμα ανθρώπου που χρειάζεται κάποιον δίπλα του να τον οδηγήσει. Και αυτό είναι αναγκαίο. Όμως είναι τεράστιας σημασίας για τη ζωή μας η στιγμή που συνειδητοποιούμε ότι μπορούμε, αν όχι οφείλουμε, να γίνουμε εμείς οι οδηγοί, οι δάσκαλοι, οι ομαδάρχες, οι κατηχητές. Προφανώς δεν πρόκειται για κάποια χριστιανική πρωτοτυπία, πάντοτε σε όλες τις εποχές και σε όλους τους πολιτισμούς υπήρχε η διάκριση του μαθητή από τον δάσκαλο. Όμως στον χριστιανισμό το βιώνουμε πολλές φορές ακόμα πιο έντονα, πιο νωρίς, πιο ουσιαστικά και με μεγαλύτερο αίσθημα ευθύνης. Κι αυτό διότι συναισθανόμαστε την ανάγκη ότι ο άνθρωπος δε οφείλει να γίνει απλώς ένας καλός επαγγελματίας, απλώς άλλο ένα αρκούντως παραγωγικό και καταναλωτικό μέλος της κοινωνίας μας, αλλά ο άνθρωπος καλείται να γίνει ένας σωστός χριστιανός, να ανακαλύψει τις δυνατότητες που κρύβει για να προσφέρει αλλά και τις δυνατότητες να ζήσει τη ζωή με έναν τρόπο καινούριο και διαφορετικό, με τον τρόπο που προτάσσει ο Χριστός.

Έτσι λοιπόν καλείται ένας νέος άνθρωπος να γίνει κατηχητής, να συγκεντρώσει τα παιδιά για να μιλήσουν για το Χριστό, να τραγουδήσουν για το Χριστό και να παίξουν και να χαρούν, μαθαίνοντας από νωρίς ότι και η έννοια της χαράς είναι συνυφασμένη με το Χριστό. Είναι όμως άξια αναφοράς η θέση από τη οποία βλέπει πλέον τον κόσμο ο κατηχητής. Αυτός ο νέος που αναλαμβάνει την ευθύνη για αυτά τα παιδιά, που αναλαμβάνει να βρει τρόπους να τα προσεγγίσει, που καλείται να εφεύρει κόλπα για να κεντρίσει το ενδιαφέρον τους, που αναγκάζεται να απολογηθεί στον εαυτό του για τις αδυναμίες του και τις αστοχίες του, που κινητοποιείται να ψάξει νέα παιχνίδια, νέα βιβλία, νέες μεθόδους ή παλιές δοκιμασμένες που δεν γνώριζε ο ίδιος, που καλείται να αναμετρηθεί ο ίδιος με την πίστη του και την αφοσίωσή του στο Χριστό, που αναγκάζεται να αντιμετωπίσει τις ανασφάλειες και τις αμφιβολίες του και πολλές φορές να αναζητήσει καθοδήγηση από κάποιον πιο έμπειρο από αυτόν.

Αυτός ο νέος όμως δε συνειδητοποιεί πολλές φορές την αξία του έργου που προσφέρει, αλλά και με τον με τον οποίο το προσφέρει. Δε προσυλλογίζεται για το γεγονός ότι έχει ήδη κάνει το πρώτο βήμα για να γίνει ο ίδιος ένας «λυτρωτής Ιωσήφ», ένας φάρος στις ζωές άλλων ανθρώπων, αυτό το οποίο και ο ίδιος μπορεί να έχει ανάγκη και ξαφνικά συνειδητοποιεί ότι και αυτός μπορεί σε κάποιο βαθμό να το πραγματοποιήσει. Χωρίς ποτέ να είναι σίγουρος και για το πόσα ακόμα έχει να προσφέρει, πράγματα που ο Θεός θα του φανερώσει στην πορεία.

Φυσικά ο ρόλος αυτός του οδηγού και προτύπου δεν περιορίζεται στην κατήχηση, είναι ο ρόλος που κάθε χρόνο χιλιάδες άνθρωποι επιλέγουν, άλλοι πιο συνειδητοποιημένα άλλοι ίσως όχι κα τόσο, όταν επιλέγουν να γίνουν νηπιαγω-

γοί, δάσκαλοι, καθηγητές. Οι άνθρωποι αυτοί που θα μπουν στις τάξεις και τις αίθουσες και τα αμφιθέατρα προσπαθώντας όχι μόνο μηχανικά από πίνακας και από βιβλίου απλώς να μεταδώσουν κάποιες γνώσεις και δεξιότητες αλλά μέσω της συνολικής παρουσίας τους και διάθεσής τους να βοηθήσουν τα παιδιά, τους μαθητές, τους φοιτητές να καταλάβουν κάτι παραπάνω για το πώς σε πρώτη φάση μπορούν και σε δεύτερη αν θέλουν να επιλέξουν να πορευτούν στη ζωή τους.

Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί ακόμα και για αυτό το ίδιο το μυστήριο της Ιεροσύνης. Ίσως η ύψιστη στιγμή ανάληψης μιας ευθύνης και κυρίως ενός ρόλου απέναντι σε άλλους ανθρώπους.

Απέναντι σε αυτούς τους ρόλους συχνά αισθανόμαστε ανίκανοι και ότι δεν μπορούμε να τους φέρουμε σε πέρας, ανάξιοι να ανταποκριθούμε, λίγοι μπροστά στις συγκρίσεις με άλλους που πορεύτηκαν πριν από εμάς αυτό το δρόμο. Συχνά φοβόμαστε ότι έχουμε λίγες γνώσεις κι ανεπαρκείς, ότι δεν έχουμε καλή ροή του λόγου, ότι δεν είμαστε αρκετά δυναμικοί και εν ολίγοις δεν έχουμε να δώσουμε, δεν έχουμε κάτι να προσφέρουμε. Είναι όμως σχεδόν κοινός τόπος πια ότι το πρώτο μάθημα που πρέπει να πάρει ο άνθρωπος που αναλαμβάνει ένα ρόλο είναι ότι όλοι πάντα θα είμαστε ανεπαρκείς. Κανείς δεν υπήρξε τέλειος, παρά μόνον ο Χριστός. Κανείς δεν τα ήξερε όλα και κανείς δεν ξεκίνησε από την κορυφή. **Σημασία έχει να προσπαθεί κανείς να ανταποκριθεί, να δίνεται στο έργο που επιτελεί και όσοι βρίσκονται απέναντι του αμέσως θα το καταλάβουν και θα το εκτιμήσουν. Είναι η παρουσία της προσωπικότητας που κάνει τη διαφορά και η προσωπικότητα χτίζεται με την προσπάθεια.**

Τελειώνοντας καλό είναι να θυμηθούμε μια σημαντική λεπτομέρεια από την παραβολή του καλού Σαμαρείτη. Στην ιστορία αυτή παρατηρούμε ότι ο ιερέας και ο Λευίτης αδυνατούν να αγγίξουν και να προσφέρουν βοήθεια στον μισοπεθαμένο άνθρωπο. Υπάρχει κάτι που τους εμποδίζει, κάτι που τους αποτρέπει και τους θέτει όρια. Αντίθετα ο καλός Σαμαρείτης που αποτελεί μια προσωποποίηση του Χριστού έρχεται και επιτυγχάνει εκεί που απέτυχαν οι προηγούμενοι, έρχεται και σώζει αυτόν που δεν μπορούσαν να σώσουν όσοι προηγήθηκαν αυτού.

Αυτή η ιστορία μπορεί να αποτελέσει ταυτόχρονα και ένα πρότυπο για εμάς. Είναι σημαντικό να πιστέψουμε κι εμείς, αλλά και να εφαρμόσουμε στη ζωή μας ότι είμαστε αυτοί που μπορούν. Είμαστε αυτοί που ζητούν από τον εαυτό τους να τα καταφέρει εκεί που οι άλλοι δυσκολεύονται. Αυτός είναι ο ρόλος του χριστιανού κατ' αρχάς. Ο χριστιανός γνωρίζει το Χριστό, γνωρίζει ότι το νόημα της ζωής αφορά την αγάπη και το Χριστό, γνωρίζει ότι ο θάνατος δεν τελειώνει τη ζωή. Τροφοδοτούμενος από αυτά ο Χριστιανός καταλαβαίνει πως μπορεί να γίνει ο ίδιος ένας Ιωσήφ, λυτρωτής Ιωσήφ, αφέντης του κορμιού και της σκέψης άλλων συνανθρώπων του.

Επιμέλεια:

Αλέξανδρος Γκανάς
Φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
& Μηχανικών Υπολογιστών ΕΜΠ

Φύλων γενεᾶ προσόμοιοι

Ἀπὸ τὰ κυριακάτικα ἀπογεύματα τῶν παιδικῶν μου χρόνων θυμᾶμαι κυρίως τὴν διαδρομὴ τῆς ἐπιστροφῆς ἀπὸ φιλικὰ σπίτια στὸ σπίτι μας. Οἱ πέντε μας στὸ ἀμάξι στὴν Ἀττικὴ Ὁδὸ. Ὁ πατέρας μου ὀδηγοῦσε πάντα γρήγορα. Ὅσο μεγάλωνα καὶ συνειδητοποιοῦσα τὸν κίνδυνο, ὅλο καὶ περισσότερο φοβόμουν. Ἡ τυφλὴ ἐμπιστοσύνη στὸν ἔλεγχο τοῦ πατέρα μου σταδιακὰ ἔβρισκε τὸ φῶς της.

Πάντα ὅμως μοῦ ἄρεσε αὐτὴ ἡ διαδρομὴ, ἂν καὶ δὲν εἶχε γραφικότητα ἀλλὰ ἀσφαλτο καὶ πινακίδες. Μοῦ ἄρεσε γιὰ ἓνα συγκεκριμένο της σημεῖο· ἓνα σημεῖο μερικῶν δευτερολέπτων, ἀπ' ὅπου χάζευες ὅλη τὴν φωτισμένη Ἀθήνα στὸ σούρουπο. Ἐβλεπες πολλὰ πολλὰ μικρὰ φωτάκια διάσπαρτα. Ἦταν ἐκεῖνη ἡ μεταιχμιακὴ ὥρα τῆς μέρας, ποὺ κάποια σπίτια ἔχουν ἀνάψει τὸ φῶς, ἐνῶ ἄλλα ὄχι. Αὐτὴν τὴν εἰκόνα τὴν εἶχα διαθέσιμη γιὰ μερικὰ δευτερόλεπτα μόνο, γιὰτὶ ἀμέσως μετὰ μπαίναμε στὴν σήραγγα καὶ κατόπιν παίρναμε τὴν δεξιὰ ἔξοδο μὲ τὴν ἀπότομη στροφή.

Θυμᾶμαι πάντα τὸν ἑαυτό μου νὰ «ξεκλέβει» αὐτὴν τὴν εἰκόνα μέσα ἀπὸ τὸ τζάμι τοῦ πίσω καθίσματος. Μοῦ κινοῦσε τὴν περιέργεια αὐτὴ ἡ πολύφωτη θέα. Δὲν ἦταν ρομαντικὴ, κάθε ἄλλο. Μὲ προκαλοῦσε ὅμως νὰ κατασκευάσω, θυμᾶμαι, πιθανὰ σενάρια γιὰ τὸ ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ κατοικεῖ σὲ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ φωτισμένα παράθυρα.

Τελικὰ, μέχρι καὶ σήμερα δὲν τὴν ἔχω ἀπολαύσει αὐτὴν τὴν θέα. Δὲν τὸ ἐπιτρέπει ὁ χρόνος. Στὴν Ἀττικὴ Ὁδὸ δὲν ὑπάρχουν περιθώρια γιὰ στάσεις ἀγναντέματος, κυρίως δὲ γιὰ τοὺς ὀδηγούς. Τρέχεις σὲ ταχύτητες ὑψηλές· ἀναγκαστικά.

Περάσαν τὰ χρόνια. Σπάνια πιά πηγαίνομε ὅλοι μαζί σὲ τραπέζια τὴν Κυριακὴ. Σχεδὸν ποτέ, γιὰ νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια. Διάσπαρτοι πλέον καὶ ἐμεῖς... σὰν τὰ φωτάκια.

Δὲν ξέρω ἂν θὰ προλάβω νὰ δῶ αὐτὴν τὴν «ἀστραπή», ὅπως τὴν εἶπε ὁ Καζαντζάκης, ὡς ἀντανάκλαση τῆς ἀπύθμενης ἐλεήμονος Δημιουργίας. Μιλῶ γιὰ τὴν προσωπικὴ μου ἀστραπή ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τοῦ του καθενός μας. Μοιάζει στὰ μάτια μου ἓνα φωτισμένο παραθυράκι ἀνάμεσα στὰ τόσα ἄλλα· ἓνα παραθυράκι ποὺ κρύβει ἓνα ἀνεξιχνίαστο μυστήριον, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα, ἀνοικτὰ πρὸς κάθε κατασκευασμένο σενάριο καὶ εἰκασία.

Τὸ μέγα δίλημμα προκαλεῖ συνεχῶς ἐγκάρακτο στὴν καρδιά μας: Ἐλευθερία ἢ θάνατος; Τὸ Δεῖπνο, σύγχρονο καὶ ἄχρονο καὶ ὑπέρχρονο, μᾶς καρτερᾷ συνδαιτημόνες ποὺ μεθοῦν καὶ κερνοῦν τὴν χαρὰ.

Φέρω πλῆθος στιγμάτων. Ἡ ὄραση μὲ προδίδει στὴν ὁμίχλη καὶ στὸ σκότος, τὰ ἄκρα μουδιάζουν στὸ κρύο καὶ χάνω τὴν ἀφή, γίνεται θόρυβος καὶ δὲν ἀκούω.

Μ' ἀπατᾷ ἡ μνήμη μου καὶ ὁ ἑαυτός μου.

Ξεχνῶ τὸ δῶρο.

Βλέπω τὰ πλήθη νὰ ζοῦν τὴν λήθη.

Τὰ πλήθη. Ἡ λήθη. Ἡ λύπη.

Φέρω πλῆθος στιγμάτων, ὅμως τὸ μέγα δίλημμα εἶναι «συγγενές». Καὶ παγγενές. Ζητᾷ συγκατάβαση, ἐμπιστοσύνη. Ζητᾷ παράδοση κι ἀφύπνιση καὶ πάλιν.

Ζητᾷ, μὰ δὲν ἀρπάζει.

Θέλει θυσία ἐθελούσια τὸ «πέρας τοῦ μυστηρίου».

Επιμέλεια:

Σοφία Μπουγᾶ
Φιλολόγος

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ: ΚΑΤΑΔΙΩΓΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΞΕΧΑΣΜΕΝΟΙ

Στην Κίνα, ο Πρόεδρος της χώρας περιέγραψε τον χριστιανισμό ως “ξένη επιβουλή”. Οι κινεζικές αρχές κατηγορούν τους Κινέζους χριστιανούς για “απειθαρχία”. Ενώ το κύμα του εκχριστιανισμού της χώρας διογκώνεται, οι αρχές συνεχίζουν να κατεδαφίζουν εκκλησίες για πολεοδομικούς δήθεν λόγους και να αφαιρούν το σήμα του σταυρού από τους ιερούς ναούς. Μέσα σε ένα χρόνο, κατεδαφίστηκαν άνω των 2.000 εκκλησιών. Ορισμένες τοπικές αρχές απαγόρευσαν τα... χριστουγεννιάτικα δέντρα ή την αποστολή ευχετηρίων καρτών. Αλλά εις μάτην. Υπολογίζεται πως σε είκοσι χρόνια η Κίνα θα είναι η χώρα με τους περισσότερους χριστιανούς στον κόσμο!

Σε διακόσια εκατομμύρια υπολογίζονται σήμερα οι χριστιανοί που σε ολόκληρο τον κόσμο αντιμετωπίζουν διακρίσεις και κοινωνικές πιέσεις λόγω της πίστης τους. Οι συντριπτικά περισσότεροι παραμένουν ακλόνητοι στην αγάπη τους στον Χριστό, παρά αυτό που οι σχετικές εκθέσεις ονομάζουν «πιέσεις», που στην πραγ-

ματικότητα περιγράφει ένα ευρύ φάσμα διώξεων, από τον κοινωνικό στιγματισμό και την επαγγελματική υποβάθμιση έως τη φυλάκιση, τον βασανισμό και την εκτέλεση.

Πριν λίγες ημέρες, η οργάνωση «Βοήθεια στην Εκκλησία» (*Aid to the Church in Need*), που εδρεύει στις Η.Π.Α., δημοσίευσε την τακτική της έκθεση για το σύγχρονο

διωγμό κατά των χριστιανών, με τον τίτλο «Διωγμένοι και Ξεχασμένοι;» (Persecuted and Forgotten? A report on Christians oppressed for their Faith 2015-17).

Όπως διαπιστώνει η Έκθεση, «**την τελευταία διετία σε όλες σχεδόν τις χώρες που εξετάστηκαν, η θέση των χριστιανών επιδεινώθηκε σε σχέση με το 2015.** Αυξήθηκαν η βία και η καταπίεση. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, με δεδομένη την επιδείνωση των συνθηκών ζωής των χριστιανών που είχε ήδη προηγηθεί τα τελευταία χρόνια. Η μόνη χώρα όπου δεν διαπιστώθηκε επιδείνωση της θέσης των χριστιανών ήταν η Σαουδική Αραβία. Αλλά εκεί η κατάσταση ήταν ήδη τόσο κακή, που δύσκολα θα μπορούσε να επιδεινωθεί». Σημειώνεται εδώ πως «ολόκληρη η Σαουδική Αραβία ζει υπό το νομικό καθεστώς του... τεμένους. Το Βασίλειο είναι ίσως η μόνη χώρα στον κόσμο (μαζί με τη Βόρειο Κορέα) όπου απαγορεύεται να λειτουργήσει χριστιανικό ναός. Ακόμα και στην... Τεχεράνη λειτουργούν εκκλησίες, αλλά όχι στο Ριάντ. Βέβαια στο Ιράν απαγορεύεται να γίνει Θεία Λειτουργία στην τοπική γλώσσα (φαρσί)». Αντίστοιχα, «στην Αίγυπτο είναι παράνομο να προσηλυτισθεί κανείς από το μουσουλμανισμό στον χριστιανισμό».

Όσον αφορά τη Μέση Ανατολή, η Έκθεση διαπιστώνει πως «η έξοδος των χριστιανών από το Ιράκ συνεχίζεται και είναι μαζική. Αλλά διαφαίνεται κάποια ελπίδα, καθώς ορισμένες κοινότητες χριστιανών τολμούν να επαναπαριστούν». Παρόμοια είναι η κατάσταση στη Συρία: «**Ιδιαίτερα οδυνηρό είναι ό,τι συμβαίνει στο Χαλέπι, όπου μέχρι πριν λίγα μόλις χρόνια ανθούσε μια από τις πολυπληθέστερες χριστιανικές κοινότητες στη Μέση Ανατολή. Ιδιαίτερο ρόλο στο σύγχρονο διωγμό κατά των χριστιανών έπαιξε η εμφάνιση του "Ισλαμικού Κράτους" (ISIS ή Νταές).** Το Νταές πραγματοποίησε ανοικτή γενοκτονία κατά των χριστιανών στα μέρη που κατέλαβε στη Συρία και το Ιράκ. Στην Κοιλιά της Νινευή στο Ιράκ, όπου κατοικούσαν χριστιανικές κοινότητες, σε δύσμοι χρόνια κατεδαφίστηκαν από το Νταές 13.000 σπίτια και πήραν τον δρόμο της προσφυγιάς 120 χιλιάδες κάτοικοι». Ευτυχώς, «η ήττα του Νταές και άλλων ακραίων ισλαμικών οργανώσεων στα προπύργιά τους στη Μέση Ανατολή εμφανίζεται ως η τελευταία ελπίδα των χριστιανικών κοινοτήτων της Μέσης Ανατολής να αποφύγουν τον εκμηδενισμό τους. Πολλές κοινότητες δεν θα άντεχαν μια ανάλογης βιαιότητας επίθεση στο μέλλον.

Ο ακραίος ισλαμισμός πλήττει ιδιαίτερα τους χριστιανούς της κεντρικής Αφρικής. Στη βόρεια Νιγηρία, η οργάνωση Μπόκο Χαράμ, που συνδέεται με τον ISIS, οργανώνει επίσης γενοκτονία κατά των χριστιανών, με πυρπολήσεις και βομβιστικές επιθέσεις κατά ιερών ναών και χιλιάδες θύματα. Το κύμα βίας που εξαπέλυσε η Μπόκο Χαράμ άφησε 5 χιλιάδες χήρες και 15 χιλιάδες ορφανά. Σχεδόν... δύο εκατομμύρια άνθρωποι αναγκάστηκαν να μετακινηθούν σε ασφαλέστερες τοποθεσίες.

Αλλά η Μέση Ανατολή δεν είναι η μόνη περιοχή όπου οι χριστιανοί διώκονται συστηματικά για την πίστη τους. Στην Ασία επίσης, και ιδιαίτερα την Ινδία, την Κίνα και τη Βόρειο Κορέα, η πίστη στον Χριστό έχει επιπτώσεις.

Στην Ινδία, η άνοδος στην εξουσία του εθνικιστικού-ινδουιστικού κόμματος Μπαράτγια Τζανάτα (BJP) και του επικεφαλής του Ναρέντρα Μόντι στην πρωθυπουργία, έδωσε το «πράσινο φως» στους μισαλλόδοξους ινδουιστές να εξαπολύσουν κύμα βιαιοτήτων κατά των Ινδών χριστιανών. Αντίστοιχα, οι κρατικές υπηρεσίες εμφανίζονται όλο και πιο εχθρικές και προκατειλημμένες απέναντι στους χριστιανούς.

Στην Κίνα, ο Πρόεδρος της χώρας περιέγραψε τον χριστιανισμό ως "ξένη επιβουλή". Οι κινεζικές αρχές κατηγορούν τους Κινέζους χριστιανούς για "απειθαρχία". Ενώ το κύμα του εκχριστιανισμού της χώρας διογκώνεται, οι αρχές συνεχίζουν να κατεδαφίζουν εκκλησίες για πολεοδομικούς δήθεν λόγους και να αφαιρούν το σήμα του σταυρού από τους ιερούς ναούς. Μέσα σε ένα χρόνο, κατεδαφίστηκαν άνω των 2.000 εκκλησιών. Ορισμένες τοπικές αρχές απαγόρευσαν τα... χριστουγεννιάτικα δέντρα ή την αποστολή ευχετηρίων καρτών. Αλλά εις μάτην. Υπολογίζεται πως σε είκοσι χρόνια η Κίνα θα είναι η χώρα με τους περισσότερους χριστιανούς στον κόσμο!

Εν τω μεταξύ, η κομμουνιστική Βόρειο Κορέα συνεχίζει να κρατάει τα "σκήπτρα" του πιο απηνούς διωγμού των χριστιανών. Οι σπάνιες πληροφορίες από τα συμβαίνοντα στην χώρα-κρατητήριο μιλούν για "ανείπωτες ωμότητες" εις βάρος των χριστιανών της χώρας. Η υποχρεωτική λιμοκτονία, οι αναγκαστικές εκτρώσεις, η σταύρωση χριστιανών πάνω σε φλεγόμενους σταυρούς (!) και η σύνθλιψη τους κάτω από οδοστρωτήρες είναι στην ημερήσια διάταξη!.

Ιδιαίτερα θλιβερό είναι πόσο «ξεχασμένοι» είναι αυτοί οι μάρτυρες χριστιανοί από τις κυβερνήσεις, τους διεθνείς οργανισμούς, ακόμα και τις ανθρωπιστικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που εξειδικεύονται σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για λόγους γεωπολιτικών ισορροπιών, όπως στην περίπτωση της Σαουδικής Αραβίας, της Ινδίας ή της Κίνας. Για λόγους πολιτικούς, καθώς στην «ουδετερόθρησκη» δύση η τοποθέτηση υπέρ των χριστιανών μπορεί να ακούγεται ως ιδιαίτερα «συντηρητική» στα αυτιά ενός «προοδευτικού» ακροατηρίου. Έτσι τα πολιτικά κόμματα διατάζουν να προβάλλουν το ζήτημα του σύγχρονου διωγμού κατά των χριστιανών και τα Μ.Μ.Ε. είναι φειδωλά στις σχετικές ανταποκρίσεις. Η κατάσταση στον τομέα αυτόν είναι χειρότερη στην Ευρώπη από ότι στις Η.Π.Α.

Μεγάλο ρόλο στην αποσιώπηση του σύγχρονου διωγμού κατά των χριστιανών –του χειρότερου από αριθμητικής απόψεως στην ιστορία– παίζει και η άγνοια. Είναι γνωστή η ιστορία ενός Αμερικανού στρατηγού στο Ιράκ, που όταν συναντήθηκε με εκπροσώπους της εκεί χριστιανικής κοινότητας, μιας από τις αρχαιότερες στη χριστιανοσύνη, τους ρώτησε... πότε προσηλυτίστηκαν! «Εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια», ήταν η απάντηση. Τέλος, ιδιαίτερα θλιβερό είναι η αποσιώπηση των δεινών των χριστιανών από ορισμένες χριστιανικές εκκλησίες, για δογματικούς λόγους. Δυστυχώς, σε ορισμένους κύκλους προτεσταντών, ορθοδόξων και ρωμαιοκαθολικών, υπάρχει μια διστακτικότητα να αναφερθούν στο μαρτύριο χριστιανών που ανήκουν σε διαφορετικές ομολογίες, από φόβο μήπως φανούν υποχωρητικοί σε θεολογικά θέματα. Αλλά οι βασανιστές και οι εκτελεστές δεν έχουν ανάλογες ευαισθησίες. **Καλό θα ήταν κι εμείς, να κλίνουμε το γόνατο και να ενώνουμε τις προσευχές μας για εκείνους που πεθαίνουν μαρτυρικά με το Όνομα του Ιησού Χριστού στο στόμα.**

Επιμέλεια-μετάφραση:

Νίκος Ράπτης
Εκπαιδευτικός

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΑΠΕΙΡΟΥ

Απειρο. Το κοσμικό σύμπαν – χάος, το αμέτρητο, το πλήθος των αριθμητικών στοιχείων, η στέρνηση του πέρατος, η άνευ χωρικών και χρονικών ορίων αρχή των όντων. Κατά τον Ελύτη «υπάρχει για μας όπως η γλώσσα για τον κωφάλαλο». Απαντάται πλειστάκις σε φιλοσόφων ρήσεις, επιστημόνων πονήματα και καλλιτεχνών έργα ως «η ιδέα που ερέθισε την ανθρώπινη νόηση τόσο γόνιμα όσο καμία άλλη» (Ντ. Χίλμπερτ - Γερμανός Μαθηματικός). Εύλογα μάλιστα, καθώς η αναζήτηση καθολικών εννοιών όπως αυτή του απείρου, της αλήθειας, της γνώσης, του λόγου, αποτελεί αρχαιόθεν ανησυχία αυτοφυή στο ανθρώπινο πνεύμα. Ωστόσο είθισται, τόσο στη σύγχρονη όσο και στην αρχαία φιλοσοφία, τέτοιες έννοιες, άλλοτε λανθανόντως κι άλλοτε καταφανώς, να αφομοιώνονται σε μία : σε αυτήν του Θεού.

Ιστορική αφετηρία της εν λόγω αναζήτησης, είναι οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι. Ο Εμπεδοκλής επιχειρώντας να προσεγγίσει το άπειρο του θείου, φαντάζεται τον Θεό ως «κύκλο με κέντρο του το παντού και περιφέρειά του το πουθενά». Ο Αναξιμένης αναφέρεται στην άπειρη αρχή ενός ζωογόνου πνεύματος, του αέρα, στον οποίο και αποδίδεται και η δημιουργία του σύμπαντος¹. Προγενέστερός τους, ο Αναξίμανδρος έχει ήδη υποστηρίξει ότι το άπειρο «περιέχει τα πάντα και κυβερνά τα πάντα» ως αέναο και θείο². Το ενεργούν και ισχυρό αυτό άπειρο, γι αυτόν αποτελεί μια άχρονη αδαπάνητη κοσμική μάζα δίχως όρια στο χώρο.

Αλλά η αρχαία ελληνική διανόηση δεν θα μπορούσε να

σταματήσει εκεί. Ο πρώτος γνήσιος επιστήμονας στην ιστορία, ο Αριστοτέλης, στο πέμπτο βιβλίο του έργου του *Μετά τα Φυσικά*, θα υποστηρίξει πως υπάρχει μια επιστήμη που προηγείται της φυσικής στην παρατήρηση του κόσμου, η πρώτη φιλοσοφία³. Αυτή σαν βασικό της στόχο θέτει την αναζήτηση και ερμηνεία μιας προαιώνιας ουσίας που ορίζεται ως το «πρώτον κινούν ακίνητον». Για τον Έλληνα φιλόσοφο, η αΐδιος αυτή ουσία υπερβαίνει τις ερμηνευτικές δυνατότητες που παρέχει στον άνθρωπο η φυσική επιστήμη και αποκτά χαρακτηριστικά ενός παντοδύναμου Θεού. Ο Αριστοτέλης επιχειρεί να εμβαθύνει στον ορισμό του «κινούντος ακινήτου» με ερωτήματα περί του όντος και της ουσίας του, όμως οδηγείται κατ' εξακολούθησιν σε λογικά αδιέξοδα και νέα ανεξάντλητα ερωτήματα. Τελικά, παρακάτω στο ίδιο έργο του, θα παραδεχθεί το διπνεκές και ακατάλυτο του όρου και θα το προσδιορίσει ως «όρεκτόν και έρωμένον, ως νόησιν νοήσεως, ως ζώντα, ευτυχή και πλήρως αυτόρκη θεόν»⁴.

Όπως θα υποστηρίξει αργότερα ο Άγιος Ιουστίνος ο Απολογητής, Φιλόσοφος και Μάρτυρας (2ος αιώνας μ.Χ), στους αρχαίους φιλοσόφους υπήρξε μία αποσπασματική αποκάλυψη της αλήθειας μέσω των σπερμάτων του Λόγου «διά τό έμφυτον παντί γένει ανθρώπων σπέρμα τοῦ Λόγου»⁵. Για τους απολογητές εν γένει, η ανθρωπότητα ανέκαθεν μετείχε της αποκαλυπτικής ενέργειας της αλήθειας του Θεού. Συνεπώς η μελέτη του απείρου από τις πρώτες ακόμη

1 Σιμπλίκιος Εις τα Φυσικά 24, 26 [DK 1345]

2 Αριστοτέλης, Φυσικά 203b7· πρβ. Ιππόλυτος, Έλεγχος 1.6.1-2

3 *Μετά τα φυσικά* Ε 1026a27-32

4 *Μετά τα φυσικά* Λ 1072a21 κ.ε

5 Αγίου Ιουστίνου, Απολογία Β', Ρ.Γ. 6,457Α.

απόπειρες φιλοσοφικής αναδίφησης στην Αρχαία Ελλάδα φαντάζει ιδιαίτερος εγγύς σε αντίστοιχες προσεγγίσεις από την Πατερική Θεολογία.

Μερικούς αιώνες αργότερα, το «ατέρμονο» και «αδαπάνητο» για τον Άγιο Γρηγόριο τον Νανζιανζινό περιγράφει τη βασική ιδιότητα του Θεού. Οι διαιρέσεις του χρόνου είναι αποτελέσματα της φθαρτής φύσης του ανθρώπου και η ιδέα ότι Αυτός «υπήρχε» και «θα υπάρχει» είναι μια ανθρώπινη προσπάθεια απλούστευσης της σκιαγράφησης Του. Επομένως ο Θεός υπάρχει ανέκαθεν. Συγκεκριμένα, η ιδιότητα της υπάρξεως ανήκει καθ' ολοκληρίαν σε Αυτόν και άρα το μόνο με το οποίο μπορεί να παρομοιασθεί είναι ένα «πέλαγος ούσιας άπειρον και άοριστον, πάσαν υπερεκπύπτον ἔννοιαν, και χρόνου και φύσεως»⁶. Ο χρόνος, η φύση και οι κανόνες τους, ουδόλως περιορίζουν την ύπαρξη Του. Όπως γράφει και παρακάτω στον Λόγο του «εις τὰ Θεοφάνεια» το μόνο που γίνεται κατανόητο στην προσέγγισή του Θεού με τη λογική είναι η απειρότητά Του. Στο δεύτερο θεολογικό λόγο του μάλιστα θα υποστηρίξει πως οποιοσδήποτε λογικός δρόμος κι αν ληφθεί στην προσέγγιση της έννοιας του θείου δε θα μπορέσει να οδηγήσει στην αλήθεια και την πληρότητά της «Τί γάρ ποτε ὑπολήψη τὸ θεῖον, εἴπερ ὅλαις ταῖς λογικαῖς πιστεύεις ἐφόδοις;»⁷. Η λογική μέθοδος ανάλυσης ενός τέτοιου ζητήματος περιορίζεται νομοτελειακά μέσα

στα κτιστά όρια του ανθρώπινου νου.

«Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς ἀνέκφρατος, ἀπερινόητος, ἀόρατος, ἀκατάληπτος», ακούμε σήμερα στην Αγία Αναφορά της Θείας λειτουργίας. Ο Θεός δεν περιγράφεται γλωσσικά, δεν μπορεί να εμποδωθεί στον ανθρώπινο νου, δεν γίνεται θεατός ενώπιον γυμνών οφθαλμών, είναι μια οντότητα αόριστη και δυσεξήγητη. Όπως ακριβώς και το άπειρο. Όσο κι αν καταφεύγει κανείς αυστηρά στον ορθολογισμό και τη λογική, όσο κι αν κανείς επιχειρεί να το περιγράψει εμπειρικά θα καταλήγει κατ' αναγκαιότητα σε λογικά αδιέξοδα. Η λογική έναντι της αλήθειας θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν ως μια έννοια είδους. Η αλήθεια δεν περικλείεται από κανένα πεδίο ορισμού και άρα οιοδήποτε εγχείρημα προσέγγισής της με απολύτως λογικούς κανόνες καθιστά τη θέασή της προβληματική και περιορισμένη. Είναι ανάτρεπτική και προοδευτική ως προς τον στερούμενο πίστεως στεγνό ορθολογισμό. Η Άπειρη Αλήθεια πλέον καταδέχεται να ζει μέσα μας. Καταδέχεται να χωρεί σε δοχεία ραγισμένα και βρώμικα. Καταδέχεται να περιορίζεται και να συρρικνώνεται ώστε να μας γίνονται ορατά μόνο μερικά σημεία της. Προϋπόθεση αυτών ο θεϊός φόβος, η πίστη και η αγάπη.

Επιμέλεια:

Δημήτρης Κουτσουπιάς
Φοιτ. Νομικής Σχολής Α.Π.Θ

⁶ Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, Λόγος ΛΗ', *Εις τὰ Θεοφάνεια*, *ἔπειν Γενέθλια τοῦ Σωτῆρος*, PG 36, 317B

⁷ Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, Λόγος ΚΗ', Θεολογικός δεύτερος, ζ' (ΒΕΠ 59, 222).

ΤΟ ΚΛΙΣΕ* ΤΗΣ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ

Όσο παρατηρώ τους ανθρώπους και τον τρόπο που αντιδρούν στις διάφορες καταστάσεις που τους φέρνει η ζωή, τόσο πιο πολύ πείθομαι πως απογοπευόμαστε εύκολα.

Τι πιο βάνουσο από το να χάσεις την ελπίδα σου για την ζωή!

Πόσο κουραστικό φορτίο γίνεται η ανάσα σου όταν ξεμερώνει και βραδιάζει κι εσύ είσαι ξεχασμένος στα δικά σου μεσάνυχτα!

Μοιάζει γνωστή ιστορία, έτσι;

Έτσι γνωστή φαινόταν και στην περίπτωση της κυρίας Ελένης, που την ήξερε τόσο καλά, ώστε να αποφύγει την παγίδα της. Το κλισέ, αν θες.

Η κυρία Ελένη ζούσε μία πολυάσχολη ζωή, κολυμπώντας μεταφορικά ανάμεσα στις υποχρεώσεις δουλειάς και οικογένειας, και κυριολεκτικά, μιας και η κολύμβηση ανέκαθεν ήταν αδυναμία της.

Όσπου πριν μερικά χρόνια, βίωσε ένα σοβαρό ατύχημα με το αυτοκίνητό της, το οποίο της «χάρισε» ένα νέο τεχνητό πόδι, 17 χειρουργεία για την γενική της συναρμολόγηση και μήνες φυσικοθεραπείας.

Όχι μόνο δεν τα παράτησε σε όλη αυτή την διαδικασία,

αλλά για την ακρίβεια μοιράζεται κάθε ψυχικό της απόθεμα για να μεταδίδει αισιοδοξία, να είναι σωστό πρότυπο για την οικογένειά της και να βοηθά όπου παραστεί ανάγκη!

Πρωτοάκουσα την ιστορία της όταν μας επισκέφθηκε στην κατασκήνωση των Χριστιανικών Μαθητικών Ομάδων στη Λάρισα:

«Οι γιατροί μου είπαν πως χαμογέλασα τρεις φορές στον χάρο.

Σίγουρα, αυτό που με κράτησε στην ζωή ήταν οι θερμές προσευχές γνωστών κι αγνώστων. Ήταν ένα εμπόδιο, μια δοκιμασία που την έστειλε ο Θεός για καλό, πέρασε πια!», λέει με τρόπο γλυκό και χαμογελαστό.

Αν την ρωτήσεις μήπως υπήρξε κάποια στιγμή που θύμωσε στον Θεό που απογοπευτήκε ή ένιωσε απελπισία, εκείνη με παρηγορία θα σου πει: «Γιατί να απελπιστώ; Εφόσον δεν πειράχτηκε τίποτα ανεπανόρθωτα κι όλα φτιάχνονται, γιατί να στενοχωρηθώ; Καλέ, φοράω το ποδαράκι μου τώρα και μην σου πω, πιο πολλά κάνω από πριν! Γιατί να θυμώσω στον Θεό; Ήξερα πως, πρώτα, το επέτρεψε Εκείνος για να συμβεί. Αυτό αρκούσε. Δεν ρώτησα ποτέ “γιατί;” στον Θεό. Τον Θεό δεν Τον ρωτάς ποτέ “γιατί”. Ήθελα μόνο να σηκωθώ από το κρεβάτι, να σταθώ έστω στο ένα μου πόδι και να συνεχίσω τη ζωή μου!».

Φωτογραφία: Αλέξανδρος Παλαιός

Η πλειοψηφία των τραυμάτων μας δεν είναι ορατά σημάδια και ουλές, αλλά βαθιές κακοραμμένες πληγές που κατά πάσα πιθανότητα τις κλείσαμε μόνοι μας.

Σε οποιαδήποτε μορφή κι αν μας έχει χαράξει η ζωή, ο πόνος παραμένει πάντα πόνος, το δίδαγμα αν αξιοποιηθεί σωστά είναι προς όφελος της ψυχής μας, και η φυσιοθεραπεία που μας χρειάζεται είναι η προσευχή.

Ειλικρινά δεν μπορώ να περιγράψω την ζωγράδα αυτής της γυναίκας, το ακμαίο της πθικό και το ευγενικό της χιούμορ. Η κυρία Ελένη μάς έκανε όλους να συγκινηθούμε στην κατασκήνωση και μας δίδαξε κάτι πολύ βασικό:

Ό,τι κι αν συνέβη, συνεκίζεις και δεν τα παρατάς.

Όλοι έχουμε πληγές και «τεχνητά μέλη» στον ψυχικό μας κόσμο. Τείνουμε όμως να ξεχνάμε πως και ο ψυχικός πόνος χρειάζεται την «φυσιοθεραπεία» του για να ξεπεραστεί.

Η κυρία Ελένη είναι το τέλειο παράδειγμα αντιμετώπισης προβλημάτων. Το ατύχημά της, της κόστισε ένα μέλος, την υπέβαλε σε χρονοβόρες και επίπονες διαδικασίες, την έκανε εμφανώς διαφορετική μες στο πλήθος, αλλά παρόλα αυτά θα την ακούσεις να αφηγείται με ενθουσιασμό το πρώτο της μπάνιο στο κολυμβητήριο μετά το ατύχημα, τους ανθρώπους που γνώρισε και πόσο την βοήθησαν. «Κέρδισα υπομονή.», λέει χαρακτηριστικά.

Η πλειοψηφία των τραυμάτων μας δεν είναι ορατά σημάδια και ουλές, αλλά βαθιές κακοραμμένες πληγές που κατά πάσα πιθανότητα τις κλείσαμε μόνοι μας.

Σε οποιαδήποτε μορφή κι αν μας έχει χαράξει η ζωή, ο πόνος παραμένει πάντα πόνος, το δίδαγμα αν αξιοποιηθεί σωστά είναι προς όφελος ψυχής μας, και η φυσιοθεραπεία που μας χρειάζεται είναι η προσευχή.

Η δύναμη για την ζωή, αυτή η κινητήρια ώθηση δεν πρέπει να μας εγκαταλείψει ποτέ. Να σηκωθούμε! Έστω με το ένα πόδι! Έστω στα τυφλά! Με χίλιες δυο πληγές ακόμη!

Να σηκωθούμε όμως. Κι αφού σηκωθούμε να κάνουμε δυο βήματα γενναία προς τα μπρος και να γονατίσουμε μπροστά στο εικόνισμα.

«Τὰ ἄνω ζητεῖτε, τὰ ἄνω φρονεῖτε», αυτά είναι που έχουν σημασία τελικά.

Όσο ζούμε, πάντα θα υπάρχουν και καλές και όχι και τόσο καλές μέρες στην ζωή μας.

Αρκεί να θυμόμαστε τον σκοπό αυτής της ζωής, όμως, και πολλές στενοχώριες θα εξατμίζονται γρηγορότερα.

Κάπου ανάμεσα στα inspirational quotes του instagram, διάβασα και αυτό: «make the difference. Talk about something you love».¹

Γιατί σαφώς και κάνεις την διαφορά όταν μιλάς πιο πολύ για κάτι που αγαπάς, για κάτι που σε χαροποιεί.

Η απελπισία κλέβει την χαρά του Ευαγγελίου, και αυτό είναι ξεκάθαρο κλισέ τρικ του εχθρού μας.

Θα πέσουμε;

Αναμφισβήτητα.

Θα ξανασηκωθούμε;

Εννοείται, να!

Χρυσούλα Ζαγκόπη
Απόφ. Οικοκομικής Επιστήμης Πα.Πει.

* Σημ: cliché: (κλισέ) είναι μια έκφραση, ιδέα, ή στοιχείο ενός καλλιτεχνικού έργου, του οποίου έχει γίνει υπερκατανάλωση σε σημείο που να χάσει την αρχική επίδρασή της. Ο όρος χρησιμοποιείται συχνά στη σύγχρονη κουλτούρα για μια ενέργεια ή ιδέα που είναι αναμενόμενη ή προβλέψιμη, βάσει ενός προηγούμενου γεγονότος.

1 (μτφσ): Κάνε την διαφορά. Μίλα για κάτι που αγαπάς.

ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΛΛΑ «ΕΓΩ»

Ο άνθρωπος φαίνεται να διακατέχεται από την ανάγκη αναζήτησης του τι σημαίνει η εμφάνιση του «άλλου» στη συνείδησή του και εν γένει στην οντολογία της ύπαρξής του. Η ρίζα λοιπόν του επικοινωνιακού ζητήματος βρίσκεται ακριβώς στη σκέψη του ατόμου για ενδεχόμενη παρουσία ενός άλλου «εγώ» απέναντι στο δικό του «εγώ».

Ας το πιάσουμε όμως από την αρχή, εκεί όπου γύρω στα τρία χρόνια της ζωής του το άτομο αρχίζει να έχει αίσθηση του «εγώ» του και στη συνέχεια μεγαλώνοντας και με την εμπειρία του κόσμου σταδιακά ανακαλύπτει πως υπάρχουν κι άλλα «εγώ». Τόσο διαφορετικά αλλά ταυτόχρονα και τόσο ίδια με το δικό του. Ως ον κοινωνικό, το άτομο επιδιώκει να επικοινωνήσει με αυτά τα άλλα «εγώ» τα οποία ενώ αφενός δημιουργούν ένα είδους «σοκ» στον ψυχισμό του, καθώς τον καλούν να βγει από την ενδοστρέφεια του και να ξεπεράσει τα όρια του εαυτού του, αφετέρου συνιστούν επιθυμία για να δημιουργήσει το άτομο σχέσεις μαζί τους.

Η φιλοσοφία έχει υποστηρίξει πως η σχέση με τα άλλα «εγώ» μπορεί να είναι τριών ειδών. Μπορεί να είναι **σχέση υποταγής**, ίσως και ανομολόγητη πολλές φορές, ή **σχέση υπεροχής**. Ως τρίτη και πιο σημαντική και ανώτερη μορφή αναγνωρίζει τη **σχέση αγάπης** που αναπτύσσεται μεταξύ του ενός με το άλλο «εγώ». **Καμία άλλη σχέση δεν ωριμάζει, δεν αναπτύσσεται και δεν ομορφαίνει τόσο την ψυχή όπως η σχέση αγάπης και αυτό γιατί το δικό μας «εγώ» για να αγαπήσει πρέπει να κατευναστεί, να ξεπεραστεί, να υπερνικηθεί ώστε να την προσεγγίσει.**

Κι όμως, μοιάζουμε οι άνθρωποι να αγωνιούμε για το πώς θα ικανοποιήσουμε το απαιτητικό «εγώ» μας ώστε να γίνουμε ευτυχημένοι ενώ αγνοούμε στην πράξη πως το μεγαλύτερο δώρο για το δικό μας «εγώ» είναι ακριβώς να καταφέρουμε να το υπερπηδήσουμε και να σταθούμε απέναντι στο πρόσωπο του «άλλου» με μια αγαπητική

διάθεση. Να μπορεί να νιώσει η καρδιά πως ο «άλλος» είναι εγώ, είμαστε ένα και όταν λέω: «Κύριε ελέησον με», είναι σαν να λέω Κύριε ελέησε και τον αδερφό μου. Να αγαπώ τον άλλο χωρίς να περιμένω κάτι και αφού τον αγαπήσω τότε μόνο θα έχω καταφέρει να αγαπήσω και εκείνο το δικό μου «εγώ».

Όπου καταφέρνει να υπάρξει σχέση αγάπης παύει να υπάρχει σχέση υπεροχής ή σχέση υποταγής. Δεν μπορούν να συνυπάρξουν μαζί αυτά. **Για να αγαπήσω τον «άλλο» μέσα στην ετερότητά του πρέπει να πέσω, να κατέβω και αντίστοιχα να ανέβω μαζί του. Άλλωστε η αγάπη αν μείνει μόνο στα λόγια δεν μπορεί να τελειωθεί. Η αγάπη θέλει έργο, η αγάπη θέλει θυσία, η αγάπη θέλει Χριστό, η αγάπη είναι ο Χριστός.**

Τα τρία αυτά στάδια των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων συνειρμικά ίσως φέρουν στο μυαλό αυτό για το οποίο μιλούν οι μεγάλοι πατέρες της Εκκλησίας και ονομάζουν βαθμίδες της ηθικής ωριμότητας. **Το πρώτο από τα τρία είδη σχέσεων του ανθρώπου με το Θεό είναι το στάδιο του «δούλου», όπου ο άνθρωπος φοβάται στη σχέση του με το Θεό. Το δεύτερο στάδιο είναι αυτό του «μισθωτού», όπου ο άνθρωπος περιμένει ανταλλάγματα από το Θεό. Το τρίτο είναι το στάδιο του υιού, όπου, όπου ο άνθρωπος κινείται μόνο από αγάπη προς το Θεό και την επιθυμία πραγματοποίησης της θελήσεως του Αγαπημένου.**

Ο άνθρωπος σαν αναζήτησε το άλλο «εγώ», το κοίταξε στα μάτια και παραδόθηκε στην αγάπη γιατί είδε μέσα τους την Αγάπη, είδε Εκείνον...

Επιμέλεια:

Ελισάβετ Αντωνιάδη
Φοιτ. Τμήμ. Επικοινωνίας
& Μ.Μ.Ε. ΕΚΠΑ

Για να αγαπήσω τον «άλλο» μέσα στην ετερότητα του πρέπει να πέσω, να κατέβω και αντίστοιχα να ανέβω μαζί του. Άλλωστε η αγάπη αν μείνει μόνο στα λόγια δεν μπορεί να τελειωθεί. Η αγάπη θέλει έργο, η αγάπη θέλει θυσία, η αγάπη θέλει Χριστό, η αγάπη είναι ο Χριστός.

ΕΝΘΥΜΙΟΝ ΓΩΡΓΟΥ ΣΑΡΑΝΤΑΡΗ

Α' ΜΕΡΟΣ

Ο Γιώργος Σαραντάρης, ένας από τους πιο καλούς και σημαντικούς ποιητές μας, άνθρωπος βαθιά καλλιεργημένος και ποιητής σε διαρκή εγρήγορση, που μας άφησε πέντε τόμους ποιήματα γραμμένα στα ελληνικά (χώρια στα ιταλικά), δεν πολυδιδάσκεται στα σχολεία, ούτε γίνεται πολλή κουβέντα γι' αυτόν. Ένας λόγος παραπάνω λοιπόν να μιλήσουμε εμείς γι' αυτόν.

Γεννήθηκε στις 29 Απριλίου 1908 στην Κωνσταντινούπολη και πέρασε τα πρώτα του χρόνια στον Πειραιά, ενώ όταν ήταν 3 ή 4 χρονών η οικογένειά του μετακόμισε στην Ιταλία, όπου ο πατέρας του δραστηριοποιήθηκε εμπορικά. Πέρασε λοιπόν τα παιδικά του χρόνια και την πρώτη νεότητά του στην Ιταλία, όπου και σπούδασε νομικά. Η Ιταλία όμως δεν του πολυάρεσε σαν χώρα, δεν του πήγαινε στην ιδιοσυγκρασία του κι ούτε ανταποκρινόταν στις

πνευματικές του αναζητήσεις¹. Έτσι λίγους μήνες μετά την λήψη του πτυχίου του ως διδάκτωρ, τον Μάρτιο του 1931 ήρθε στην Ελλάδα για να υπηρετήσει την στρατιωτική του θητεία, ως Έλληνας υπήκοος που ήταν, και με σκοπό να παραμείνει έκτοτε στην Ελλάδα. Έτσι κι έκανε. Στην Αθήνα αφοσιώθηκε ολοκληρωτικά στην ποίηση και την φιλοσοφία, ζώντας από κάτι νοίκια κληρονομικά. Στρατεύθηκε στον πόλεμο του '40 στην πρώτη γραμμή του Αλβανικού μετώπου όπου και αρρώστησε από τύφο. Πέθανε στην Αθήνα στις 25 Φεβρουαρίου του 1941.

¹ Την έβλεπε ως «μια χώρα της ηδονής, με απροσδιόριστα σύνορα και θολές ιδεολογίες από τα χρόνια ακόμη της αρχαίας Ρώμης ίσαμε τον καιρό του φασισμού» στο Γ. Σαραντάρης: Ποιήματα-Ελληνική Περίοδος 1931-1940, παρουσίαση-εισαγωγή-επιμέλεια-σχόλια και σημειώσεις Γ. Μαρινάκης, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 1987, σελ. λγ'

Θα αναφερθούμε εντελώς ενδεικτικά σε κάποια από τα ποιήματά του. Πρώτα το εξής, γραμμένο στα 1939:

**Κατὰ βάθος ὄλοι σκέφτονται τὸν τρόπο νὰ ζήσουν
ἐλεύθερα
Κατὰ βάθος ὁ θάνατος εἶναι ἕνας τρόπος νὰ ζή-
σουμε
ἐλεύθερα²**

Το ευαίσθητο θέμα της ελευθερίας και του θανάτου σε συνδυασμό με την έκπληξη της απόλυτης διατύπωσης και την αναλογία των ὄρων των δυο προτάσεων είναι που καθιστούν αυτές τις δυο γραμμές ποίημα, αντί για πρόχειρη καταγραφή μιας πρωτότυπης σκέψης. Κι έτσι όχι μόνο λειτουργεί ποιητικά, αλλά πετυχαίνει σε βάθος και τον σκοπό του, να μας κάνει να δούμε τον θάνατο με εντελώς άλλο μάτι, να τον αποδεχτούμε και ακόμα-ακόμα να τον εκτιμήσουμε, να νιώσουμε πως ίσως να μην είναι κάτι τόσο κακό τελικά.

Σ' ένα άλλο ποίημά του, το «Δεν είμαστε ποιητές» γραμμένο επίσης το 1939 λέει:

**Δὲν εἶμαστε ποιητὲς σημαίνει φεύγουμε
Σημαίνει ἐγκαταλείπουμε τὸν ἀγώνα
Παρατᾶμε τὴ χαρὰ στοὺς ἀνίδεους
Τὶς γυναικὲς στὰ φιλιὰ τοῦ ἀνέμου
Καὶ στὴ σκόνῃ τοῦ καιροῦ
Σημαίνει πὼς φοβούμαστε
Καὶ ἡ ζωὴ μᾶς ἔγινε ξένη
Ὁ θάνατος βραχνᾶς³**

Στην σκέψη του Σαραντάρη ο ποιητής είναι το σύμβολο ὄλων ὄσων ζούνε ή θέλουν να ζούνε σωστά ως άνθρωποι, αφού, ὅπως σημειώνει κάπου, η ποίηση είναι μια ουσία ἀπαράλλαχτα ὅπως και η ζωή⁴. Ίσως βέβαια ο ποιητής να είναι ένα βήμα μπροστά, να δείχνει τον δρόμο και στους ἄλλους.

Έτσι, εἰν εξορίσουμε την ποίηση ἀπὸ τον κόσμο μας (δεν είμαστε ποιητές), αυτό θα σημαίνει αυτομάτως ὅτι θα παραιτηθούμε ἀπὸ τον ἀγώνα ἀλλά και την χαρὰ της ζωῆς, θα ξεμάθουμε να ἀγαπάμε, θα υποκύψουμε στον φόβο, θα μας γίνε ξένη η ζωή κι ο θάνατος βραχνάς. Δυστυχώς, πόσο οικεἶα ἀκούγονται ὅλα αυτά στ' αυτιά μας. Ο ποιητής που ἔφυγε ἀπὸ την Ἰταλία γιατί την ἔβρισκε πολύ υλιστική τί θα ἔλεγε σήμερα αν ἔβλεπε την διάχυση και την παντοδυναμία αὐτοῦ του υλιστικοῦ πολιτισμοῦ, που ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ξηγινώμαστε ἀπὸ ποιητὲς, ξεχνάμε να ζούμε, «να ωριμάζουμε και να πεθαίνουμε σαν ἄνθρωποι»⁵.

Σχετικὰ με τὸ πὼς ἔβλεπε την Ελλάδα και τον πολιτι-

σμό της ἀξίζει να σταθούμε στα εξῆς δυο ποιήματά του:

ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΙ

**Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες
Ποῦ σὲ χαρούμενα νησιὰ ἔχουμε τόπο
Σὲ ἄμοιρη στεγνὴ γῆ
Ποῦ τὴν ὑγραίνει εὐλάβεια στὸν αἰῶνα
Ἡ πλούσια ἀνάμνηση
Ὁ ἄφθοнос ἥλιος
Ἐμεῖς ἴσαμε τώρα δουλοπάροικοι
Ξένων ξεμωραμένων ἐξουσιῶν
Ποῦ γέρασαν σὰν δέντρα
Μελαγχολικὰ ἀγνάντια στὸν τάφο
Καὶ μὲ παράξενο μὲ ἀλλόφρονα ἐγωισμό
Ἄκόμα μᾶς κρατᾶν στὴν ἀγκαλιά τους
Πουλιὰ ποῦ κρυνόουμε
Καὶ δὲν νοιαζόμαστε νὰ στήσουμε
Σὲ πιὸ πράσινο κῶρο
Τὴ φωλιά μας
Ἐμεῖς πότε θὰ διαβάσουμε
Στὴν τύχη μας μιὰ ὥρα ποῦ δὲν σβῆνει
Στὰ χέρια μας στὰ νιάτα μας
Μιὰ φούχτα δύναμη καὶ θάρρος
Ποῦ τηνε χρειάζεται καὶ καιρεταίει
Ὁ ζωντανὸς κόσμος
Ἡ Δύση ποῦ θὰ βρεῖ καινούργιο δρόμο
Γιὰ τὶς ἀνθρώπινες ψυχές;⁶**

Και «Η ΕΛΛΑΔΑ...», γραμμένο στα 1937, τελειώνει με τους στίχους:

[...]

**Καὶ στοὺς τόπους ποῦ φωτίζει
Μιὰ δικὴ μας σοφία
Ἡ πολυτέλεια δὲν μᾶς ταραίζει πιά
Δὲν ζηλεύουμε τὸ κρῆμα καὶ τὴ σπατάλη
Ἐἴμαστε βέβαιοι πὼς ἡ ἀνθρώπινη ἀρμονία
Πὼς ἡ θρησκεία ποῦ συμφιλιώνει κωρὶς ψέμα
Μέσα στὸ στήθος τῆς γενεᾶς μας κρύβεται
Καὶ μέσα στὸ ἔδαφός μας⁷**

Γίνεται φανερό μέσα ἀπ' αὐτὰ ὅτι ο Σαραντάρης βλέπει στην Ελλάδα ἕνα κοίτασμα πολιτισμοῦ, πνευματικότητας και διαφορετικῆς οπτικῆς της ζωῆς. Θα ἦταν λάθος να θεωρήσουμε ἀφελή ἡ εθνικιστὴ ἡ ἀκόμα ἱμπεριαλιστὴ του πνεύματος ἕναν τέτοιον ἄνθρωπο. Ο Σαραντάρης ἔζησε στην Δύση πολλὰ χρόνια και την μελέτησε ἄλλο τόσο. Σίγουρα δεν τρέφει αὐταπάτες γι' αὐτὴν, για τον πολιτισμὸ και την πολιτικὴ της, για τον ρόλο των ξένων δυνάμεων, που τόσο δηκτικὰ χαρακτηρίζει ξένες ξεμωραμένες ἐξουσίες, στα ἑλληνικὰ πράγματα. Ἄλλο τόσο κατανοεῖ και τον χαρακτήρα του λαοῦ του, που οὔτε τον ιδιωτικὸ οὔτε τον δημόσιο βίο του παίρνει στα σοβαρά, παρά φέρεται ἀνέμελα και ἀσκεφτα σαν τα πουλιὰ που κρυνόουν ἀλλά δεν κάνουν τίποτα γι' αὐτὸ. Παρ' ὅλα ὅλα αὐτὰ, ἐδῶ ὑπάρχει ο μόνος δρόμος για τις ἀνθρώπινες

2 Γ. Σαραντάρης, Στη δόξα των πουλιών, εκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του Ι. Ηλιοπούλου, Β' ἔκδοσις, Αθήνα, Ἐκδόσεις Ἰκαρος, 2014, σελ. 158

3 Γ. Σαραντάρης, ὁ. π., σελ. 210

4 Μαρινάκης, ὁ.π., Τόμος Δ', σελ. 406

5 Βλ. Γ. Σεφέρης: «[...]ν' ἀφήσω ὅλες αὐτὲς τις φλυαρίες: ὅχι πια για να ἔχω τον καιρὸ να γράψω λογοτεχνία, ἀλλά για να ωριμάσω και να πεθάνω σαν ἄνθρωπος» στο Γράμματα Σεφέρη- Δορεντζάτου (1948-1968), ἐπιμέλεια Ν. Τριανταφυλλόπουλος, Αθήνα, Ἐκδόσεις Δόμος, 1990, Παράρτημα Ι. Ημερολόγιο ἐνός ποιήματος, Γ. Σεφέρης, σελ. 192

6 Γραμμένο στα 1936, στο Γ. Σαραντάρης, ὁ. π., σελ. 198

7 Γ. Σαραντάρης, ὁ. π., σελ. 185

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΙΙΙ ΤΩΝ ΨΙΧΙΩΝ ΤΩΝ ΠΙΠΤΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Φωτογραφία: Βασίλης Λόντος

Ἔταν ἡ καθημερινότητα, τὸ ὑπόγειο
 καὶ τοῦ φθορισμοῦ ἡ ψύχρα
 ἡ ἀλατιέρα μπροστὰ στὰ μάτια μας αἰῶνες
 μὰ ἐκεῖνη τὴ βραδιὰ ὁ φίλος, ὁ πλησίον καὶ ὁ ἄλλος
 ἄρπαξε τὴν εὐκαιρία - ρίχνει στὸ ἄδειο πιάτο
 γραμμάρια καμπόσα ἀπ' τοὺς λευκοὺς κρυστάλλους
 - πῶς νὰ σὲ καλέσω φίλο, ἂν μαζί ψωμί κι' ἀλάτι δὲν γευθοῦμε;
 βούτα τὴ βούκα* σου λοιπόν, τί περιμένεις;
 στῆς τπλευκολίας τοὺς καιροὺς
 τί εὐκοπώτερον ἔστιν;
 - Ἀλλάβερσιν**, φωνάζω τοῦ Ἀγάλλου, τοῦ Σταμάτη καὶ τοῦ Στάθου.
 τόσα κιὰ ἰδέες, κι' ἀκόμα πεινασμένοι
 καὶ πρόπερσι καὶ πέρυσι
 ποτέ σου τὴν ἀλήθεια δὲν θὰ μάθεις
 τόσος πόνος στὴ γέυση καὶ μόνο τοῦ ψωμιοῦ
 ποιός ἀέρας τὸ φουσκώνει,
 μέλος ἀρχέγονο, ποιός κτύπος, ποιός ρυθμός,
 τὸ ἄλεσμα, ἡ ζύμη μήπως;
 τὰ σαράντα κύματα κι' ὅλη ἡ σκόνη τ' οὐρανοῦ
 οὔτε ἡ σίκαλη, οὔτε τὰ σάγια, τὰ κριθάρια
 σκόρπια, καὶ ἄδεια ἡ ζωή.
 - Δὲν ἔχει ὁ κόσμος ψωμί; ἄς φάει παντεσπάνι!
 τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων τῆς τραπέζης
 μὲ τὰ σκυλιὰ στὰ πόδια σου κάθεσαι καὶ παίζεις.

Επιμέλεια:

* βούκα=μπουκιά

** ἀλλάβερσιν=ο Θεός να δώσει

Μη.Νᾶ.ς

1837-2017

180 ΧΡΟΝΙΑ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Φωτογραφίες: Σωτηρία Σμυρναίου

Η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών κλείνει φέτος τα 180 της χρόνια. Χρόνια μέσα στα οποία διαμορφώθηκε από σχολή για μηχανικούς που ήταν όταν ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1837, στο κυριότερο φυτώριο καλλιτεχνών της χώρας.

Τον Ιανουάριο του 1837 ιδρύεται στην Αθήνα το Βασιλικόν Σχολείον των Τεχνών που στεγάζεται στην οικία του Κωνσταντίνου Βλαχούτσιπ επί της οδού Πειραιώς. Ωστόσο, το πρώτο αμιγώς καλλιτεχνικό μάθημα αρχίζει να διδάσκεται το 1840 από το Γάλλο ζωγράφο Πιερ Μπονιρότ, τον οποίο προσκαλεί η Δούκισσα της Πλακεντίας με δικά της έξοδα.

Το 1872 αποτελεί **σταθμό** στην ιστορία του **Σχολείου των Τεχνών**. Η σχολή μεταφέρεται στην **Πατησίων** και ονομάζεται **Μετσόβιο Πολυτεχνείο**. Ζωγραφικά η Σχολή χαρακτηρίζεται από τη διδασκαλία του Νικηφόρου Λύτρα, ο οποίος δίδαξε έως το 1904 και έδωσε το στίγμα του στη νεοελληνική τέχνη του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα.

Το 1910 η Σχολή αυτονομείται εντός του Πολυτεχνείου, ενώ το 1929 μετονομάζεται σε Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, ανεξάρτητη και ισότιμη προς το Πολυτεχνείο. Στο μεταξύ, το 1922 εκλέγεται καθηγητής ο Νικόλαος Λύτρας, γιος του Νικηφόρου, με το εργαστήριο του να θεωρείται το πιο πρωτοποριακό της Σχολής, ακολουθώντας τις ευρωπαϊκές τάσεις στην τέχνη. Αέρας ανανέωσης φυσάει και πάλι λίγο αργότερα με το διορισμό του Κωνσταντίνου Παρθένου στη διεύθυνση της σχολής.

Το 1934 η Ελλάδα συμμετέχει **για πρώτη φορά στη Μπιενάλε της Βενετίας**, ενώ και **έξω** από τη Σχολή η καλλιτεχνική κίνηση εντείνεται όλο και περισσότερο. Οι λογοτέχνες της γενιάς του '30 αρχίζουν να ενδιαφέρονται για τη σύγχρονή τους ζωγραφική. Στην αλληλεπίδραση αυτή σημαντικό ρόλο παίζει ο χαράκτης Γ. Κεφαλληνός ο οποίος διδάσκει στο πιο «ανοικτό» εργαστήριο χαρακτικής της Σχολής. Κατά τη διάρκεια της κατοχής **η ΑΣΚΤ** δε μένει **αμέτοχη**, με το εργαστήριο χαρακτικής να γίνεται κέντρο του αντιστασιακού αγώνα.

Με τον **30χρονο Μόραλη να εκλέγεται καθηγητής το 1947** θεωρείται ότι αλλάζει το κλίμα στην ΑΣΚΤ. Επαναδιαπραγματεύεται τη διδασκαλία της τέχνης και ανοίγει δρόμους για τον κάθε σπουδαστή του ξεχωριστά. Παράλληλα, στη Σχολή καλλιεργείται έντονα μια δημοκρατική πολιτική συνείδηση η οποία διατηρείται και στα χρόνια της **δικτατορίας**. Μετά την **αποκατάσταση της δημοκρατίας**, το διδακτικό προσωπικό της Σχολής ανανεώνεται περαιτέρω με καλλιτέχνες όπως οι: **Δημήτρης Μυταράς, Παναγιώτης Τέτσης, Νίκος Κεσσανλής, Τριαντάφυλλος Πατρασκίδης**.

Το 1992 αγοράζεται από το Υπουργείο Παιδείας για λογαριασμό της ΑΣΚΤ το εργοστάσιο **υφαντουργίας Σικι-αρίδη**, στην **Πειραιώς 256**. Η Σχολή αποκτά, έτσι, **30.000 τ.μ. δομημένου χώρου και με τη σταθερή** απόφαση του τότε Πρύτανη της σχολής Νίκου Κεσσανλή μεταφέρεται στο χώρο όπου στεγάζεται μέχρι και σήμερα.

Το 2017 πλέον η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών αποτελεί το σημαντικότερο πανεπιστημιακό ίδρυμα αφιερωμένο στη διδασκαλία και παραγωγή τέχνης στην Ελλάδα. Απαρτίζεται από δύο τμήματα, αυτό των Εικαστικών Τεχνών (Τομέας Ζωγραφικής, Γλυπτικής, Χαρακτικής) και το Ιστορίας και Θεωρίας της Τέχνης, ενώ στα κτίριά της φοιτούν περίπου 1000 φοιτητές. Στην αρχή του έτους, μάλιστα, εγκαινιάστηκε η νέα βιβλιοθήκη της ΑΣΚΤ, σχεδιασμένη από τους αρχιτέκτονες Σουζάνα και Δημήτρη Αντωνακάκη και αποτελούσα την αρχαιότερη και πληρέστερη βιβλιοθήκη τέχνης στην Ελλάδα.

Με αφορμή την συμπλήρωση των 180 από την ίδρυση της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών, την Πέμπτη 14 Δεκεμβρίου 2017 πραγματοποιήθηκε εκδήλωση εορτασμού στο Αμφιθέατρο της Βιβλιοθήκης της ΑΣΚΤ.

Επιμέλεια:

Σωτηρία Σμυρναίου
Φοιτ. Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών

ΛΟΓΟΥ ΧΑΡΙΣ

Φωτογραφία: Βασίλης Λόντος

‘Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑΣ’

Κάθε χρόνο ο Δεκέμβρης μυρίζει ξύσμα πορτοκαλιού και γαρύφαλλο. Ή μυρωδιά από το σιρόπι για τα μελομακάρονα τόν συνοδεύει. Έρχεται και διαχέεται όπως τα μπαχαρικά στον αέρα σε εκείνο το απόμερο πατάρι στην Πολιτική Κουζίνα. Ο Δεκέμβρης φωτίζεται από φλόγες κεριών λευκών. Κάθε Δεκέμβρη, κάθε σπίτι ανάβει το τζάκι του, είτε έχει είτε όχι ψήνονται βασιλόπιτες. Μυρίζουν μαχλέπι οί κουζίνες, μαχλέπι κτυπημένο στο γουδοχέρι.

Τα Χριστούγεννα μυρίζουν γαρύφαλλο και ξύσμα πορτοκαλιού· ανασύρουν θολές εικόνες μα και συγκεκριμένα στιγμιότυπα γύρω από το οικογενειακό τραπέζι. Φέρνουν το άκουσμα του «καλήν έσπεραν, άρχοντες» και θυμίζουν πως πάντα τέτοιες μέρες ψάχναμε πού στο καλό είχαμε φυλάξει τα τρίγωνά μας από πέρυσσι. Τα παπούτσια μας λερώνονται με άχνη από τους κουραμπιέδες και μας ζεσταίνει το τσάι στον καναπέ μετά το γιορτινό τραπέζι.

Έχουν περάσει 25 χρόνια και πάντα για μένα τα Χριστούγεννα είναι ταυτισμένα με εκείνη την λαχτάρα να βγούμε από το ζεστό μας πάπλωμα, να φορέσουμε τα καλά μας, τα χοντρά μας παλτά, και να πάμε στο κοινό μας «σπίτι»: Να ξυπνήσουμε άσημέρωτα αναζητώντας το άληθινό ξημέρωμα της ανθρωπότητας. Τα Χριστούγεννα έχουν σταματήσει στις εικόνες και στις παραστάσεις, στις συνήθειες και στις στιγμές των παιδικών μου χρόνων· τότε πού ακόμα δεν είχαν περάσει τα 25 αυτά χρόνια πού σταδιακά με προσγειώσαν. Πού έκαναν να γίνει ή 25η του Δεκεμβρίου μία ακόμα ήμερολογιακή ήμερομηνία, ή όποια όριστηκε ως ήμερα έορτής της κατά σάρκα γεννήσεως του Ίησοϋ Χριστου.

Αυτό είναι μια πραγματικότητα. **Ζούμε μια ζωή πλήρη συμβάσεων. Μια ζωή δομημένη σε συμβάσεις. Έτσι και τα Χριστούγεννα, όπως και κάθε τι, πλέον μπορούν να βιωθούν σαν σύμβαση. Άπαθως. Άνεκπληκτα. Ψύχραιμα. Συνηθισμένα. Προβλέψιμα. Ός σύμβαση όχι άπλως ήμερολογιακή αλλά κυρίως έσωτερική. Ζούμε Χριστούγεννα μονόχρωμα και σιωπηρά και ως τονίζουμε «τοίς χείλεσι» πόσο έχει απολέσει το πνευματικό της μήνυμα αυτή ή τόσο μεγάλη δεσποτική γιορτή.**

Πράγματι. Τα Χριστούγεννα είναι μια «άδικημένη» γιορτή. Ίσως λησμονούμε το «ξένον και παράδοξον» μυστήριόν τους. Περιμένοντας όμως να ζήσω τα είκοστά πέμπτα Χριστούγεννα της ζωής μου, πιάνω τόν έαυτό μου να θέλει ένστικτωδώς να επιστρέψει στα παιδικά του χρόνια, στα χρόνια εκείνα πού ένιωθε – ή, ενδεχομέ-

ως, πίστευε περισσότερο από τώρα το «σήμερον ή φύσις αγάλλεται». Περνάω έτσι τόν «πειρασμό της νοσταλγίας».

Ίσως ή πορεία των Μάγων ντυμένων με ρούχα της Άνατολής, ή χρυσόσκοπη, τα λαμπάκια πού αναβοσβήνουν, οί γεύσεις και τα άρώματα να κρύβουν μιαν άλήθεια τελικά: Την άπόπειρα εκείνη του ζώντος άνθρώπου πού, έν καιρῶ, αντί να ώριμάσει, ναρκώθηκε. Την άλήθεια εκείνη πού, μέσα από σχήματα έγκόσμια, έλπίζει να κινητοποιήσει τόν σύνολο άνθρωπο, να ξυπνήσει όλες μας τις αισθήσεις, για να μας κάνει να συν-αισθανθούμε...

Τα Χριστούγεννα των παιδικών μας χρόνων, αυτά πού σκεφτόμαστε πως ήταν έγκλωβισμένα σε ρομαντισμούς, σε μια ρηχή έορτινή άτμόσφαιρα, σε έναν καταναλωτισμό, τα νοσταλγῶ. Άν μπορούσα να γυρίσω τόν χρόνο πίσω, θα τόν γυρνούσα, προσδοκώντας να άναβιώσω συναισθήματα πού έγγράφικαν στην παιδική μου ψυχή και άπλως ή μνήμη τα συγκράτησε άριστοτεχνικά ως εικόνες, μυρωδιές, γεύσεις και συνήθειες. **Μου είπε κάποιος μια φορά ότι «ή μνήμη είναι ό μεγαλύτερος πλαστογράφος»· ότι συγκρατεί γεγονότα και τα μετατρέπει σε άναμνήσεις διηθισμένες στο φίλτρο του συναισθήματος και των έπιθυμιών. “Ότι παραμορφώνει. “Ότι άλλιώνει. Μπορεί και να είναι έτσι. Όστόσο, έκρυσαν μια μεγάλη άλήθεια αυτά τα Χριστούγεννα... Είχαν χρυσόσκοπη και λίγο παραμύθι, είχαν την έξοδο απ’ την κοινή του κόσμου λογική, είχαν την προσμονή του παιδιού, την λαχτάρα, είχαν ένθουσιασμό και άνυπομονησία, την ζεστασιά του σπιτιού και το κοινό τραπέζι. Ήταν γεμάτα παιδική άφέλεια, πού όμως, καμιά φορά, είναι πού γνήσια απ’ την ανθρώπινη σοφία...**

Επιμέλεια:

Σοφία Μπουγά
Φιλολόγος

1 Τίτος Πατρίκιος, ‘Ο πειρασμός της νοσταλγίας, Έκδόσεις Κίχλη.

Συμβαίνουν...

Ο Αμερικανός Ντάγκλας που έγινε Ορθόδοξος Δημήτριος

Σε ηλικία 98 ετών έφυγε από τη ζωή ο διακεκριμένος Αμερικανός φωτογράφος Ντάγκλας Λιτλ ο οποίος κληροδότησε αρχείο 50.000 φωτογραφιών στην Αγιορείτικη Φωτοθήκη της Μονής Σιμωνόπετρας, καθώς και τον μνημειώδη τόμο του «Miracle on the Monastery Mountain» (2002). Η σχέση του με την ελληνική μοναστική κοινότητα ξεκίνησε το 1972 και έως το 1998, κατά τη διάρκεια των πολλών ταξιδιών του στη χερσόνησο του Αθω, αποτύπωσε σε χιλιάδες εικόνες την πρόσφατη ιστορία του ιερού αυτού τόπου, απαθανατίζοντας τη ζωή και το έργο των Αγιορειτών μοναχών. Η μεταστροφή του στην Ορθοδοξία και η βάπτισή του με το όνομα Δημήτριος συντελέστηκε το 1997 και από τότε μέχρι και δύο εβδομάδες πριν την κοίμησή του έψαλλε στις ακολουθίες της ορθόδοξης ενορίας του Αγίου Πνεύματος στο Ρότσεστερ, της οποίας υπήρξε ενεργό μέλος.

Οι Ρώσοι τιμούν τον Σολζενίτιν

Ο Αλεξάντρ Σολζενίτιν (11 Δεκεμβρίου 1918 – 3 Αυγούστου 2008) ήταν Ρώσος συγγραφέας ο οποίος αποκάλυψε με το έργο του «Μια ημέρα του Ιβάν Ντενίσοβιτς» και «Αρχιπέλαγος Γκούλαγκ» το τρομακτικό σύμπαν των σοβιετικών στρατοπέδων καταναγκαστικής εργασίας. Το 1970 τιμήθηκε με το βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας. Ο ίδιος καταδικάστηκε σε 8 χρόνια εγκλεισμού στο στρατόπεδο του Εκιμπαστούζ του Καζακστάν, όταν μία επιστολή του στην οποία ασκούσε κριτική στον Στάλιν έπεσε στα χέρια της πολιτικής αστυνομίας. Η Ρωσία το 2018 γιορτάζει τα 100 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου αυτού Νομπελίστα λογοτέχνη, τιμώντας τον με τα αποκαλυπτήρια πλάκας στη μνήμη του σε κεντρικό κτήριο της

Μόσχας.

Πλήθος κόσμου σε εκδήλωση για τον Ελύτη στον Λονδίνο

Στο αμφιθέατρο της Βρετανικής Βιβλιοθήκης στο Λονδίνο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας αφιέρωμα στο έργο του Οδυσσέα Ελύτη με τίτλο «Ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας!» το οποίο περιελάμβανε στίχους του νομπελίστα ποιητή και μουσική του Γιώργου Κουρουπού. Η εκδήλωση σύμφωνα με την ελληνική πρεσβεία προσέλκυσε πλήθος κόσμου, εκπροσώπους του καλλιτεχνικού, πνευμα-

τικού και επιχειρηματικού κόσμου καθώς και την ελληνική ομογένεια, αποτελώντας μία ευκαιρία μύησης του βρετανικού κοινού στην ελληνική ποίηση και τη σύγχρονη ελληνική μουσική. Η ποιήτρια Ιουλίτα Ηλιοπούλου και ο Τζον Κίτμερ, πρώην πρέσβης του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ελλάδα απήγγειλαν στίχους στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, ενώ συμμετείχαν ο βαρύντονος Τάσος Χριστογιάννης και η μεσόφωνος Θεοδώρα Μπάκα.

Αθήνα: Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου για το 2018

Η Αθήνα, μετά από σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής της UNESCO ορίστηκε ως η Παγκόσμια Πρωτεύουσα Βιβλίου για το 2018, λόγω της άρτιας ποιότητας των δραστηριοτήτων της και της εμπειρίας στη διοργάνωση διεθνών εκδηλώσεων. Στόχος της δράσης είναι να καταστήσει τα βιβλία προσβάσιμα στο σύνολο του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων και των μεταναστών, σε ένα πρόγραμμα το οποίο θα περιλαμβάνει συναντήσεις με συγγραφείς, μεταφραστές και εικονογράφους, συναυλίες, θεματικές εκθέσεις, αναγνώσεις ποίησης και εργαστήρια για την προβολή των επαγγελματιών. Οι πόλεις που λαμβάνουν την τιμητική αυτή διά-

κριση δεσμεύονται να προωθήσουν το βιβλίο και την ανάγνωση και να οργανώσουν δραστηριότητες κατά τη διάρκεια του έτους που ξεκινά μετά την Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου και Πνευματικών Δικαιωμάτων, στις 23 Απριλίου.

Έλληνας ερευνητής του MIT ανέπτυξε μέθοδο που προβλέπει ακραία συμβάντα

Ο Θεμιστοκλής Σαψής, αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μηχανολόγων και Ναυπηγών Μηχανικών του MIT, μαζί με τον συνεργάτη του μεταδιδακτορικό ερευνητή Μοχαμάντ Φαραζμάντ ανέπτυξαν έναν νέο αλγόριθμο ο οποίος βοηθά στην πρόβλεψη των ακραίων γεγονότων κάθε είδους, στη στεριά, στη θάλασσα ή στον αέρα. Η δημοσίευσή τους στο περιοδικό "Science Advances" αναφέρεται σε μία τεχνική εντοπισμού σημαδιών-κλειδιών που προηγούνται ενός ακραίου γεγονότος η οποία έχει εφαρμοστεί με επιτυχία σε χαοτικές ροές ρευστών προβλέποντας ένα μελλοντικό ακραίο συμβάν στο 75% έως 99% των περιπτώσεων. Η μελέτη του Έλληνα μηχανικού ενδιαφέρει ιδιαίτερα τις ένοπλες δυνάμεις των ΗΠΑ, γι' αυτό και χρηματοδοτείται από τα αντίστοιχα Γραφεία Ερευνών.

Πρωταθλήτρια σε ερευνητές η Ελλάδα,

Φοιτητές του ΕΜΠ διακρίθηκαν παγκοσμίως σε διαγωνισμό καινοτομίας

αλλά ουραγός σε καινοτόμα προϊόντα

Την 1η θέση ανάμεσα σε 137 χώρες ως προς το ποσοστό του πληθυσμού που είναι εγγεγραμμένο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κατέκτησε η Ελλάδα στην τελευταία έκθεση για την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. Στην ίδια έκθεση κατατάσσεται 10η ως προς τη διαθεσιμότητα επιστημόνων και μηχανικών, αλλά 85η στην ικανότητά της να καινοτομεί, γεγονός το οποίο ωθεί πολλούς επιστήμονες και άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου να εγκαταλείπουν τη χώρα, αναζητώντας καλύτερη τύχη στο εξωτερικό (αλλά και εξαιτίας της διαρροής αυτής). Επιπλέον, η Ελλάδα κατατάσσεται στην 129η θέση ως προς τη συνεργασία των πανεπιστημίων με τη βιομηχανία για έρευνα και ανάπτυξη και στην 87η θέση σε ό,τι αφορά τις δαπάνες των επιχειρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη. Τα στοιχεία αυτά φανερώνουν πως ενώ το ανθρώπινο δυναμικό υπάρχει και οι υποδομές είναι σημαντικά βελτιωμένες, εντούτοις απουσιάζει ένα φιλικό επιχειρηματικό περιβάλλον το οποίο θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη της Ελλάδας στον τομέα της

παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας.

Φοιτητές του ΕΜΠ διακρίθηκαν παγκοσμίως σε διαγωνισμό καινοτομίας

Φοιτητές του ΕΜΠ διακρίθηκαν παγκοσμίως ανάμεσα σε 5000 φοιτητές από 80 χώρες στο διαγωνισμό καινοτομίας για τα αυτοκίνητα που οργάνωσε η γαλλική πολυεθνική «Valeo». Η ελληνική ομάδα «Clustergy» του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με τους Χρήστο Κρασόπουλο, Τάσο Τσουμάνη, Μαριλένα Καραλή και Νίκο Κούρο κατάφερε με πενιχρά μέσα, αλλά πολλή φαντασία, γνώση, δουλειά, συντονισμό και μεθοδικότητα, να διακριθεί ανάμεσα στις 7 πρώτες ομάδες μαζί με το Μεξικό, την Ινδία, τη Γαλλία, την Ισπανία και δύο ομάδες από την Πολωνία. Η τιμητική διάκριση πραγματοποιήθηκε χάρη στην παρουσίαση της πρωτοπόρας πρότασης για «διαμοιρασμό ενέργειας ανάμεσα σε ηλεκτρικά οχήματα που βρίσκονται εν κινήσει στους αυτοκινητοδρόμους», μια ιδέα που φιλοδοξεί να δώσει ένα τέλος στο «άγχος της αυτονομίας».

ΘΕΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΕΡΙ ΑΚΗΔΙΑΣ Β'

3. Συνέπειες καὶ ἐπιπτώσεις τοῦ πάθους

Ἡ ἀκηδία, ὅπως εἶδαμε καὶ στὸ προηγούμενο τεῦχος, συγγενεὺ μετὰ τὴν ἀνία, τὴν βαρεμάρα, τὴν πλήξη. Συνδέεται ἀκόμη μετὰ «μιὰ δυσανεξία, ἐφόσον ἡ ὑπαρξιακὴ ἀνάγκη γιὰ νόημα στὴ ζωὴ δὲν ἔχει ἰκανοποιηθεῖ. Κατὰ τὸν J. Larchet, μετὰ τὴν ἀκηδία 'κατὰ κάποιον τρόπο συμβαίνει ἀφενὸς μὲν νάρκωση καὶ ἀδρανοποίηση, ἀφετέρου δὲ διάχυση ὄλων τῶν δυνάμεων, οἱ ὁποῖες συμβάλλουν στὴν πνευματικὴ ζωή'. «Ο νοῦς του καθίσταται ἀργός, ἀπραγός καὶ ἀδύναμος γιὰ κάθε πνευματικὴ δραστηριότητα» (Λεωνίδα Κάτσιρα, *Ἡ ἀθυμία κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννη Κασσιανό*, Ἀθήνα 2016, σ. 111-112). Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔχει μεγάλες καὶ ὀλέθριες ἐπιπτώσεις στὴν ζωὴ τῶν πιστῶν χριστιανῶν. Ὁ ἄνθρωπος **ἐν τῇ πράξει παραιτεῖται ἀπὸ τὴν ἀξιοποίηση τῆς σωστικῆς θείας Χάριτος καὶ ἐγκαταλείπει τὰ πνευματικὰ του καθήκοντα** (π.χ. ἐκκλησιασμό, προσευχὴ, πνευματικὴ μελέτη). Αὐτὸ ἔχει ὡς συνέπεια νὰ αἰσθάνεται μιὰ ἐσωτερικὴ ξηρασία καὶ μιὰ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸν Θεό. Καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθησις μετὰ τὴν σειρὰ τῆς ὁδηγεῖ σὲ περαιτέρω ἀπραξία καὶ πλήρη παραίτηση. **Τὸ πνευματικὸ φαινόμενο τῆς ἀκηδίας ὁμοιάζει ἐξωτερικῶς καὶ μετὰ τὸ ψυχικὸ νόσημα τῆς καταθλίψεως, ὅπου ὁ ἀσθενὴς δὲν ἔχει ἐνδιαφέρον γιὰ τίποτα καὶ δὲν εὐχαριστεῖται μετὰ τίποτα.**

Ὅπως ὀρθῶς ἔχει ἐπισημανθεῖ «ἡ ἀκηδία ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ὑπὸ τε τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ὡς τὸ βαρύτερον καὶ βλαβερύτερον τῶν ἐπὶ τὰ θανασίμων ἀμαρτημάτων, διότι, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Μάξιμος, 'πάντα τὰ ἄλλα πάθη ἢ τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μόνον ἐφάπτονται ἢ καὶ τοῦ λογιστικοῦ, ὡς ἡ λήθη καὶ ἡ ἄγνοια· ἡ δὲ ἀκηδία, πασῶν τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς ἐπιδρατομένη, πάντα σχεδὸν ὁμοθυμαδὸν κινεῖ τὰ πάθη· διότι πάντων τῶν ἄλλων παθῶν εἶναι τὸ βαρύτερον'» (ΘΗΕ τόμ. 1, στ. 1201).

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ «ὁ Κύριος τὸ φοβερόν τοῦτο πάθος ἐλέγχει καὶ καταδικάζει, ἰδίᾳ εἰς τὰς παραβολὰς αὐτοῦ τῶν 10 παρθένων καὶ τῶν ταλάντων. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἰησοῦ διὰ τὸν ἀκηδῆ δούλον 'ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ τὸν ἀρρεῖον δούλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων' (Ματθ. κε' 28), εἶναι ἀποδεικτικὴ τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ψυχοκτόνου πάθους τῆς ἀκηδίας» (ΘΗΕ τόμ. 1, στ. 1201).

4. Ἀντιμετώπιση τοῦ πάθους

Ὁ λογισμὸς τῆς ἀκηδίας πολεμεῖται γενικῶς, ὅπως καὶ οἱ ὑπόλοιποι πονηροὶ λογισμοί, μετὰ τὰ **ἀσκητικὰ μέσα τῆς Ἐκκλησίας** μας, δηλ. μετὰ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν λατρεία, καθὼς καὶ μετὰ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν (Ἐξομολόγησις καὶ θεία Εὐχαριστία).

Εἰδικότερα οἱ Νηπτικοὶ Πατέρες προτείνουν τέσσερες τρόπους: τὴν **ὑπομονή**, τὴν **προσευχὴ**, τὴν **ἐργασία** καὶ τὴν **ὑπακοή**. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Κασσιανὸς σημειώνει τρεῖς

τρόπους: «Νὰ γνωρίζεις λοιπὸν ὅτι τώρα θὰ σὲ πολεμήσει περισσότερο ὡς λιποτάκτη, ἂν στὸ ἐξῆς δὲν φροντίσεις μετὰ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἐργασία τῶν χειρῶν σου νὰ παλαίψεις ἐναντίον τῆς καὶ νὰ τὴ νικήσεις» (Ἰωάννου Κασσιανοῦ, *Περὶ τῶν ὀκτῶ λογισμῶν*, παρὰ: www.agiazoni.gr). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς *Κλίμακος* προσθέτει στοὺς προηγουμένους τρόπους καὶ τὴν ὑπακοή: «Ἄνδρας ποῦ ἀσκεῖ τὴν ζωὴ τῆς ὑπακοῆς δὲν γνωρίζει τί σημαίνει ἀκηδία, διότι φθάνει στὰ πνευματικὰ μέσῳ τῶν αἰσθητῶν, (τὰ ὁποῖα αἰσθητὰ δὲν φέρνουν ἀκηδία)» (Ἰωάννου Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, Λόγος 13, παρὰ: www.agiazoni.gr).

Ὁ ἴδιος ἅγιος διδάσκει σχετικῶς μετὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἀκηδίας καὶ τὰ ἐξῆς ἀξιοπρόσεκτα: «Ἐφ' ὅσον καὶ ἡ ἀκηδία εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ὀκτῶ πρωταρχικὰ πάθη τῆς ψυχῆς, καὶ μάλιστα τὸ βαρύτερον, ἄς τὸ ἀντιμετωπίσωμε καὶ αὐτὸ ἀναλόγως, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα. Πλὴν ἄς προσθέσωμε καὶ τοῦτο: Ὅταν δὲν γίνεται ψαλμωδία καὶ ἀκολουθία, ἡ ἀκηδία δὲν παρουσιάζεται. Καὶ ὅταν τελείωσε ὁ κανὼν τῆς προσευχῆς, τότε ἀνοίξαν οἱ ὀφθαλμοί. Τὸν καιρὸ τῆς ἀκηδίας φαίνονται οἱ βιασταί. Καὶ τίποτε ἄλλο δὲν προξενεῖ στὸν μοναχὸ τόσοσ στεφάνους ὅσο ἡ ἀκηδία. Πρόσεξε καλὰ καὶ θὰ τὴν ἀντιληφθῆς νὰ μὴν ἀφίνη τὰ πόδια σὲ ὀρθία στάσι, καὶ νὰ μᾶς σπρώχνη, ὅταν καθώμαστε, νὰ γέρνουμε στὸν τοῖχο. Μᾶς προτρέπει ἐπίσης νὰ κοιτάζωμε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο, δημιουργώντας φανταστικὰ κυπήματα καὶ βήματα ποδιῶν. Ἐκεῖνος ποῦ πενθεῖ τὸν ἑαυτὸ του δὲν γνωρίζει τί θὰ πῆ ἀκηδία». Καὶ καταλήγει: «Ἄς δένεται καὶ αὐτὸς ὁ τύραννος μετὰ τὴν μνήμη τῶν πταισμάτων, καὶ ἄς δέρνεται μετὰ τὸ ἐργόχειρο» (Ἰωάννου Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, Λόγος 13, παρὰ: www.agiazoni.gr). Ἡ αὐτομεψία καὶ ἡ ἐργασία (τὸ ἐργόχειρο), μαζί μετὰ τὴν βία ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἐκδιώκουν αὐτὸ τὸ δαιμονικὸ πάθος κατὰ τὸν ὅσιο Πατέρα.

Βοηθητικὰ μέσα γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ πάθους τῆς ἀκηδίας εἶναι, ἐπίσης, τὸ πρόγραμμα (καὶ ἡ τήρησή του) στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ, καθὼς καὶ ἡ **στήριξή μας ἀπὸ τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας. «Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλὴ»**, μᾶς διδάσκει ἡ Ἁγία Γραφή (Παρ. 18: 19). Ἰδιαιτέρως τὸ πρόγραμμα μᾶς ἐθίζει σὲ ἓναν τρόπο ζωῆς καὶ μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὴν διαρκῆ ἀναβολὴ καὶ τὴν παραίτηση, λόγῳ τῆς ἀκηδίας.

Συμπερασματικῶς, ὁ λογισμὸς τῆς ἀκηδίας εἶναι μιὰ δαιμονικὴ προσβολή, ποῦ ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν ἀγωνιζομένων χριστιανῶν καὶ χρειάζεται εἰδικὸ χειρισμὸ γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή του. Ἀφορᾷ τοὺς προχωρημένους στὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ δὲν εἶναι εὐκόλη ἡ ἀπόκρουσή του.

Ἰ.Κ. Ἀγγελόπουλος:

Προτεινομένη βιβλιογραφία
ΚΑΤΣΙΡΑ ΛΕΩΝΙΔΑ, *Ἡ ἀθυμία κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννη Κασσιανό*, Ἀθήνα 2016 (διδακτορικὴ διατριβὴ προσβάσιμη στὸ διαδίκτυο).
LARCHET JEAN-CLAUDE, *Ἡ θεραπευτικὴ τῶν πνευματικῶν νοσημάτων*, τόμ. Α' καὶ Β', Ἀθήνα: Ἀποστ. Διακονία, 2008.

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΑΠΗ ΚΙΝΕΙΤΑΙ ΚΥΚΛΙΚΑ

ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΛΙΜΙΡΟΒΙΤΣ

Η αγάπη προς τους φίλους είναι ακριβή. Εγώ μιλώ για την αληθινή, θεία αγάπη. Βοήθησε το φίλο σου για το καλό -και ζήτησε τη βοήθειά του για το καλό- μόνον αυτό μπορεί να ονομαστεί πραγματική φιλική αγάπη. **Επιθυμώ το φίλο όχι για να κολακεύει τις αδυναμίες μου και να σκεπάζει και να δικαιολογεί τα λάθη μου αλλά, αντίθετα, να με διορθώνει στο κακό και να με υποστηρίζει στο καλό. Τέτοια φιλία είναι καθαρτήριο, στο οποίο ο άνθρωπος καθαρίζεται από τις άγιες και χαμηλές συνήθειες και διαθέσεις.** Η φιλία είναι πιο απαραίτητη στην ψυχή παρά στο σώμα. Στη θλίψη η σκέψη του φίλου φέρνει ευχάριστη όψη στο πρόσωπο. Στο νεκρικό κρεβάτι η παρουσία του φί-

λου ομορφαίνει το πρόσωπο του θανάτου. **Η φιλία είναι πάντοτε η ζωοδότρα πνοή του αγγέλου που μας παρακολουθεί στη ζωή, που μας σηκώνει όταν πέφτουμε και μας εμπνέει όταν αποδυναμωνόμαστε.**

Ανάλογα με το είδος της αγάπης που προσφέρει ένας άνθρωπος στους φίλους του, τέτοιους φίλους θα βρει. **Ο καθένας έχει το φίλο που του αξίζει. Ανάλογα με την ποιότητα ή το μέγεθος της θυσίας βρίσκονται οι φίλοι. Θα πρέπει να απαρνηθώ οτιδήποτε ευτελές για να μπορέσω να έχω για φίλο εκείνον που το ύψος της ψυχής του μ' αρέσει.** Και πρέπει να αποβάλω τον εγωισμό αγαπώντας έναν μη εγωιστή φίλο. Και πρέπει να αποβάλω τη θηριωδία αγαπώντας έναν ευγενή φίλο.

Η φιλία είναι σχολείο. Ό,τι είδους είναι η φιλία τέτοιου είδους είναι και το σχολείο. Κάποιον η φιλία τον ανεβάζει στον ουρανό και άλλον τον τραβά στην κόλαση. Φιλίες οι οποίες είναι συνωμοσία ενάντια στο καλό υπάρχουν αρκετές. Τέτοιες φιλίες υπάρχουν πολλές και στο περιβάλλον μας. Φίλοι μπορούν να γίνουν κι εκείνοι που ούτε γνωρίζονται ούτε σέβονται ούτε θυσιάζονται ο ένας για τον άλλον. Φίλοι μπορούν να γίνουν άνθρωποι διαφορετικής ψυχοσύνθεσης για το κέρδος. Φίλοι γίνονται άνθρωποι διαφορετικών αρχών όχι λόγω των αρχών αλλά για τον πλούτο. Λόγω ειδικού καθεστώτος για να πάρουν

άδεια εργασίας και λόγω προμηθειών, λόγω πλιάτσικου και κλοπής. [...] Ποτέ δε θα υπάρξει αγάπη προς τους εχθρούς, μέχρι να υπάρξει αγάπη ανάμεσα στους φίλους. Και δε θα υπάρξει αγάπη ανάμεσα σε φίλους, μέχρι να οικοδομηθεί επάνω στη γνώση των άλλων, το σεβασμό και τη θυσία. Όσο η φιλία θα αποτελεί μόνο υπηρέτρια των κατώτερων στόχων, τόσο θα κυβερνά στον κόσμο το κακό.

Πρώτα έρχεται η αγάπη προς τον εαυτό μας, κατόπιν η αγάπη προς τους φίλους μας, μετά η αγάπη προς τους εχθρούς μας και, τέλος, η αγάπη προς τον Θεό. Ο Χριστός την αγάπη προς τον εαυτό μας την πήρε για μέτρο της αγάπης μας για τους ανθρώπους και για τον Θεό. "Όπως αγαπάς τον εαυτό σου", λέει ο Χριστός, "να αγαπάς και τον πλησίον". Αν οι άνθρωποι είχαν χριστιανική αγάπη προς τον εαυτό τους, γρήγορα θα είχαν

και χριστιανική αγάπη προς τους φίλους τους και προς τους εχθρούς τους. Αλλά αυτή η βασική αγάπη των ανθρώπων -η αγάπη προς τον εαυτό μας- ακόμα πλειοψηφεί ως ζωώδης, εγωιστική, αδηφάγα, ακάθαρτη, οπότε και κάθε άλλη αγάπη, βασιζόμενη σε τέτοια αγάπη είναι ομοίως τέτοια.

Όμως, θα έρθει μια καλύτερη εποχή, κατά την οποία οι άνθρωποι θα αγαπιούνται περισσότερο με το πνεύμα και την αλήθεια, και λόγω του

πνεύματος και της αλήθειας, και θα έχουν αληθινή αγάπη τόσο όση είναι σήμερα η ψευδής αγάπη.

Θα έρθει εποχή κατά την οποία ο φίλος για τον φίλο θα είναι ιερέας και εξομολόγος, και όχι συνεργάτης στην συγκέντρωση πλούτου και την απόλαυση αυτού του κόσμου. Θα έρθει εποχή κατά την οποία ο φίλος θα είναι για τον φίλο παρηγορητής και γιατρός, και όχι αποπλανητής και εξολοθρευτής της ψυχής.

Όταν έρθει αυτή η εποχή, τότε θα αρχίσει η αγάπη ανάμεσα στους ανθρώπους. Μα όσο μακριά και αν είναι αυτή η εποχή, βρίσκεται καθ' οδόν και θα έρθει.

Απόσπασμα από το βιβλίο "Αργά βαδίζει ο Χριστός" των Εκδ. «Εν Πλω»

Επιμέλεια:

Μανώλης Αναγνώστου
Φοιτ. Ιατρικής Σχολής

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

16/10/17

Συνάντηση της δημοσιογραφικής ομάδας των Ραδιοκαταγραφών.

Εορτή έναρξης των εργασιών της Χ.Φ.Ε. για το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018.

21/10/17

23/10/17

Έναρξη των κύκλων μελέτης Αγ. Γραφής των φοιτητών και των φοιτητριών

1-3/11/17

Συμμετοχή των εκδόσεων της Χριστιανικής Φοιτητικής Ένωσης στην 6η Έκθεση Ορθόδοξου Χριστιανικού Βιβλίου στο Ξενοδοχείο Caravel, από τις εκδόσεις Εν Πλήν

11/11/17

1η συνεδρία στα πλαίσια του σεμιναρίου «Θεολογικοί διάλογοι» και εισήγηση με θέμα: "Ρύπανση-Θαλάσσιο περιβάλλον" και ομιλήτρια την κα Ελένη Καμπέρη, Χημική ερευνήτρια Ωκεανογραφίας ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.

16-19/11/17

Προσκυνηματική εκδρομή των φοιτητών της Χ.Φ.Ε. στο Άγιο Όρος.

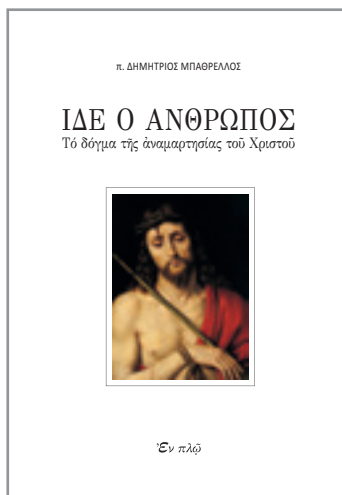

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

π. Δημήτριος Μπαθρέλλος
Εκδόσεις «Εν Πλω»

BIBΛΙΟ

Σε αντίθεση με τις άλλες θρησκείες, στο επίκεντρο της Χριστιανικής πίστης βρίσκεται το πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Το βιβλίο του π. Δημητρίου Μπαθρέλλου πραγματεύεται και ανατέμνει τον βλάσφημο ισχυρισμό ενός

νεοφανούς θεολογικού ρεύματος το οποίο υποστηρίζει την άποψη ότι ο Ιησούς Χριστός, ο Υιός και Λόγος του Θεού του Ζώντος είχε την «έμφυτη στην ανθρώπινη φύση» τάση να αμαρτάνει και το απέφευγε, διαφορετικά δεν θα μετείχε πλήρως της τραγωδίας του ανθρώπινου γένους και το έργο της ανθρώπινης σωτηρίας θα έμοιαζε με «καλοπαιγμένο θέατρο».

Ο πιο γνωστός στον ελλαδικό χώρο που υποστήριξε αυτή τη θέση, μη θεολόγος βέβαια, και αφορίστηκε από το Βατικανό υπήρξε ο Νίκος Καζαντζάκης στο έργο του «Ο τελευταίος πειρασμός». Στο βιβλίο του π. Δημητρίου παρατίθενται κείμενα όχι μόνο των Ελλήνων Πατέρων της Εκκλησίας αλλά και των σημαντικότερων ετεροδόξων προσωπικοτήτων όπως του Θωμά Ακινάτη, του Μαρτίνου Λούθηρου και του Ιωάννη Καλβίνου, τα οποία υποστηρίζουν το φύσει αναμάρτητο του ενσαρκωμένου Θεού Λόγου. Αν η αμαρτία είναι στη φύση του ανθρώπου ο προ-πρωτικός άνθρωπος και οι σωσμένοι μετά την τελική Κρίση είναι άραγε κάποιου είδους υπεράνθρωποι; Η Αγία Γραφή δίνει την απάντηση: Η αμαρτία και ο θάνατος εισήλθαν στην ανθρώπινη ιστορία με την πτώση. Ο άνθρωπος δημιουργήθηκε από το Θεό χωρίς αυτά και «κατ' εικόνα Θεού¹». «Εικών τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου²», κατά τον Απ. Παύλο, είναι ο Ιησούς Χριστός ο νέος Αδάμ. Και όπως ο Αδάμ πλάστηκε ως αναμάρτητος, σύμφωνα με το πώς θα είναι ο Θεός

κατά την ενσάρκωσή του, έτσι και ο Ιησούς δεν είχε εφάμαρτες τάσεις εφόσον «Ιησούς Χριστός χθές και σήμερα ο αὐτός και εις τοὺς αἰῶνας»³.

Τα εδάφια που χρησιμοποιούν αυτοί οι θεολόγοι «θεολόγοι», για να υποστηρίξουν ότι ο Χριστός είχε την τάση να αμαρτάνει, είναι κυρίως αυτά που αναφέρονται στους πειρασμούς του Κυρίου στο Σαραντάριο Όρος, όπου μετά από σαράντα ημέρες απόλυτης νηστείας ο Χριστός πεινάει και εμφανίζεται ο διάβολος, προτρέποντάς τον να μετατρέψει τις πέτρες του Όρους σε ψωμί για να χορτάσει. Επίσης διαστρεβλώνουν συχνά και το εδάφιο στο οποίο ο Κύριος βρισκόμενος στη Γεθσημανή λέγει το «πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἔστι, παρελθέτω ἅπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐκ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ⁴».

Στις δύο παραπάνω περιπτώσεις οι πειρασμοὶ Του Ιησού δεν είναι εφάμαρτοι, αλλά σύμφωνοι με τη Θεανδρική υπόστασή Του, διότι η μία περίπτωση έχει να κάνει με το ανθρώπινο ένστικτο της πείνας και η δεύτερη με το ανθρώπινο ένστικτο της επιβίωσης.

Το άλλο χωρίο που χρησιμοποιείται κατ' εξοχήν για να υποστηρίξει την λανθασμένη αυτή θέση, είναι το «ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας⁵». Στο κείμενο αυτό όμως, δεν γράφει εν σαρκί αμαρτίας αλλά «ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας» και εν συνεχείᾳ αναφέρει ο Απόστολος των Εθνών: «κατέκρινε τὴν ἁμαρτιάν ἐν τῇ σαρκί⁶». Αντιλαμβανόμεστε λοιπόν ότι οι εφάμαρτες τάσεις του Ιησού δεν δικαιολογούνται πουθενά ούτε βιβλικά, ούτε πατερικά αλλά ενυπάρχουν μόνον στην φαντασία κάποιων «θεολόγων». Το βιβλίο του πατρός Δημητρίου θεωρώ πως αποτελεί μια πληρέστατη απάντηση στο ακανθώδες ζήτημα της αναμαρτησίας του Χριστού που απασχολεί τους θεολογικούς κύκλους και πως αξίζει να διαβαστεί από κάθε Χριστιανό.

Επιμέλεια:

Δημήτριος Βερδελής
Ασκούμενος δικηγόρος

1 Γεν. 5,1
2 Κολ. 1,15

3 Εβρ. 13,8
4 Μαθ. 26,39
5 Ρωμ. 8,3
6 Ο. π.

ΕΝΑΣ ΘΕΟΣ ΠΟΥ ΕΠΑΙΖΕ ΚΡΥΦΤΟ

π. Χαράλαμπος Παπαδόπουλος
Εκδόσεις «Αρμός»

BIBΛΙΟ

Είσαι παράξενος Θεός. Το ξέρεις έτσι δεν είναι; Πιστεύω ότι Σου το έχουν ξαναπει. Δεν είμαι ο πρώτος. [...] Ε, φταις και εσύ. Εδώ που τα λέμε φταις. Δε συμμορφώνεσαι με τους κανόνες μας. Πας κόντρα σε όλα. Στο μυαλό, στο νου, στα σχέδια και τα προγράμματά μας. [...] Αγνώριστος γίνεσαι. Νοιώθουμε ότι τελικά δε Σε μάθαμε ποτέ. Ε, πώς θες να μη Σε πούμε παράξενο;

Θάνατοι, δυστυχία, πόλεμοι, αρρώστια, ο ανθρώπινος πόνος παντού σε όλο του το μεγαλείο. Δάκρυα, θλίψη και θυμός. Και πάνω απ' όλα ένα ερώτημα προς το Θεό διαχρονικό κι αναπάντητο: Γιατί; Γιατί τόσος πόνος, γιατί τόσο αδικία; Τι κακό κάναμε για να την αξίζουμε και γιατί ο Θεός δεν

κάνει κάτι γι' αυτό; Γιατί κρύβεται την ώρα που εμείς τον χρειαζόμαστε;

Εύκολο να νοιώθει κανείς την παρουσία του Θεού στις πιο ευτυχισμένες του στιγμές. Ανώδυνο να πει ένα δόξα τω Θεώ όταν όλα βαίνουν καλώς. Όταν όμως έρθει η δυστυχία, η αρρώστια, ο πόνος, ο θάνατος κι ο Θεός μοιάζει να είναι απών, να κωφεύει και να μη συμμετέχει στον πόνο των ανθρώπων τα πράγματα δυσκολεύουν. Δύσκολη είναι κι η θέση του κληρικού κάτι τέτοιες ώρες. Τα λόγια μοιάζουν λίγα, οι διδαχές περιττές κι ίσως η σιωπή κι η συμπόνοια να είναι τελικά η σωστότερη στάση.

Κι ωστόσο τι Θεό θέλουμε εμείς ο χριστιανοί; Ένα Θεό που να τρέχει να μας ικανοποιήσει κάθε επιθυμία, ένα Θεό που εμφανίζεται όποτε εμείς Τον θέλουμε ένα Θεό που πλάσαμε μόνοι με τη φαντασία μας και δεν υπάρχει στ' αλήθεια. Επειδή «ο Θεός δεν εκβιάζεται αλλά δωρίζεται σε εκείνους που έχουν καρδιά». Επειδή δεν είναι δυνατόν να περιμένουμε ότι τα παιδιά του Θεού δε θα συναντήσουν ποτέ τους δυστυχίες και θα έχουν μια ζωή ανέφελη κι ανώδυνη. Επειδή ο ανθρώπινος πόνος δεν είναι θέλημα Θεού όπως μερικοί σπεύδουν να δηλώσουν επιπόλαια, προσπαθώντας να ερμηνεύσουν τ' ανερμήνευτα. Ο Θεός δε προκαλεί, απλά παραχωρεί και συμπάσχει με τον πόνο και τη δυστυχία μας, θέλει να σπκώσει το Σταυρό μας, αρκεί να Τον αφήσουμε. Γιατί μερικές φορές δεν είναι Αυτός που κρύβεται αλλά εμείς. Εξάλλου αν δεν Τον γνωρίσουμε αληθινά πώς θα Τον αναγνωρίσουμε όταν έρθει;

Ο π. Χαράλαμπος δεν επιχειρεί να απαντήσει στα αιώνια ερωτήματα ούτε να δώσει λύσεις σε δυσεπίλυτα προβλήματα. Κι ωστόσο με τον τρόπο του απαντάει. Ένα βιβλίο σεμνό, συγκινητικό, και κυρίως βαθιά ανθρώπινο που μιλάει στην ψυχή κάθε ανθρώπου που προσπαθεί ν' αφουγκραστεί την παρουσία του Θεού.

Επιμέλεια:

Ιωάννα Κυριακούλη
Φοιτ. Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΕΝΟΣ ΓΕΛΟΙΟΥ.

ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΟΣΜΟ... ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ

Μετάφραση: Άννα Σεβαστή Τζίμα

Σκηνοθεσία: Άννα Σεβαστή Τζίμα

Διασκευή κειμένου: Θωμάς Κινδύνης

Ερμηνεύει ο Θωμάς Κινδύνης

Θέατρο «ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ», Αλκμήνης 13, Κ. Πετράλωνα.

Γραμμένο το 1877, «Το όνειρο ενός γελοίου» αποτελεί ένα αριστούργημα γραφής και πλοκής που οδηγεί τον θεατή βήμα βήμα από έναν κόσμο εχθρικό για τον άνθρωπο, κενό από αξίες και ιδανικά, έναν κόσμο που βρίσκεται στο ζενίθ της αυτοκαταστροφικής του μανίας, στην άλλη πλευρά – εκεί όπου η ζωή είναι γεμάτη, η ευτυχία πηγάζει από την αγάπη που κρύβουμε μέσα μας. Ο άνθρωπος μπορεί να επικοινωνεί, να νιώθει, να χαίρεται που υπάρχει και να ζει αληθινά.

Ένα όνειρο γίνεται αιτία να αλλάξει ένας άνθρωπος για πάντα. Ένας άνθρωπος βαθειά μελαγχολικός και απελπισμένος, που μέχρι εκείνη τη νύχτα, προετοιμαζόταν για να βάλει τέλος στη δίχως νόημα ζωή του. Το βράδυ όμως που είναι έτοιμος να το κάνει και βρίσκεται με το περιστροφικό στο χέρι, αποκοιμείται... Το όνειρο που βλέπει, τον κάνει όταν ξυπνάει όχι μόνο να μην θέλει να πεθάνει αλλά να λαχταράει να ζήσει όσο γίνεται περισσότερο. Από το όνειρο και μετά, θα παλέψει για έναν κόσμο διαφορετικό. Έναν κόσμο τόσο απίστευτα όμορφο και αληθινό, που μόνο ένας γελοίος άνθρωπος θα μπορούσε ποτέ έστω και να πιστέψει ότι μπορεί να υπάρξει!

Όλοι είμαστε αυτόχειρες. Σκοτώνουμε τη ζωή που θέλουμε να ζήσουμε και ζούμε μια ζωή παθητική. Γινομάστε ξένοι, αποκοιμημένοι, απόσκομοι και απαθείς. Είμαστε ανίκανοι να αντιδράσουμε, ακόμα και όταν ο κόσμος καταρρέει. Για τον πρωταγωνιστή αρκεί ένα όνειρο για να αλλάξει το ρου της μέχρι τώρα ζωής του. Και τον αλλάζει για πάντα αυτόν τον άνθρωπο, που μέχρι εκείνη τη νύχτα, προετοιμαζόταν για να βάλει τέλος στη δίχως νόημα ζωή του. Γίνεται το όνειρο αυτό η απαρχή για μια νέα ζωή. Γίνεται το έναυσμα για να παλέψει για έναν κόσμο διαφορετικό. Έναν κόσμο τόσο απίστευτα όμορφο και αληθινό, που μόνο ένας γελοίος άνθρωπος θα μπορούσε ποτέ έστω και να πιστέψει ότι μπορεί να υπάρξει!

Ο Θωμάς Κινδύνης πρωταγωνιστεί και μας μεταφέρει ένα από τα σημαντικότερα έργα του Φ. Ντοστογιέφσκι σε σκηνοθεσία Άννας-Σεβαστή Τζίμα.

Επιμέλεια:

Πηνελόπη Τερζάκη
Οδοντίατρος

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ 2018

Το Ημερολόγιο της Χριστιανικής Φοιτητικής Ένωσης που έγινε παράδοση να κοσμεί τα γραφεία μας κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, είναι έτοιμο για 18η συνεχή χρονιά!

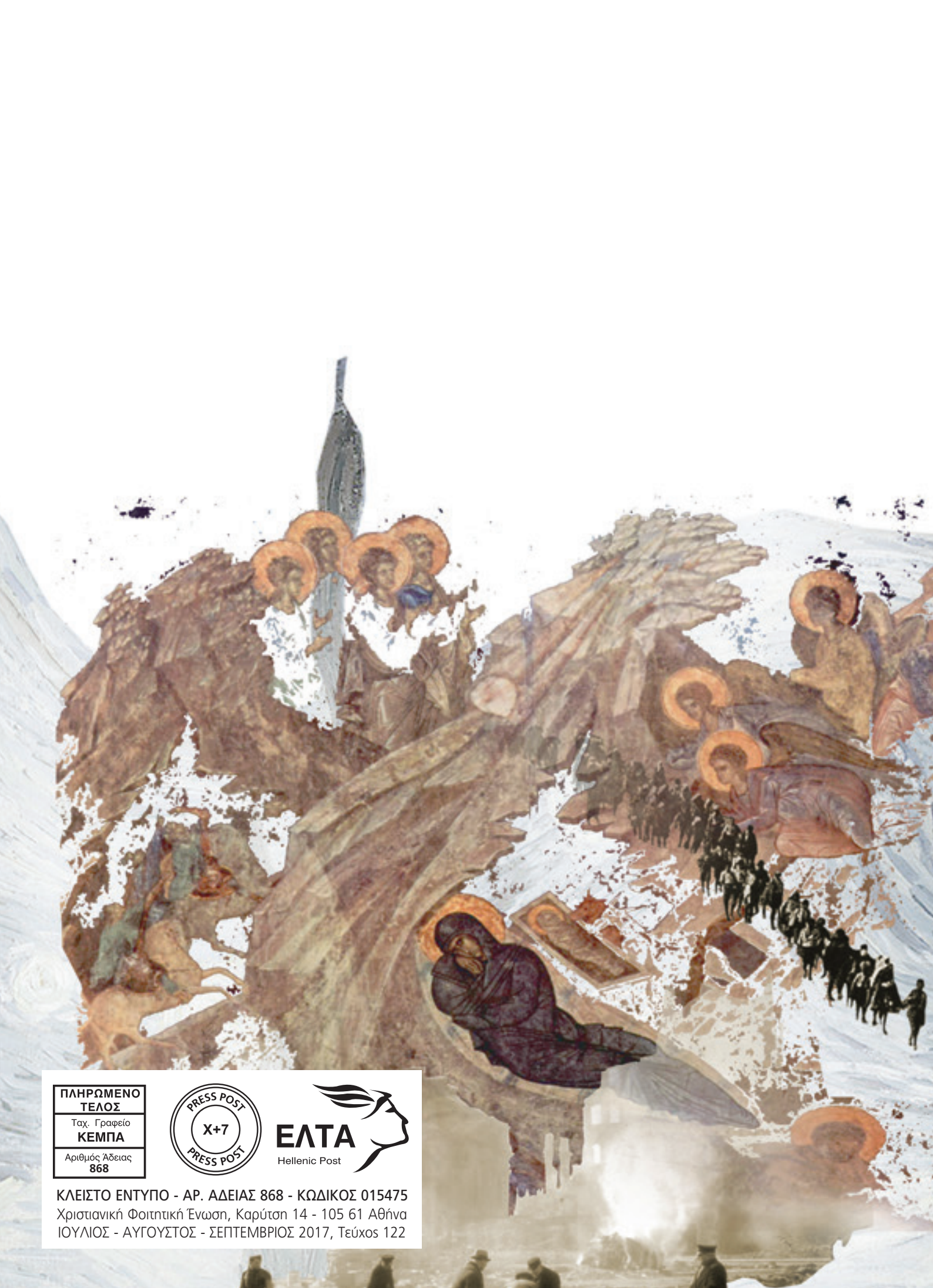
Στις σελίδες του θα βρείτε αποσπάσματα από την ανάλυση, από τον **π. Ευάγγελο Γκανά**, Ηλεκτρολόγο Μηχανικό και Θεολόγο του αγιογραφικού συνθήματος των φετινών εργασιών της Χ.Φ.Ε.: «*Εμοί δέ μή γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μή ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*» (Γαλ. 6, 14). Τι σημαίνει ο Σταυρός του Χριστού να διαμορφώνει τη ζωή μας; Ποια είναι η διάκριση που μας καλεί ο Απόστολος Παύλος να έχουμε ως Χριστιανοί για να μην εγκαταλείψουμε το ευαγγέλιο του Χριστού ακολουθώντας δικούς μας δρόμους;

Κάθε μήνας συνοδεύεται από την άλλη πλευρά από ένα μικρό κείμενο, έναν λόγο, μία σκέψη για να συνοδεύει τις ημέρες αυτές. Έτσι, στο νέο Ημερολόγιο θα βρείτε ένα κείμενο του **Αρχιμ. Ευσέβιου Ματθόπουλου** για τη σημασία της αυτογνωσίας, του **Αρχιμ. Ηλία Μαστρογιαννόπουλου** για την ουσία του Χριστιανισμού, την «Τέχνη» της χαράς από τον **π. Χαράλαμπο Παπαδόπουλο** και ένα κείμενο για τα νεύρα, τις δυνάμεις της ψυχής από τον **π. Σπυρίδωνα Βασιλάκο**. Ακόμα, εύστοχες συμβουλές του **Αγ. Δημητρίου Ροστώφ** για τις στιγμές που θλίβεται η ψυχή και του **Αγ. Νικολάου Αχρίδος** για να είμαστε πάντα αισιόδοξοι ό,τι και αν μας

συμβαίνει. Επιπλέον, στο Ημερολόγιο του 2018, μπορείτε να διαβάσετε επιλεγμένα κείμενα φοιτητών και νέων ανθρώπων για την πνευματική ζωή. Όλα τα κείμενα του φετινού Ημερολογίου έχουν σταχυολογηθεί από τις σελίδες του περιοδικού της Χ.Φ.Ε., «Παρεμβολή».

Στην μπροστινή όψη κάθε μήνα υπάρχει έγχρωμο μηνιαίο ημερολόγιο με σημειωμένες, σε κάθε ημέρα, τις σημαντικότερες εορτές του Ορθόδοξου Εορτολογίου. Και βέβαια, γυρνώντας τη σελίδα του επόμενου μήνα, εμφανίζεται και μία νέα έγχρωμη φωτογραφία από το αρχείο-παρακαταθήκη του αείμνηστου Ιωάννη Ζαρταλούδη, υπευθύνου της Χ.Φ.Ε. και εμπνευστή της έκδοσης Ημερολογίου από αυτήν. Το Ημερολόγιο έχει συνολικά 28 σελίδες, είναι επιτραπέζιο σε εύχρηστο μέγεθος και στο επάνω μέρος έχει λευκό σπινάλ.

Το Ημερολόγιο διατίθεται προς **5 ευρώ/αντίτυπο** από τα γραφεία της Χριστιανικής Φοιτητικής Ένωσης (οδός Καρύτση 14, Αθήνα) και το βιβλιοπωλείο των εκδόσεων «Ζωή», στο ισόγειο του κτηρίου της ως άνω διεύθυνσης, καθώς και στα βιβλιοπωλεία "ΦΩΣ" (Φειδίου 3γ, Αθήνα) και "Εν Πλω" (Χαρ. Τρικούπη 6, εντός εμπορικού κέντρου "Atrium"). Παραγγελίες μπορείτε να κάνετε στέλνοντας ένα email στη διεύθυνση xfe@xfe.gr ή τηλεφωνικά στο 210-32.37.154.

**ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ**

Ταχ. Γραφείο
ΚΕΜΠΑ

Αριθμός Άδειας
868

ΚΛΕΙΣΤΟ ΕΝΤΥΠΟ - ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 868 - ΚΩΔΙΚΟΣ 015475
Χριστιανική Φοιτητική Ένωση, Καρύτση 14 - 105 61 Αθήνα
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017, Τεύχος 122